

293.

На основу члана 95 тачка 3 Устава Црне Горе доносим

У К А З О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЕНЕРГЕТИЦИ

Проглашавам Закон о енергетици, који је донијела Скупштина Црне Горе 24. сазива, на петој сједници првог редовног засиједања у 2010. години, дана 22. априла 2010. године.

Број: 01-1564/2

Подгорица, 07. маја 2010. године

Предсједник Црне Горе,
Филип Вујановић, с.р.

На основу члана 82 став 1 тачка 2 и члана 91 став 2 Устава Црне Горе, Скупштина Црне Горе 24. сазива, на петој сједници првог редовног засиједања у 2010. години, дана 22. априла 2010. године, донијела је

ЗАКОН О ЕНЕРГЕТИЦИ

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

(1) Овим законом одређују се: енергетске дјелатности и уређују услови и начин њиховог обављања, ради квалитетног и сигурног снабдијевања крајњих купаца енергијом; јавне услуге и друге дјелатности у области енергетике од интереса за Црну Гору; начин организовања и функционисања тржишта електричне енергије и гаса; начин и услови коришћења обновљивих извора енергије и когенерације; енергетска ефикасност у сектору производње, преноса и дистрибуције енергије, као и друга питања од значаја за енергетику.

(2) Овај закон не примјењује се на дјелатности које се односе на истраживање и експлоатацију угља, нафте и гаса, развој, производњу или рафинисање сирове нафте или гаса, као ни на енергетску ефикасност у финалној потрошњи енергије.

Енергетске дјелатности

Члан 2

Енергетске дјелатности, у смислу овог закона, су:

- 1) производња електричне енергије;
- 2) пренос електричне енергије;
- 3) дистрибуција електричне енергије;
- 4) снабдијевање електричном енергијом;
- 5) организовање тржишта електричне енергије;
- 6) набавка гаса;
- 7) складиштење гаса;
- 8) пренос гаса;
- 9) дистрибуција гаса;
- 10) снабдијевање гасом;
- 11) транспорт нафте нафтоводима и други облици транспорта нафте који нијесу уређени посебним прописом;
- 12) транспорт нафтних деривата продуктоводима и други облици транспорта нафтних деривата који нијесу уређени посебним прописом;
- 13) трговина на велико нафтним дериватима;
- 14) трговина на мало нафтним дериватима;
- 15) складиштење нафте и нафтних деривата;
- 16) производња топлоте за даљинско гријање и/или хлађење;
- 17) дистрибуција топлоте за даљинско гријање и/или хлађење;
- 18) снабдијевање топлотом за даљинско гријање и/или хлађење;
- 19) трговина, посредовање и заступање на тржишту енергије;
- 20) транспорт и складиштење течног природног гаса (у даљем тексту: ТПГ);
- 21) управљање постројењем за ТПГ;
- 22) управљање постројењем за течни нафтни гас (у даљем тексту: ТНГ);
- 23) трговина на велико и снабдијевање крајњих купаца ТНГ;
- 24) трговина на велико и снабдијевање крајњих купаца ТПГ;
- 25) производња енергије из обновљивих извора енергије и когенерација.

Јавни интерес

Члан 3

(1) Обезбјеђивање довољних количина енергије које су потребне за живот и рад грађана и пословање и развој привредних субјеката и њихово снабдијевање на сигуран, безбједан, поуздан и квалитетан начин, по реалним цијенама, као и енергетски развој су од општег економског интереса за Црну Гору (у даљем тексту: јавни интерес).

(2) Јавни интерес из става 1 овог члана остварује се обављањем енергетских дјелатности из члана 67 овог закона, у складу са принципима:

- 1) ефикасног и економичног коришћења природних ресурса које задовољава енергетске потребе и стратешке економске интересе државе;
- 2) заштите животне средине;
- 3) ефикасног коришћења енергије;
- 4) унапређења конкуренције на тржишту електричне енергије и успостављања конкурентног тржишта гаса;
- 5) заштите крајњих купаца електричне енергије и гаса;

- 6) профитног пословања;
- 7) подстицања учешћа приватног сектора;
- 8) успостављања уговорних односа у коришћењу преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса и других система гаса и снабдијевању електричном енергијом, гасом и топлотом за даљинско гријање или индустријску употребу;
- 9) усклађивања организације и функционисања енергетског сектора Црне Горе са организацијом и функционисањем енергетског сектора европских држава.

Члан 4

(1) Организовање, функционисање и развој тржишта електричне енергије и гаса врши се на начин којим се обезбјеђује сигурност снабдијевања, поузданост и квалитет услуга, по реалним цијенама и тарифама прихватљивим за крајњег купца, као и интеграција тржишта електричне енергије и гаса Црне Горе у регионално и европско тржиште.

(2) Уређење и функционисање енергетског сектора, у складу са овим законом, врши се у циљу обезбјеђења ефикасног и квалитетног обављања дјелатности на транспарентан и недискриминаторан начин.

Значење израза

Члан 5

Поједини изрази употријебљени у овом закону имају сљедеће значење:

- 1) **аеротермална енергија** је енергија која је у облику топлоте садржана у ваздуху;
- 2) **биомаса** је биоразградиви дио производа, остатака и отпадака од пољопривреде (укључујући и биљне и животињске материје), шумарске и дрвне индустрије, као и биоразградиви дјелови комуналног и индустријског отпада;
- 3) **цијена са прекидом** је цијена енергије која је унапријед договорена између енергетског субјекта и квалификованог купца, којом се узимају у обзир прекиди у снабдијевању електричном енергијом или гасом;
- 4) **даљинско гријање** или **даљинско хлађење** је дистрибуција топлотне енергије у облику паре, топле воде или расхладног флуида из централног извора кроз систем за више зграда или постројења, у сврху гријања или хлађења простора или процеса;
- 5) **диспечирање електричне енергије или гаса** је управљање токовима електричне енергије или гаса у систему, укључујући и размјену са другим системима;
- 6) **дистрибуција електричне енергије** је преношење електричне енергије кроз електро-енергетске дистрибутивне системе, ради испоруке крајњим купцима, осим снабдијевања електричном енергијом;
- 7) **дистрибуција гаса** је преношење гаса гасоводним системима ради испоруке крајњим купцима, осим снабдијевања гасом;
- 8) **дистрибуција топлоте** је преношење топлоте за даљинско гријање и/или даљинско хлађење или индустријску употребу помоћу паре, топле воде или расхладног флуида кроз дистрибутивне системе;
- 9) **дистрибутер топлоте** је енергетски субјекат који врши дистрибуцију топлоте за даљинско гријање и/или даљинско хлађење;
- 10) **економски оправдана потражња топлоте** је потражња топлоте која није већа од оне која би се покрила на тржишту из неког другог извора топлоте који није когенерација;
- 11) **економско првенство** је врста диспечирања у којем оператор преносног система прихвата прво понуду са најнижом цијеном за расположиву производњу електричне

енергије, након чега слиједи прихватање скупље производње по растућем редосљеду;

12) **електрична енергија из обновљивих извора** је: енергија произведена у постројењима која користе само обновљиве изворе енергије; дио електричне енергије коју из обновљивих извора енергије произведу електране са комбинованим циклусом, које у свом процесу користе и необновљиве изворе енергије (нпр. спаљивање биомасе у електранама на угаљ) и обновљива електрична енергија која се користи за акумулацију енергије, без електричне енергије која је добијена из те акумулације;

13) **енергетски биланс** је плански акт којим се за одређени плански период утврђује систематски приказ токова енергије од њиховог извора у природи (примарна енергија), набавке и продаје (примарних и секундарних облика енергије), размјене у складиштима, преко потрошње или производње у централним постројењима за трансформацију енергије, губитка преноса и дистрибуције енергије до снабдијевања по појединим секторима финалне потрошње;

14) **енергетски објекат** је објекат у којем се врши једна или више технолошких функција производње, преноса, дистрибуције електричне енергије и/или гаса, складиштења нафте, нафтних деривата или гаса и производње или дистрибуције топлоте;

15) **енергетски сектор** су енергетске дјелатности из члана 2 овог закона и енергетски субјекти који обављају енергетске дјелатности;

16) **енергетски субјекат** је привредно друштво, правно лице или предузетник који обавља енергетску дјелатност;

17) **гас** је природни гас, течни природни гас, течни нафтни гас, биогаз или други гас, без обзира на поријекло, уколико се може технички и безбједно преносити кроз гасни систем;

18) **гасни систем** је преносни систем, дистрибутивни систем, систем за складиштење гаса и постројење за ТПГ и ТНГ, који обухвата објекте за пружање помоћних и системских услуга, као и објекте за обезбјеђење приступа преносном систему, дистрибутивном систему, систему за складиштење и постројењу за ТПГ и ТНГ који припадају повезаним субјектима;

19) **геотермална енергија** је енергија која се у облику топлоте налази испод чврсте површине земље;

20) **хоризонтално интегрисани субјекат** је субјекат за електричну енергију или гас који, осим енергетске дјелатности, обавља и другу дјелатност ван области електричне енергије или гаса;

21) **хидротермална енергија** је енергија која се у облику топлоте налази у површинској води;

22) **интегрисани субјекат** је вертикално или хоризонтално повезани субјекат;

23) **интерконектовани системи** су системи који су међусобно повезани преко државне границе;

24) **интерконектор** је преносни вод који прелази границу између двије државе само ради повезивања преносних система тих држава;

25) **јавни снабдјевач** је снабдјевач електричном енергијом или гасом који пружа јавну услугу снабдијевања електричном енергијом или гасом по регулисаним тарифама домаћинстава и квалификованих купаца који изаберу тај облик снабдијевања;

26) **когенерација** је истовремена производња топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и електричне енергије или топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и механичке енергије у јединственом процесу;

27) **корисна топлота** је топлота која је произведена у когенерацији за задовољавање

економски оправдане потражње за топлотом или расхладном енергијом;

28) **корисник система** је правно или физичко лице које користи преносни или дистрибутивни систем за гас или постројења за ТПГ или систем за складиштење гаса или интерконективни систем цјевовода или преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или електрични интерконектор за предају енергије систему или пријем енергије из система или будући корисник система;

29) **купац** је правно или физичко лице које купује електричну енергију или гас за сопствену потрошњу или за даљу продају;

30) **крајњи купац** је купац који купује електричну енергију или гас за сопствену потрошњу;

31) **квалификовани купац** је крајњи купац који може да купује електричну енергију и гас од снабдјевача по сопственом избору;

32) **мала електрана** је електрана инсталисане снаге до 10 MW;

33) **мрежа** је систем цјевовода или електричних водова;

34) **мрежа производних гасовода** су гасоводи или мрежа гасовода који раде или су изграђени као дио постројења за производњу нафте или гаса или се користе за пренос гаса од једног или више постројења до погона за обраду, терминала или крајњег пристанишног терминала и којим се гас преноси од извора гдје се производи до тачке испоруке преносном воду;

35) **нафта** је течни угљоводоник или спој угљоводоника и једињења;

36) **нафтни деривати** су производи који се добијају из сирове нафте;

37) **обавезни минимални удио обновљивих извора** је проценат електричне енергије произведене из обновљивих извора који је снабдјевач електричном енергијом дужан остварити у укупној количини енергије коју испоручује крајњим купцима;

38) **обновљиви извори енергије** су извори енергије који се обнављају у цјелости или дјелимично, посебно енергија водотока, вјетра, неакумулирана сунчева енергија, биогориво, биомаса, биогас, геотермална, хидротермална и аеротермална енергија, енергија таласа, плиме и осјеке, гаса из депонија, гаса из постројења за прераду отпадних вода;

39) **оператор дистрибутивног система електричне енергије** је субјекат који обавља дјелатност дистрибуције електричне енергије и који је одговоран за функционисање, коришћење, поузданост, управљање, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју;

40) **оператор дистрибутивног система гаса** је субјекат који обавља дјелатност дистрибуције гаса и који је одговоран за поуздано функционисање, управљање, одржавање и развој дистрибутивног система на одређеном подручју и, гдје је то могуће, његову интерконекцију са другим системима, као и за обезбјеђење дугорочне способности система да задовољава разумне потребе за дистрибуцијом гаса;

41) **оператор постројења за ТПГ и ТНГ** је субјекат који обавља дјелатност превођења гаса у течно стање, утакање, истакање и регасификацију ТПГ и ТНГ и одговоран је за управљање постројењем за ТПГ и ТНГ, његово функционисање и одржавање и развој;

42) **оператор преносног система електричне енергије** је субјекат који обавља дјелатност преноса електричне енергије и који је одговоран за функционисање, коришћење, поузданост, управљање, одржавање и развој преносног система, диспечирање, усклађивање расположиве електричне енергије са потребама, резерве у систему, временско усклађивање понуде и потражње;

43) **оператор преносног система гаса** је субјекат који обавља функцију преноса гаса и одговоран је за функционисање, управљање, одржавање и развој преносног система на одређеном подручју и, гдје је то могуће, његову интерконекцију са другим системима, као и за обезбјеђење дугорочне способности система да задовољава разумне потребе за преносом гаса;

44) **оператор система за складиштење гаса** је субјекат који обавља дјелатност складиштења и одговоран је за управљање, функционисање, одржавање и развој система за складиштење гаса;

45) **оператор тржишта** је енергетски субјекат који је правно или функционално раздвојен и одговоран је за организацију и управљање тржиштем електричне енергије;

46) **помоћне и системске услуге** у области електричне енергије су услуге неопходне за рад преносног и дистрибутивног система које обухватају испоруку реактивне електричне енергије, регулисање фреквенције и напона, обртне резерве, хладне резерве, могућности старта након испада система и покретања резервног система, као и регулисање осцилација у оптерећењу;

47) **помоћне и системске услуге у области гаса** су све услуге које су неопходне за рад и коришћење преносног или дистрибутивног система, постројења за ТПГ или система за складиштење укључујући балансирање оптерећења, осим објеката резервисаних за обављање дјелатности оператора преносног система;

48) **посебни купци** су купци за које снабдјевачи гаса обезбјеђују додатне мјере заштите у случају поремећаја или опште несташнице гаса;

49) **постројење за ТПГ** је терминал који се користи за превођење природног гаса у течно стање, односно утакање, истакање и регасификацију ТПГ укључујући и помоћне и системске услуге и привремено складиште потребно за процес регасификације и утискивање у преносни систем, али не укључује било који дио ТПГ терминала који се користи за складиштење регасификованог ТПГ;

50) **повлашћени произвођач** је произвођач који користи обновљиве изворе енергије или отпад или у појединачном производном објекту истовремено производи електричну енергију и топлоту за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу, на економски примјерен начин у складу са прописима о заштити животне средине и који у складу са овим законом има посебан статус;

51) **правно раздвајање** је поступак раздвајања дјелатности које се обављају унутар интегрисаног енергетског субјекта, на начин да се њихово обављање организује у различитим правним лицима која послују независно од других енергетских субјеката;

52) **пренос електричне енергије** је преношење електричне енергије путем високонапонског интерконектованог преносног система од производних објеката до дистрибутивног система или до инсталација крајњих купаца који су директно прикључени на преносни систем или до другог преносног система, осим снабдијевања;

53) **пренос гаса** је транспорт гаса цјевоводима, искључујући производне мреже цјевовода, од улаза у преносни систем до дистрибутивног система, система за складиштење гаса, сусједног транспортног система или квалификованих купаца преко директног вода, осим снабдијевања;

54) **прикључак** је једна или више тачака спајања између објеката енергетских субјеката или између система са објектима који су у власништву крајњег купца или спајање између система и другог система на различитом напонском нивоу, односно под различитим притиском;

55) **приступ преносном или дистрибутивном систему** је право корисника система на

коришћење преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса;

56) **приступ постројењу за ТПГ** је право произвођача, снабдјевача, транспортера, квалификованог купца, физичког и правног лица на коришћење постројења за ТПГ;

57) **приступ систему за складиштење гаса** је право произвођача, снабдјевача, транспортера, квалификованог купца, физичког и правног лица на коришћење система за складиштење;

58) **производња** је физички или хемијски процес трансформације горива и енергије из обновљивих извора енергије у електричну енергију, топлоту или друге облике енергије;

59) **произвођач електричне енергије** је енергетски субјекат који производи електричну енергију за продају;

60) **произвођач електричне енергије за сопствене потребе** је физичко или правно лице које производи електричну енергију претежно за сопствене потребе;

61) **произвођач топлоте** је енергетски субјекат који производи топлоту за даљинско гријање и/или даљинско хлађење или индустријску употребу;

62) **произвођач угља** је субјекат који производи угаљ за производњу електричне енергије;

63) **расположиви капацитет** је капацитет преносног или дистрибутивног система или система за складиштење који оператор система може да пружи корисницима система или мреже;

64) **регасификација** је процес загријавања ТПГ до његовог превођења у гасно стање;

65) **резерва у систему гаса** је гас који се приликом компресије утискује у преносни и дистрибутивне системе гаса, осим постројења резервисаних за оператора преносног система у обављању његове дјелатности;

66) **сигурност снабдијевања** је обезбјеђење потребне количине енергије крајњим купцима, као и способност преносних и дистрибутивних система да омогуће испоруку те енергије до крајњих купаца;

67) **систем** је преносни систем гаса, дистрибутивни систем гаса, постројење за ТПГ или систем за складиштење који су у својини или којима управља субјекат за гас, укључујући и резерве у систему и уређаје за омогућавање приступа системима гаса, односно преносни или дистрибутивни систем електричне енергије;

68) **складиште** је резервоарски простор запремине веће од 0,3 м³, који испуњава прописане услове за складиштење гасовитих или течних угљоводоника;

69) **складиштење** је уношење, чување и изношење гаса из система за складиштење или нафте и нафтних деривата из складишта нафте и нафтних деривата;

70) **снабдијевање** је набавка, испорука и продаја електричне енергије, гаса или топлоте купцима;

71) **снабдјевач** је енергетски субјекат који обавља дјелатност снабдијевања електричном енергијом, гасом или топлотом;

72) **субјекат** за гас је физичко или правно лице које обавља најмање једну од сљедећих дјелатности: производњу, испоруку и продају природног гаса из сопствене производње, пренос гаса, дистрибуцију гаса, снабдијевање гасом, куповину или складиштење гаса, које је одговорно за комерцијалне, техничке, као и послове одржавања система везане за те дјелатности, осим крајњих купаца гаса;

73) **тарифни купац** је крајњи купац који се снабдијева по регулисаним тарифама и нема право избора снабдјевача;

74) **транзит** је пренос електричне енергије или природног гаса, који није поријеклом из Црне Горе, из једне државе у другу или враћање у земљу поријекла преко територије

Црне Горе;

75) **трговина** је куповина и продаја електричне енергије, гаса или нафтних деривата ради даље продаје;

76) **угрожени (рањиви) купци** су крајњи купци електричне енергије или гаса којима због социјалног положаја и здравственог стања ограничење или прекид снабдијевања енергијом може непосредно угрозити живот или здравље;

77) **учесник на тржишту електричне енергије или гаса** је правно или физичко лице регистровано за куповину или продају електричне енергије или гаса;

78) **уговор типа “узми или плати”** је уговор којим се снабдјевач обавезује да испоручи уговорене количине гаса, а купац да плати те количине без обзира да ли их је преузео;

79) **укупна финална потрошња енергије** је потрошња енергије која је испоручена индустрији, саобраћају, домаћинствима, услугама (укључујући јавне услуге), пољопривреди, шумарству и рибарству, укључујући и сопствену потрошњу електричне и топлотне енергије енергетског сектора, као и губитке у преносу и дистрибуцији електричне и топлотне енергије;

80) **високоефикасна когенерација** је когенерација која се заснива на потрошњи корисне топлоте и уштеди примарне енергије;

81) **вертикално интегрисани субјекат** је субјекат за електричну енергију или гас или више повезаних субјеката за електричну енергију или гас, који обављају најмање једну од сљедећих дјелатности: пренос електричне енергије или гаса, дистрибуцију електричне енергије или гаса, складиштење гаса и управљање постројењем за ТПГ као и најмање једну од сљедећих дјелатности: производњу електричне енергије, снабдијевање тарифних купаца електричном енергијом или гасом и снабдијевање квалификованих купаца електричном енергијом или гасом.

II. ЕНЕРГЕТСКА ПОЛИТИКА И ПЛАНИРАЊЕ ЕНЕРГЕТСКОГ РАЗВОЈА

Енергетска политика

Члан 6

(1) Енергетском политиком Црне Горе, коју доноси Влада Црне Горе (у даљем тексту: Влада), утврђују се циљеви енергетског развоја из члана 7 овог закона и начин и мјере за њихово остваривање.

(2) Енергетска политика из става 1 овог члана ближе се разрађује и спроводи стратегијом развоја енергетике Црне Горе (у даљем тексту: Стратегија развоја енергетике), Акционим планом за спровођење Стратегије развоја енергетике (у даљем тексту: Акциони план) и енергетским билансом.

Циљеви енергетског развоја

Члан 7

Енергетски развој се планира у циљу:

- 1) обезбјеђења сталног, сигурног и квалитетног снабдијевања енергијом;
- 2) обезбјеђења одрживе и ефикасне производње и коришћења електричне енергије;
- 3) развијања и коришћења различитих извора енергије;
- 4) повећања производње енергије из обновљивих извора енергије;

- 5) ефикасног обављања енергетских дјелатности и јавних услуга уз обезбјеђење одрживог развоја;
- 6) заштите животне средине у свим областима енергетских дјелатности;
- 7) обезбјеђења конкуренције на тржишту енергије на начелима непристрасности;
- 8) подстицања улагања у обновљиве изворе енергије, когенерацију;
- 9) одржавања стабилних услова и подстицања приватног сектора у области енергетике;
- 10) заштите крајњих купаца енергије;
- 11) повезивања црногорског енергетског система са европским енергетским системима и системима држава у окружењу у складу са енергетским потребама и потребама економског развоја;
- 12) развоја тржишта енергије и његовог повезивања са регионалним и унутрашњим тржиштем ЕУ;
- 13) стварања услова за инвестирање у енергетику.

Стратегија развоја енергетике

Члан 8

(1) Стратегијом развоја енергетике одређују се:

1) дугорочни развојни циљеви и смјернице за развој снабдијевања и задовољавања потрошње енергије уз уважавање технолошких и економских критеријума, у складу са условима заштите животне средине;

2) правци развоја енергетске инфраструктуре и мјере за подстицање употребе обновљивих извора енергије и повећање ефикасности коришћења енергије;

3) дугорочна пројекција укупног енергетског биланса државе, динамика и начин остваривања и праћења развојних циљева, као и оцјена њихових ефеката;

4) други циљеви и елементи од значаја за утврђивање и спровођење енергетске политике у складу са законом;

5) оквирна финансијска средства за реализацију стратегије.

(2) Стратегију из става 1 овог члана доноси Влада, на период од најмање 10 година у складу са планом развоја Црне Горе.

(3) Стратегија из става 1 овог члана и просторни план Црне Горе морају бити усклађени.

Акциони план за спровођење Стратегије развоја енергетике

Члан 9

(1) Ради остваривања циљева утврђених Стратегијом развоја енергетике, Влада доноси Акциони план на период од пет година.

(2) Акциони план из става 1 овог члана нарочито садржи:

1) начин и динамику остваривања Стратегије развоја енергетике;

2) план изградње и реконструкције енергетских објеката;

3) рокове за спровођење активности на реализацији програма и пројеката;

4) начин реализације програма и пројеката и субјекте одговорне за њихову реализацију;

5) процјену финансијских средстава потребних за реализацију Акционог плана и изворе финансирања и

б) друге елементе од значаја за спровођење Стратегије развоја енергетике.

Члан 10

(1) Реализацију Стратегије развоја енергетике и Акционог плана прати орган државне управе надлежан за послове енергетике (у даљем тексту: Министарство) и о њиховом спровођењу подноси Влади годишњи извјештај, који обухвата:

- 1) постигнуте резултате у остваривању утврђених циљева у претходној години;
- 2) оцјену утицаја остварених резултата на реализацију Акционог плана за текућу годину;
- 3) по потреби, предлог мјера за ефикасније спровођење и
- 4) процјену евентуалне потребе усклађивања Акционог плана и Стратегије развоја енергетике са реалним потребама.

(2) Извјештај из става 1 овог члана подноси се до 31. марта текуће за претходну годину и објављује на интернет страници Министарства.

Члан 11

(1) Јединица локалне самоуправе дужна је да потребе и начин снабдијевања енергијом, као и мјере за ефикасно коришћење енергије, обновљивих извора енергије и когенерације планира локалним енергетским планом у складу са Стратегијом развоја енергетике и програмима развоја и коришћења обновљивих извора енергије.

(2) Локални енергетски план доноси се на период од 10 година.

(3) Јединица локалне самоуправе подноси Министарству до 31. јануара текуће за претходну годину извјештај о спровођењу локалног енергетског плана.

Енергетски биланс

Члан 12

(1) Енергетским билансом Црне Горе (у даљем тексту: Енергетски биланс) утврђују се: потребе за енергијом, односно енергентима које је неопходно обезбиједити ради уредног и континуираног снабдијевања потрошача, уз уважавање потреба рационалне потрошње енергије и енергената и одрживог развоја енергетике; извори обезбјеђивања потребних количина енергије, односно енергената; начин снабдијевања појединим врстама енергије и енергентима; потребан ниво залиха и резервних капацитета енергетских објеката за сигурно снабдијевање крајњих купаца енергијом и енергентима.

(2) Укупна потреба за енергијом, врсте енергије, начини и мјере за задовољавање потреба за енергијом утврђују се дугорочним и годишњим енергетским билансима које доноси Влада.

Члан 13

(1) Енергетски биланси из члана 12 овог закона садрже:

- 1) биланс електричне енергије;
- 2) биланс угља;
- 3) биланс нафте, нафтних деривата, биогорива и гаса, искључујући природни гас;
- 4) биланс природног гаса и
- 5) биланс топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и индустријску употребу.

(2) Билансом електричне енергије утврђују се:

- 1) процјена потрошње електричне енергије;

- 2) могућности производње и увоз електричне енергије;
 - 3) извоз, укључујући и транзит електричне енергије с другим електроенергетским системима;
 - 4) могућности обезбјеђења електричне енергије за балансирање система, електричне енергије за покривање губитака у преносном и дистрибутивном систему и капацитета за обезбјеђење помоћних и системских услуга;
 - 5) потребно одржавање електроенергетских објеката и оцјена потребних нових капацитета и
 - 6) друга питања од значаја за функционисање електроенергетског система.
- (3) Билансом угља утврђују се:
- 1) процјена потрошње угља;
 - 2) могућности производње и увоза угља;
 - 3) количина угља за производњу електричне енергије, индустријску и широку потрошњу;
 - 4) извоз угља и
 - 5) друга питања од значаја за остварење биланса угља.
- (4) Билансом нафте, нафтних деривата, биогорива и гаса, искључујући природни гас, утврђују се:
- 1) процјена потрошње нафте и нафтних деривата, биогорива и гаса;
 - 2) могућности производње и набавке нафте, нафтних деривата, биогорива и гаса и
 - 3) употреба нафте и нафтних деривата у неенергетске сврхе.
- (5) Билансом природног гаса утврђују се:
- 1) процјена потрошње природног гаса;
 - 2) могућности производње и увоза природног гаса;
 - 3) размјена, укључујући и транзит природног гаса са другим преносним системима за природни гас;
 - 4) могућности обезбјеђења природног гаса за балансирање система, природног гаса за покривање губитака у преносном и дистрибутивном систему и капацитета за обезбјеђење помоћних и системских услуга;
 - 5) потребно одржавање објеката и оцјена потребних нових капацитета и
 - 6) друга питања од значаја за функционисање система за природни гас.
- (6) Билансом топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и индустријску употребу утврђују се:
- 1) процјена потрошње топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и индустријску употребу;
 - 2) могућности производње топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и индустријску употребу;
 - 3) потребно одржавање објеката и оцјена потребних нових капацитета и
 - 4) друга питања од значаја за функционисање система топлоте за даљинско гријање и/или хлађење и индустријску употребу.

Члан 14

(1) Процјена потрошње из члана 13 овог закона за сваку врсту енергије и енергената обухвата остварену потрошњу енергије или енергената у претходној години, процјену потрошње за текућу и планирану потрошњу за наредну годину.

(2) Билансима из члана 13 овог закона се за сваку врсту енергије и енергената одређује начин обезбјеђења или снабдијевања појединим врстама енергије, од примарне до финалне

енергије, уз навођење обновљивих и необновљивих извора енергије.

(3) Годишњи енергетски биланс садржи и годишњу анализу учешћа енергије из обновљивих извора енергије у укупној производњи енергије.

Члан 15

(1) Годишњим и дугорочним енергетским билансом утврђују се:

- 1) количине енергије из обновљивих извора енергије и когенерације;
- 2) начин ефикасног коришћења енергије;
- 3) потребан ниво резервних капацитета и оперативних залиха појединих врста енергије за постизање сигурности снабдијевања енергијом.

(2) Саставни дјелови дугорочног енергетског биланса су:

- 1) прогноза потрошње енергије по врстама енергије у складу са принципом ефикасног и одрживог коришћења енергије за наредни дугорочни период;
- 2) начин снабдијевања по врстама енергије од примарне до финалне енергије;
- 3) посљедице за животну средину услед производње и употребе енергије;
- 4) други релевантни елементи.

(3) Дугорочни енергетски биланс доноси се на период од најмање 10 година и обнавља се сваких пет година.

(4) Енергетски субјекти и квалификовани купци дужни су да припреме и доставе Министарству податке из чл. 13 и 14 овог закона за израду енергетских биланса, најкасније до 15. новембра текуће за наредну годину.

(5) Годишњи енергетски биланс доноси Влада, најкасније до 15. децембра текуће за наредну годину.

(6) Ближи садржај енергетског биланса, подаци из става 4 овог члана, начин њиховог достављања и методологија по којој се врши анализа реализације енергетског биланса утврђује се прописом Министарства.

Члан 16

(1) Министарство прати спровођење енергетског биланса и врши анализу његове реализације у претходној години.

(2) Енергетски субјекти су дужни да доставе податке прописане методологијом из члана 15 став 6 овог закона Министарству, најкасније до 15. фебруара за претходну годину.

(3) Анализу реализације енергетског биланса за претходну годину Министарство припрема и објављује на интернет страници до 31. марта текуће године.

III. ОБНОВЉИВИ ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ, КОГЕНЕРАЦИЈА И ПОДСТИЦАЈНЕ МЈЕРЕ

Обновљиви извори енергије и когенерација

Члан 17

(1) Развој и коришћење обновљивих извора енергије утврђује се програмом развоја и коришћења обновљивих извора енергије, који доноси Влада на период од 10 година у складу са Стратегијом развоја енергетике, а који нарочито садржи национални циљ коришћења обновљивих извора енергије и рокове, односно динамику његовог остваривања са подстицајним мјерама.

(2) Национални циљ коришћења обновљивих извора енергије је удио енергије из

обновљивих извора енергије у укупној финалној потрошњи енергије, који се изражава процентуално и израчунава се према методологији коју утврђује Министарство.

(3) У оквиру националног циља коришћења обновљивих извора енергије посебно се исказују циљеви за удио обновљивих извора енергије у укупној финалној потрошњи електричне енергије, енергије за гријање и/или хлађење и енергије за транспорт.

(4) Влада утврђује и објављује у „Службеном листу Црне Горе“ национални циљ коришћења обновљивих извора енергије у погледу учешћа обновљивих извора енергије у укупној финалној потрошњи енергије за период од 10 година.

Члан 18

(1) Спровођење програма из члана 17 став 1 овог закона прати Министарство и извјештај о његовом спровођењу доставља Влади сваке друге године.

(2) Извјештај из става 1 овог члана садржи:

1) анализу остваривања националног циља у погледу појединачних удјела (електрична енергија, гријање и хлађење, транспорт) и укупног удјела обновљивих извора енергије у укупној финалној потрошњи енергије у претходне двије године;

2) мјере предузете у претходном периоду и мјере које се планирају за остваривање националног циља у наредном периоду према динамици утврђеној програмом из члана 17 став 1 овог закона;

3) приказ поступака и прописа којима је уређено издавање енергетских дозвола у складу са просторно-планским документима и прикључивање електрана које користе обновљиве изворе енергије на електроенергетски систем са трошковима прикључења;

4) оцјену подстицајних мјера за коришћење обновљивих извора енергије;

5) оцјену функционисања система гаранција поријекла електричне енергије, гријања и/или хлађења из обновљивих извора енергије и мјере предузете за заштиту од превара;

6) процјену расположивости биомасе за коришћење у енергетске сврхе;

7) оцјену промјене цијена и начина коришћења земљишта који су резултат повећаног коришћења биомасе и осталих обновљивих извора енергије;

8) оцјену смањења емисија гасова са ефектом стаклене баште која је резултат повећаног коришћења обновљивих извора енергије;

9) оцјену утицаја коришћења обновљивих извора енергије на биодиверзитет, водотоке, квалитет воде и тла;

10) процјену могућих вишкова производње енергије из обновљивих извора енергије у односу на програмом предвиђени обим и степен њиховог коришћења, као и процјену потенцијала тих извора енергије за заједничке пројекте са другим државама, за период од 10 година;

11) процјену потребних количина енергије из обновљивих извора коју треба обезбиједити из увоза, за период од 10 година;

12) начин одређивања удјела биоразградивог отпада у отпаду који се користи за производњу енергије;

13) процјену потребе измјена прописа;

14) евентуално кориговање података из претходног извјештаја;

15) друге податке од значаја за извјештавање.

Члан 19

(1) Развој и коришћење високоефикасне когенерације у складу са Стратегијом развоја енергетике утврђује се програмом развоја и коришћења високоефикасне когенерације, који

доноси Влада на период од 10 година.

(2) Програмом из става 1 овог члана утврђују се нарочито: расположиви и могући потенцијал за коришћење високоефикасне когенерације са планираним оквирним циљем у периоду за који се доноси програм, баријере, подстицајне мјере, рокови, односно динамика његовог остваривања и оквирна финансијска средства потребна за његову реализацију.

(3) Извјештај о спровођењу програма из става 1 овог члана, који садржи нарочито: степен остварености циљева, реализоване подстицајне мјере и предлог унапређења мјера за наредни период, Министарство доставља Влади сваке друге године.

Подстицајне мјере за коришћење обновљивих извора енергије и когенерације

Члан 20

(1) Подстицање изградње и коришћења обновљивих извора енергије може да се врши повећањем обавезног минималног удјела обновљивих извора енергије, утицајем на смањење трошкова инвестирања и повећањем откупне цијене енергије и другим мјерама у складу са законом.

(2) Повлашћени произвођачи могу стећи право на подстицајну цијену за произведену електричну енергију која се утврђује тарифним системом за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације, који доноси Влада, у складу са овим законом.

Члан 21

(1) Крајњи купац електричне енергије дужан је да плаћа накнаду за подстицање производње електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације као додатак на цијену електричне енергије.

(2) Снабдјевач електричном енергијом дужан је да на рачуну за утрошену електричну енергију који доставља крајњем купцу одвојено искаже накнаду за подстицање производње електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације.

(3) Снабдјевач електричном енергијом дужан је да оператору тржишта уплаћује средства накнаде из става 1 овог члана.

(4) Снабдјевач електричном енергијом и повлашћени произвођач који је стекао право на подстицајну цијену за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије или когенерације дужни су да, на захтјев оператора тржишта, ставе на увид пословне књиге, погонску документацију и друге евиденције о производњи и испоруци електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације.

(5) Врсте и начин подстицања производње из обновљивих извора енергије и когенерације из члана 20 овог закона, начин одређивања висине накнаде за подстицање производње електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације, ближи начин обрачунавања пропорционалног удјела снабдјевача из члана 153 став 10 овог закона, као и начин расподеле средстава прикупљених од накнада, утврђују се прописом Владе.

Члан 22

Изградња објеката или коришћење постројења која користе обновљиве изворе енергије за производњу електричне енергије или за гријање и/или хлађење са другим државама реализује се у складу са потврђеним међународним уговором.

Члан 23

Заједничке подстицајне мјере за коришћење обновљивих извора енергије са другим државама реализују се у складу са потврђеним међународним уговором.

IV. РЕГУЛАТОРНА АГЕНЦИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКУ

Статус

Члан 24

(1) Регулаторна агенција за енергетику је самостална, непрофитна организација, функционално независна од државних органа и енергетских субјеката, која врши јавна овлашћења у области енергетике утврђена овим законом.

(2) Агенција има својство правног лица.

(3) Агенција послује под називом Регулаторна агенција за енергетику.

(4) Сједиште Агенције је у Подгорици.

Органи Агенције

Члан 25

(1) Органи Агенције су:

1) Одбор Агенције;

2) директор Агенције.

(2) Одбор Агенције се састоји од три члана који функцију врше професионално.

(3) Одбор Агенције доноси одлуке већином гласова.

(4) Одбор Агенције има предсједавајућег кога бирају чланови Одбора Агенције у складу са статутом Агенције.

Члан 26

(1) Чланове Одбора Агенције именује Скупштина Црне Горе (у даљем тексту: Скупштина) на предлог Владе.

(2) Чланови Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције бирају се у поступку спроведеном по јавном конкурс, који се објављује у најмање једном штампаном медију који се дистрибуира на територији Црне Горе.

(3) Конкурс за избор чланова Одбора Агенције, директора и замјеника директора расписује Агенција у складу са статутом Агенције.

(4) Уз пријаву на конкурс кандидати у писаној форми, поред доказа о испуњавању услова утврђених овим законом, прилажу и сопствено виђење стања и развоја регулаторног процеса у енергетском сектору.

Члан 27

Чланови Одбора Агенције, директор, замјеник директора и запослени у Агенцији права и обавезе из радног односа остварују у складу са општим прописима о раду, овим законом и општим актима Агенције.

Поступак избора чланова Одбора Агенције

Члан 28

(1) Рангирање кандидата за чланове Одбора Агенције, на основу јавног конкурса,

спроводи комисија за рангирање кандидата (у даљем тексту: Комисија).

(2) Комисија има пет чланова, које предлажу:

1) једног члана - Влада;

2) једног члана - Црногорска академија наука и умјетности;

3) два члана - Универзитет Црне Горе, од којих је један члан са Електротехничког факултета и

4) једног члана - Привредна комора Црне Горе.

(3) Комисију из става 2 овог члана именује Влада.

(4) Члан Комисије из става 2 тач. 2, 3 и 4 овог члана не може бити:

1) државни службеник или лице које именује Влада;

2) лице које је у радном односу код енергетског субјекта или које има закључен уговор о дјелу са енергетским субјектом.

(5) Рјешење о именовању Комисије објављује се у "Службеном листу Црне Горе".

Члан 29

(1) Комисија је дужна да, најкасније у року од 30 дана од дана истека конкурса, достави Влади образложени предлог ранг листе кандидата за члана Одбора Агенције.

(2) Влада, најкасније у року од 30 дана од пријема предлога ранг листе од стране Комисије, доставља Скупштини предлог за именовање члана Одбора Агенције са ранг листом.

Члан 30

(1) Директора и замјеника директора Агенције, у поступку спроведеном по јавном конкурс, бира Одбор Агенције, уз претходно мишљење Владе.

(2) Одлука о избору директора и замјеника директора Агенције објављује се у "Службеном листу Црне Горе".

Мандати

Члан 31

(1) Мандат члана Одбора Агенције траје пет година.

(2) Директор и замјеник директора Агенције бирају се на период од четири године.

(3) Чланови Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције могу бити бирани највише два мандата.

Услови за обављање послова члана Одбора Агенције

Члан 32

(1) За члана Одбора Агенције може бити изабрано лице које је држављанин Црне Горе са пребивалиштем у Црној Гори, има високу стручну спрему - четворогодишње студије или специјалистичке студије из области техничких наука, права или економије, са најмање седам година радног искуства у струци и које испуњава услове из члана 33 овог закона.

(2) За директора и замјеника директора Агенције може бити изабрано лице које је држављанин Црне Горе са пребивалиштем у Црној Гори, има високу стручну спрему - четворогодишње студије или специјалистичке студије из области техничких наука, права или економије, са најмање пет година радног искуства на руководећим пословима и које

испуњава услове из члана 33 овог закона.

(3) Чланови Одбора Агенције, директор или замјеник директора Агенције не могу бити истовремено: посланици и одборници, односно изабрана, постављена и именована лица у Влади.

(4) За члана Одбора Агенције, директора или замјеника директора Агенције не може бити изабрано лице које:

1) је правоснажно осуђено за кривично дјело због злоупотребе службене дужности, корупције, преваре или друго кривично дјело које га чини неподобним за обављање функције на коју се бира;

2) има лични интерес, интерес преко брачног друга или непосредан породични интерес у енергетском субјекту коме Агенција издаје лиценцу за обављање енергетске дјелатности (у даљем тексту: лиценца), као и у субјекту који се бави трговином енергије.

Сукоб интереса

Члан 33

(1) Чланови Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције дужни су да приликом заснивања радног односа поднесу изјаву са подацима о личним примањима и имовини и изјаву да немају имовинских и управљачких интереса у енергетским субјектима.

(2) Изјава из става 1 овог члана подноси се Комисији за спрјечавање сукоба интереса годишње, до истека мандата.

(3) Чланови Одбора Агенције, директор, замјеник директора и други запослени у Агенцији, као и чланови њихових ужих породица не смију бити руководиоци и имати материјалног, финансијског или другог интереса у субјекту у енергетском сектору.

(4) Лица из ст. 1 и 3 овог члана не смију користити бесплатне или услуге са попустом од енергетског субјекта, осим по цијенама и условима који се иначе примјењују на друге тарифне купце или на категорију квалификованих купаца у складу са овим законом или општим актима.

(5) Чланови Одбора Агенције, директор, замјеник директора и други запослени у Агенцији не смију засновати радни однос или примати накнаду по другом основу од субјекта у енергетском сектору за вријеме трајања мандата, односно запослења и у року од једне године од истека мандата или разрјешења.

Престанак функције

Члан 34

(1) Члан Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције може бити разрјешен прије истека мандата, ако:

1) не извршава или несавјесно, неблаговремено или немарно врши службене обавезе;

2) је у немогућности да извршава своје обавезе у периоду дужем од шест мјесеци;

3) је престао да има пребивалиште у Црној Гори;

4) је дао нетачне податке о својим квалификацијама;

5) је осуђен за кривично дјело за које је прописана казна затвора;

6) је у писаној форми поднио захтјев за разрјешење;

7) је утврђен сукоб интереса;

8) је био неоправдано одсутан са сједница Одбора Агенције више од три пута

узастопно;

9) се не придржава кодекса понашања;

10) је дао нетачну изјаву из члана 33 став 1 овог закона.

(2) Разрјешење члана Одбора Агенције, Скупштини може предложити Влада и/или 1/3 посланика у Скупштини.

(3) Чланови Одбора Агенције разрјешавају се прије истека мандата ако се не усвоји годишњи извјештај о стању енергетског сектора Црне Горе који се односи на рад Агенције.

Члан 35

(1) Члан Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције, коме је престала функција на лични захтјев или истеком мандата, као и који је разријешен због немогућности извршавања обавеза у периоду дужем од шест мјесеци, има право на накнаду зараде у висини зараде из мјесеца који претходи мјесецу у којем је дошло до престанка функције, уз усклађивање зараде за обављање исте функције у Агенцији.

(2) Право из става 1 овог члана може се остваривати годину дана од дана престанка функције члана Одбора Агенције, директора, односно замјеника директора Агенције.

(3) Право на накнаду зараде остварује се на лични захтјев лица из става 1 овог члана, који се може поднијети најкасније 30 дана од дана престанка функције.

(4) Члан Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције не може остварити право на накнаду зараде по престанку функције уколико је стекао право на пензију у складу са законом.

(5) Право из става 1 овог члана престаје прије утврђеног рока, ако његов корисник:

1) ступи у радни однос;

2) буде изабран, именован или постављен на другу функцију по основу које остварује зараду;

3) оствари право на пензију.

(6) Одлуку о накнади зараде по престанку мандата доноси Одбор Агенције.

Статут Агенције

Члан 36

(1) Агенција има статут којим се нарочито уређују:

1) права и дужности Одбора Агенције и избор председавајућег;

2) права и дужности директора и замјеника директора Агенције;

3) основе унутрашње организације Агенције;

4) поступак избора директора и замјеника директора Агенције;

5) друга питања значајна за рад Агенције у складу са законом.

(2) Статут доноси Одбор Агенције.

(3) На статут Агенције сагласност даје Влада.

Послови Агенције

Члан 37

(1) Агенција издаје, мијења и одузима лиценце за обављање енергетских дјелатности и води регистре издатих, измијењених и одузетих лиценци;

(2) Агенција издаје гаранције поријекла електричне енергије произведене из

обновљивих извора или из високоефикасне когенерације и води регистар издатих гаранција поријекла.

Члан 38

(1) Агенција утврђује методологије:

1) за утврђивање цијена, рокова и услова за:

- коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса;
- коришћење система за складиштење гаса, постројења за ТПП и ТНГ;
- пружање помоћних и системских услуга и услуга балансирања преносних система електричне енергије и преносних система гаса;

2) за утврђивање цијена за коришћење преносног или дистрибутивног система које плаћају корисници директног вода када је он прикључен на преносни или дистрибутивни систем;

3) за одређивање регулисаних тарифа за тарифне купце и купце по регулисаним тарифама електричне енергије или гаса које снабдијева јавни снабдјевач.

(2) Агенција утврђује правила:

1) за рјешавање спорова путем арбитраже;

2) за измјену тарифа на захтјев енергетског субјекта, односно на иницијативу Агенције;

3) о начину и ближим условима за издавање, измјену и одузимање лиценци;

4) за раздвајање оператора тржишта електричне енергије;

5) за функционисање јавног снабдјевача;

6) о условима за издавање одобрења на основу којих произвођачи и снабдјевачи електричне енергије и субјекти за гас, могу снабдијевати квалификоване купце преко директног вода;

7) о условима и поступку промјене снабдјевача квалификованих купаца електричне енергије и гаса;

8) за поравнање разлике између оправданих и остварених прихода и одобрених трошкова између појединих оператора дистрибутивног система;

9) за раздвајање рачуна, управљања и информација, ради избјегавања унакрсних субвенција између дјелатности у области гаса;

10) чувања повјерљивости комерцијално осјетљивих информација које користе оператори система.

(3) Агенција утврђује:

1) тарифе за снабдијевање угрожених (рањивих) купаца;

2) минимум квалитета снабдијевања, који обухвата нарочито:

- квалитет услуга, посебно у односу на вријеме потребно операторима преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса за обављање прикључења и поправки;
- непрекидност напајања;
- квалитет напона електричне енергије и квалитет гаса;

3) садржај извјештаја из члана 80 став 1 тачка 1 овог закона.

Члан 39

(1) Агенција одобрава методологије за:

1) утврђивање цијена, рокова и услова за прикључење на преносне и дистрибутивне системе електричне енергије и гаса;

2) утврђивање цијена, рокова и услова за прикључење система за складиштење гаса,

постројења за ТПП и ТНГ;

3) обрачунавање и наплату неовлашћено преузете електричне енергије;

4) утврђивање тарифа снабдјевача посљедњег избора.

(2) Агенција одобрава правила за:

1) функционисање преносног система електричне енергије и гаса;

2) функционисање дистрибутивног система електричне енергије и гаса;

3) мјерење енергије у дистрибутивним системима електричне енергије и гаса;

4) балансирање преносног система гаса;

5) пословање и функционисање система за складиштење гаса;

6) утврђивање транспарентних поступака управљања и додјелјивања капацитета гаса заснованих на тржишним принципима;

7) примјену транспарентних поступака управљања и додјелјивања капацитета за пренос електричне енергије заснованих на тржишним принципима;

8) додјелјивање прекограничних капацитета у складу са усаглашеним правилима на нивоу региона.

(3) Агенција даје одобрење на опште услове за снабдијевање, тржишна правила за тржиште електричне енергије и тржишна правила за тржиште гаса.

(4) Агенција може утврдити методологије из става 1 овог члана и цијене, тарифе и накнаде из члана 40 овог закона, ако их надлежни енергетски субјекат не предложи у прописаном року.

Члан 40

(1) Агенција одобрава цијене:

1) коришћења преносног и дистрибутивног система, посебно за електричну енергију и гас;

2) за складиштење гаса;

3) за помоћне и системске услуге и балансирање;

4) трошкове прикључења на преносне и дистрибутивне системе електричне енергије и гаса.

(2) Агенција одобрава:

1) регулисане тарифе за снабдијевање електричном енергијом или гасом тарифних купаца и тарифе за снабдијевање квалификованих купаца које снабдијева јавни снабдјевач, а које и други снабдјевачи могу понудити квалификованим купцима;

2) тарифе које примјењује снабдјевач посљедњег избора;

3) тарифе за коришћење постројења за ТПП и ТНГ;

4) накнаду за отклањање загушења на идентификованим улазним или излазним тачкама преносног система гаса, која је дио цијене (тарифе) за пренос и транзит гаса;

5) накнаду за рад оператора тржишта.

Члан 41

(1) Агенција даје сагласност на:

1) десетогодишњи план развоја преносног система електричне енергије;

2) годишњи инвестициони план оператора система електричне енергије и гаса;

3) десетогодишњи план развоја преносног система гаса, који је усклађен на националном нивоу и са интерконектованим системима;

4) десетогодишњи план развоја дистрибутивног система електричне енергије и гаса, који су усклађени са плановима развоја преносних система електричне енергије и гаса;

5) петогодишњи план развоја за ТПГ и ТНГ постројења, са годишњим ажурирањем, који доноси оператор постројења за ТПГ и ТНГ.

(2) Агенција одобрава:

1) програм, односно динамички план замјене бројила електричне енергије која су у власништву других правних и физичких лица, као и њиховог измјештања када је то потребно;

2) програм мјера примјене недискриминаторних услова за приступ преносним и дистрибутивним системима електричне енергије и гаса;

3) техничко-оперативне споразуме снабдјевача који је извозник или корисник транзитног гаса у Црној Гори;

4) изузеће од примјене прописаних услова, рокова и цијена за коришћење нове инфраструктуре за електричну енергију или гас;

5) изузеће од обавезе »узми или плати« субјектима за гас.

Надзор над радом енергетских субјеката

Члан 42

(1) Агенција прати и анализира рад и пословање енергетских субјеката у односу на:

1) стварне трошкове и приходе субјеката који обављају дјелатност за коју Агенција одређује или одобрава цијене или тарифе;

2) квалитет снабдијевања електричном енергијом, који обухвата квалитет услуга, непрекидност напајања и квалитет напона;

3) примјену прописа којима је уређена контрола квалитета нафтних производа и гаса;

4) примјену тржишних правила и дјеловање субјеката на тржишту, које обухвата и конкуренцију и заштиту права крајњих купаца;

5) потрошњу енергије;

6) извршавање подстицајних мјера у области обновљивих извора енергије, укључујући услове и цијене за прикључење нових произвођача на преносне и дистрибутивне системе;

7) примјену прописа о прекограничној размјени енергије, као и рад и пословање субјеката који врше аукцијску додјелу прекограничних капацитета или организују куповину и продају енергије;

8) примјену прописа којима је уређено објављивање података о прекограничним капацитетима, употреби преносног и дистрибутивног система;

9) раздвајање дјелатности из чл. 103, 104 и 132 овог закона и примјену програма мјера из чл. 108 и 136 овог закона;

10) активности и мјере које енергетски субјекти предузимају за побољшање енергетске ефикасности.

(2) Агенција прати и контролише рад и пословање енергетских субјеката у погледу испуњавања услова утврђених лиценцом.

(3) Уколико утврди да енергетски субјекат не испуњава услове утврђене лиценцом, односно ради и послује супротно условима утврђеним лиценцом, Агенција ће наложити субјекту да отклони уочене неправилности и одредити рок за њихово отклањање, односно предузети друге мјере у складу са законом;

(4) Праћењем и анализом рада и пословања из ст. 1 и 2 овог члана Агенција врши контролу:

1) правилности рада и пословања или злоупотребе положаја енергетских субјеката на тржишту;

2) стабилности снабдијевања енергијом ради спрјечавања поремећаја на тржишту енергије или снабдијевања топлотом;

3) исправности и тачности у финансијском пословању у односу на исказивање трошкова пословања који могу да утичу на формирање цијена коришћења преносних или дистрибутивних система или система за складиштење, или

4) извршавања обавеза утврђених овим законом и актима Агенције, односно актима које одобрава Агенција.

(5) Ако се контролом из ст. 1 и 4 овог члана утврде одступања, односно неправилности које су проузроковале или могу проузроковати финансијске посљедице за крајње купце и учеснике на тржишту, Агенција ће:

1) наложити енергетском субјекту да изврши корекцију утврђених неправилности;

2) без одлагања или приликом наредног одобравања оправданих трошкова и прихода извршити корекцију трошкова и прихода и утврдити одговарајуће цијене за коришћење преносних или дистрибутивних система електричне енергије или гаса или система за складиштење гаса;

3) извршити измјену предложених тарифа приликом њиховог одобравања, или

4) покренути поступак код надлежног државног органа.

(6) Извјештај о резултатима анализа и контроле из ст. 1, 2 и 4 овог члана чини саставни дио годишњег извјештаја о стању у области енергетике.

Члан 43

(1) Субјекат за гас и енергетски субјекат који обавља дјелатност у области електричне енергије или топлоте је дужан да, на захтјев овлашћеног лица Агенције, обезбиједи просторије и приступ пословној документацији потребној за контролу његовог рада и пословања.

(2) Агенција је дужна да чува тајност комерцијалних и других повјерљивих пословних података до којих дође у вршењу послова у складу са законом и правилима Агенције.

Члан 44

(1) Енергетски субјекат који обавља дјелатност за коју Агенција одређује или одобрава тарифе или цијене услуга или производа дужан је да, у роковима који нијесу дужи од пет година, утврди структуру и вриједност имовине и средстава која се користе за обављање тих дјелатности, у складу са међународним рачуноводственим стандардима.

(2) Агенција може, по потреби, ангажовањем независног процјенитеља извршити контролу, односно утврдити структуру и вриједност имовине и средстава из става 1 овог члана.

Финансирање Агенције

Члан 45

(1) Средства за рад Агенције обезбјеђују се из накнада за издавање лиценци, годишњих накнада за коришћење лиценци за обављање енергетских дјелатности и накнада за рјешавање спорова, које утврђује у складу са овим законом.

(2) Средства из става 1 овог члана утврђују се финансијским планом Агенције који, на основу плана рада, утврђује Одбор Агенције, а усваја Скупштина у складу са законом.

(3) Финансијски план се након усвајања објављује на интернет страници Агенције.

(4) Накнаде за лиценце из става 1 овог члана одређују се у висини да у укупном

износу покрију планиране трошкове пословања утврђене финансијским планом Агенције.

(5) Висину накнада за лиценце из става 1 овог члана по енергетским субјектима утврђује Одбор Агенције, у складу са методологијом Агенције.

(6) Средства од накнада уплаћују се на рачун Агенције.

(7) Средства која преостану на рачуну Агенције након истека пословне године у којој су обезбијеђена преносе се у наредну годину, а накнаде за наредну годину се умањују за ту суму.

(8) Против рјешења Агенције којим је утврђена висина накнаде енергетски субјекат може покренути управни спор.

Транспарентност рада Агенције

Члан 46

(1) Рад Агенције је јаван, осим у случајевима утврђеним законом којим је утврђено поступање са тајним и повјерљивим информацијама.

(2) Општи акти Агенције доносе се након јавне расправе, у којој могу учествовати заинтересована правна и физичка лица која имају право учествовања на тржишту, као и њихови заступници.

(3) Агенција може донијети привремене акте из става 2 овог члана и без јавне расправе, уколико то захтијевају услови на тржишту.

(4) Ради рјешавања сложенијих питања из своје надлежности Агенција може ангажовати стручна лица.

Годишњи извјештаји

Члан 47

(1) Агенција подноси Скупштини на усвајање годишњи извјештај о стању енергетског сектора Црне Горе, најкасније до 30. јуна текуће за претходну годину.

(2) Извјештај о стању енергетског сектора Црне Горе нарочито садржи:

- 1) енергетске ресурсе и капацитете;
- 2) налазе из надзора енергетских субјеката;
- 3) инвестиције у енергетском сектору;
- 4) финансијско пословање енергетских субјеката;
- 5) стање и активности на тржишту електричне енергије.

(3) Извјештај о стању енергетског сектора Црне Горе објављује се на интернет страници Агенције.

(4) Агенција утврђује предлог финансијског извјештаја за претходну годину и одређује представника који ће учествовати у скупштинској процедури.

(5) Предлог финансијског извјештаја и акт о одређивању представника Агенције надлежни орган доставља Министарству финансија, до 30. априла текуће године.

(6) Агенција сачињава и друге извјештаје у складу са законом.

Надлежности Агенције у области обновљивих извора енергије и когенерације

Члан 48

У области обновљивих извора енергије и когенерације Агенција:

- 1) врши годишњу анализу удјела обновљивих извора енергије и когенерације у

укупној производњи и потрошњи електричне енергије;

2) објављује резултате анализа удјела обновљивих извора енергије и когенерације у укупној производњи и потрошњи електричне енергије;

3) издаје гаранције поријекла произвођачима електричне енергије;

4) води регистар издатих гаранција поријекла;

5) одобрава статус повлашћеног произвођача;

6) води регистар повлашћених произвођача;

7) извјештава Министарство, оператора тржишта, оператора дистрибутивног система и оператора преносног система о издатим рјешењима о стицању статуса повлашћеног произвођача.

Рјешавање спорова и одлучивање о приговорима и жалбама

Члан 49

(1) Агенција одлучује по жалбама:

1) на акт оператора преносног или дистрибутивног система о одбијању приступа, односно прикључења на преносни, односно дистрибутивни систем;

2) на услове издате у сагласности за прикључење;

3) на обрачун електричне енергије у случајевима неовлашћене потрошње;

4) крајњих купаца у случају обуставе испоруке електричне енергије или гаса.

(2) Одлуке Агенције су коначне и против њих се може покренути управни спор.

Члан 50

(1) Агенција може да рјешава спорове између енергетских субјеката или између енергетских субјеката и корисника њихових услуга, који произилазе из њихових уговорних односа уређених у складу са овим законом, уколико јој уговорне стране повјере рјешавање спора.

(2) Правилима из члана 38 став 2 тачка 1 утврђује се и накнада за рјешавање спорова, која се одређује у висини стварних трошкова.

(3) Повјеравање спора на рјешавање Агенцији не искључује право учесника спорног односа да спор ријеши код другог надлежног органа, уколико прије доношења одлуке одустане од рјешавања спора код Агенције.

(4) Одлука Агенције донијета у рјешавању спора има према странкама снагу правоснажне одлуке.

(5) Снабдјевач, односно оператор система дужан је да организује пријем рекламација и приговора корисника услуга и обезбиједи објективно одлучивање у роковима утврђеним законом.

(6) Снабдјевач и оператор система су дужни да на захтјев Агенције поднесу извјештај о рјешавању приговора и жалби купаца.

V. ЦИЈЕНЕ, ТАРИФЕ И НАКНАДЕ

Члан 51

(1) Цијене електричне енергије и гаса се слободно формирају на организованом тржишту или уговором између продавца и купца, осим када су саставни дио регулисаних тарифа за снабдијевање.

(2) Тарифа је скуп података утврђен или одобрен на прописан начин, на основу које се

израчунава цијена:

1) електричне енергије или гаса за снабдијевање крајњих купаца, која обухвата цијену произведене енергије, преноса, дистрибуције електричне енергије или гаса и накнаде;

2) за коришћење система за складиштење гаса или постројења за ТПП;

3) помоћних и системских услуга.

(3) Регулисане тарифе за снабдијевање електричном енергијом или гасом тарифних купаца или крајњих купаца које снабдијева јавни снабдјевач електричне енергије или гаса обухватају:

1) цијене електричне енергије или гаса;

2) цијене за коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије или гаса;

3) накнаду за рад оператора тржишта;

4) накнаду за снабдијевање;

5) накнаду за помоћне и системске услуге;

6) накнаду за подстицање обновљивих извора енергије;

7) друге накнаде у складу са законом.

(4) Регулисане цијене за коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса утврђује оператор преносног, односно дистрибутивног система на основу методологија из члана 38 став 1 тачка 1 алинеја 1 овог закона.

(5) Регулисане тарифе за снабдијевање електричном енергијом или гасом утврђује снабдјевач тарифних купаца и јавни снабдјевач, на основу методологија из члана 38 став 1 тачка 3 овог закона.

(6) Тарифе за складиштење гаса утврђује оператор система за складиштење гаса у складу са методологијом из члана 38 став 1 тачка 1 алинеја 2.

(7) Цијене за помоћне и системске услуге и балансирање утврђује оператор преносног система електричне енергије и оператор преносног система гаса на основу методологија из члана 38 став 1 тачка 1 алинеја 3 овог закона.

(8) Цијене и тарифе из ст. 4, 5, 6 и 7 овог члана одобрава Агенција.

Члан 52

(1) Агенција одлучује по захтјеву оператора преносног или дистрибутивног система, снабдјевача тарифних купаца или јавног снабдјевача за одобравање регулаторно дозвољеног прихода, цијена и тарифа, најкасније у року од 90 дана од дана пријема захтјева.

(2) Регулаторно дозвољени приход из става 1 овог члана је укупни годишњи приход од регулисане енергетске дјелатности који покрива укупне оправдане трошкове пословања, а који Агенција одобрава на основу анализе захтијеваних трошкова пословања, амортизације и поврата на средства, уз примјену одговарајуће корекције по основу реализације регулаторно дозвољеног прихода за претходни период.

(3) У тарифе и накнаде по којима корисници система плаћају електричну енергију и услуге транспонује се регулаторно дозвољени приход умањен за одговарајући износ осталих пословних, ванредних и ванпословних прихода од регулисане енергетске дјелатности према процјени Агенције.

(4) Захтјев из става 1 овог члана подноси се најкасније 120 дана прије истека периода важења акта о утврђивању цијена и тарифа.

(5) Ако у поступку из става 1 овог члана утврди да су предложене тарифе несагласне са критеријумима утврђеним методологијама, Агенција ће наложити снабдјевачу тарифних

купаца, односно јавном снабдјевачу, да изврши потребно усаглашавање у остављеном року.

(6) Уколико снабдјевач тарифних купаца, односно јавни снабдјевач у року из става 5 овог члана не поступи по налогу, Агенција ће отклонити недостатке и утврдити тарифе.

(7) Ако се захтјев не поднесе у року из става 4 овог члана или у поступку дође до кашњења у утврђивању цијена и тарифа, Агенција може да утврди привремене цијене, тарифе или методологије и приликом одобравања коначне тарифе донесе одлуку о одговарајућој компензацији, уколико коначна цијена или тарифа одступа од привремене.

(8) Агенција може, на захтјев енергетског субјекта, да одобри измјену регулаторно дозвољеног прихода, цијена и тарифа, уколико током периода примјене одобрених тарифа, услед дејства околности које се нијесу могле предвидјети, дође до повећања укупних трошкова пословања на које енергетски субјекат не може утицати.

(9) Агенција ће наложити енергетском субјекту да у остављеном року измијени тарифу која не одражава одobreне трошкове или измијенити тарифу, уколико енергетски субјекат не поступи по налогу.

(10) Агенција, приликом утврђивања регулаторно дозвољеног прихода, може да ограничи раст цијена и тарифа из њене надлежности ради остваривања утврђене економске и енергетске политике Црне Горе.

(11) Правилима из члана 38 став 2 тачка 2 овог закона ближе се уређују начин и поступак одобравања измјена регулаторно дозвољеног прихода, цијена и тарифа из ст. 7, 8 и 9 овог члана.

(12) Одлуке о тарифама Агенција објављује у „Службеном листу Црне Горе“ и на својој интернет страници.

(13) Снабдјевач тарифних купаца, односно јавни снабдјевач дужан је да објави своје тарифе најмање 15 дана прије почетка примјене на својој интернет страници.

Члан 53

(1) Методологије за утврђивање цијена и тарифа за коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса ради обезбјеђења одрживости система, нарочито садрже:

- 1) критеријуме за утврђивање оправданости трошкова и прихода;
- 2) елементе на основу којих се врши обрачун и плаћање услуга по одобреним цијенама, ради обезбјеђења адекватног прихода операторима система;
- 3) подстицаје економској ефикасности и постизању вишег нивоа квалитета снабдијевања;
- 4) елементе за процјену утицаја цијена прекида, цијена прилагођавања потрошње могућностима система и осталих механизма за унапрјеђење енергетске ефикасности;
- 5) елементе за подстицање повећања енергетске ефикасности;
- 6) елементе за подстицање повећања финансијске ефикасности обављања дјелатности, смањења трошкова тих дјелатности и побољшања квалитета услуга;
- 7) елементе за процјену подстицаја развоја енергетских објеката, привлачења инвестиција и трансфера технологија;
- 8) елементе за процјену трошкова заштите животне средине и заштите крајњих купаца.

(2) Методологијама из става 1 овог члана могу се утврдити елементи за утврђивање цијена и тарифа зависно од сезоне, дана у седмици, доба дана и времена коришћења, као и оправданост одобравања трошкова, прихода или цијена за период дужи од једне године.

(3) Током трајања једногодишњег или вишегодишњег периода важења тарифа из става 2 овог члаа, а посебно на крају тог периода, Агенција преиспитује приходе и трошкове за читав период и разлику између оправданих и стварних прихода и трошкова, као и разлику у остварењу одговарајућих билансних величина, узима у обзир приликом одређивања оправданих прихода и трошкова до краја регулаторног периода или у наредном регулаторном периоду.

Члан 54

(1) Цијене за коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса и тарифе морају се заснивати на објективним критеријумима утврђеним методологијама.

(2) Цијене за коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса и тарифе одређују се на начин којим се:

- 1) олакшава ефикасна трговина и конкуренција;
- 2) обезбјеђује избегавање унакрсних субвенција између категорија потрошње на истом напонском нивоу;
- 3) не ограничава ликвидност тржишта, нити угрожава прекогранична трговина.

(3) Приликом одобравања регулаторно дозвољеног прихода, цијена и тарифа узимају се у обзир и обавезе из међународних споразума.

(4) Приходи и трошкови оператора преносних и дистрибутивних система везани за прикључење на системе узимају се у обзир приликом утврђивања регулаторно дозвољеног прихода.

VI. ЛИЦЕНЦЕ И ЕНЕРГЕТСКЕ ДОЗВОЛЕ

Издавање лиценци

Члан 55

(1) Енергетске дјелатности се могу обављати само на основу лиценце, ако овим законом није друкчије одређено.

(2) Лиценца за обављање енергетске дјелатности може се издати новом субјекту или субјекту који:

1) је уписан у Централни регистар привредног суда за обављање дјелатности која се, у смислу овог закона, сматра енергетском дјелатношћу;

2) посједује енергетске објекте и остале уређаје, инсталације или постројења неопходна за обављање енергетске дјелатности која испуњавају услове и захтјеве утврђене техничким прописима, прописима о енергетској ефикасности, прописима о заштити од пожара и експлозија, као и прописима о заштити животне средине;

3) има запослена лица за обављање послова техничког руковођења, одржавања, експлоатације и руковања енергетским објектима са положеним стручним испитом;

4) располаже финансијским средствима која су неопходна за обављање енергетске дјелатности или докаже да их може обезбиједити у обиму потребном за обављање енергетске дјелатности за чије обављање је поднесен захтјев за издавање лиценце;

5) обавља енергетску дјелатност, а у последње три године, које претходе години у којој је поднијет захтјев, није му одузета лиценца за обављање исте енергетске дјелатности;

6) чланови органа управљања нијесу били правоснажно осуђени за кривична дјела која

их чине неподобним за вршење функција.

(3) Лиценца се издаје на захтјев енергетског субјекта за сваку енергетску дјелатност посебно.

(4) Уз захтјев из става 3 овог члана прилажу се докази о испуњености услова из става 2 овог члана.

(5) Лиценца садржи нарочито: назив енергетског субјекта, енергетску дјелатност, списак енергетских објеката, податке о капацитету објеката, подручју на коме ће се енергетска дјелатност обављати и период обављања енергетске дјелатности.

(6) Лиценца се издаје на период до 15 година.

(7) Лиценца из става 6 овог члана може се продужити на захтјев енергетског субјекта, а скратити само ако се скраћењем не угрожава сигурност снабдијевања или функционисања тржишта.

(8) За енергетске дјелатности које се обављају на основу концесије лиценца се може продужити до краја важења концесије.

(9) Енергетски субјекат је дужан да плати накнаду за издавање лиценце и годишње накнаде за период на који је издата лиценца у висини коју утврди Агенција у складу са чланом 45 овог закона.

(10) Агенција води регистар издатих и одузетих лиценци.

(11) Подаци из регистра издатих и одузетих лиценци су јавни.

(12) Ближи услови из става 2 овог члана, начин подношења захтјева за издавање лиценце, докази који се достављају уз захтјев, садржај и изглед лиценци, поступак издавања, измјена и одузимања лиценци, начин контроле испуњавања услова утврђених лиценцом, размјене информација са енергетским субјектима, као и начин плаћања накнада за лиценце и садржај регистра издатих лиценци уређују се правилима из члана 38 став 2 тачка 3 овог закона.

Члан 56

(1) Стручна оспособљеност за обављање послова техничког руковођења, одржавања, експлоатације и руковања енергетским објектима провјерава се полагањем стручног испита.

(2) Програм и начин полагања стручног испита утврђује Министарство.

(3) Стручни испит се полаже пред комисијом коју образује министар.

Члан 57

Без лиценце се могу обављати следеће енергетске дјелатности:

- 1) производња електричне енергије за сопствене потребе;
- 2) производња електричне енергије у објектима инсталисане снаге до 1 MW;
- 3) складиштење нафте и деривата нафте за сопствене потребе;
- 4) трговина на мало течним нафтним гасом у боцама;
- 5) производња топлоте за сопствене потребе;
- 6) производња топлоте у објектима инсталисане снаге до 1 MW;
- 7) трговина електричном енергијом и природним гасом за даљу продају која не укључује продају крајњем купцу, посредовање и заступање на тржишту енергије и
- 8) трговина на велико и мало нафтним дериватима који се не користе у процесу сагоријевања (битумен, уља, мазива, пластика, каучук, гума, козметички производи и др.).

Измјена и одузимање лиценци

Члан 58

(1) Агенција може, на захтјев имаоца лиценце, извршити измјену лиценце из разлога који се нијесу могли предвидјети приликом њеног издавања.

(2) Агенција може, на захтјев имаоца лиценце, одредити мировање обавеза из лиценце, уколико су наступиле објективне околности због којих енергетски субјекат није у могућности да обавља дјелатност или да учествује на тржишту, за одређени период.

(3) Лиценца се одузима:

1) на захтјев имаоца лиценце;

2) престанком обављања енергетске дјелатности;

3) уколико ималац лиценце не отклони утврђене недостатке у року који одреди Агенција;

4) ако ималац лиценце поступа противно условима из лиценце;

5) престанком испуњавања услова утврђених законом;

6) ако ималац лиценце не отклони недостатке у раду у року који је одредио инспектор.

(4) Након истека рока важења лиценце енергетски субјекат је дужан да, на захтјев Агенције, ради сигурности снабдијевања и обезбјеђења функционисања тржишта, настави да пружа услуге у складу са општим актима Агенције, најдуже годину дана.

Члан 59

(1) Лиценца за обављање енергетске дјелатности може се привремено одузети ако енергетски субјекат:

1) престане да испуњава један или више услова из члана 55 став 2 овог закона;

2) цијену енергије, односно услуга обављања енергетских дјелатности не одређује у складу са методологијом или не наплаћује у складу са тарифним системом или супротно одобреним, односно прописаним цијенама;

3) енергетске системе не одржава у исправном и безбједном стању и у складу са техничким прописима којима се уређују услови експлоатације;

4) престане да испуњава друге услове за обављање енергетских дјелатности утврђене овим законом.

(2) О привременом одузимању лиценце из става 1 овог члана Агенција ће донијети рјешење и одредити рок за отклањање недостатака због којих се привремено одузима лиценца, који не може бити дужи од 60 дана од дана пријема рјешења.

(3) Рјешење о привременом одузимању лиценце због неиспуњавања услова из става 1 тач. 3 и 4 овог члана Агенција доноси на предлог надлежног инспектора.

(4) Ако енергетски субјекат у року који је одређен рјешењем из става 2 овог члана не отклони недостатке због којих је лиценца привремено одузета, Агенција ће донијети рјешење о одузимању лиценце.

(5) Рјешење из ст. 2 и 4 овог члана је коначно.

Члан 60

(1) Ако би престанак рада енергетског субјекта коме је привремено одузета лиценца могао да угрози редовно и сигурно снабдијевање енергијом, живот и здравље људи или да проузрокује тешке поремећаје у привреди, Агенција може, по прибављеном мишљењу Министарства и надлежне инспекције, рјешењем одобрити енергетском субјекту да настави обављање енергетске дјелатности до обезбјеђења услова за отклањање штетних посљедица престанка рада енергетског субјекта, у року који није дужи од рока утврђеног

чланом 59 став 2 овог закона.

(2) Ако би престанак обављања енергетске дјелатности од јавног интереса или јавне услуге од стране енергетског субјекта коме је одузета лиценца могао да угрози редовно и сигурно снабдијевање енергијом, живот и здравље људи или да проузрокује тешке поремећаје у привреди, Влада, на предлог Министарства, може посебним актом одредити други енергетски субјекат који има лиценцу за обављање исте енергетске дјелатности да обавља енергетску дјелатност на подручју на коме је енергетску дјелатност обављао енергетски субјекат коме је одузета лиценца.

(3) Актом Владе из става 2 овог члана утврђују се права и обавезе енергетског субјекта који је одређен за обављање енергетске дјелатности од јавног интереса или јавне услуге на одређеном подручју, период у којем ће обављати дјелатност, као и права власника енергетског објекта којем је одузета лиценца, ако је потреба за коришћењем његовог енергетског објекта утврђена актом Владе.

Енергетска дозвола

Члан 61

(1) Енергетски објекти се граде у складу са законом којим је уређена изградња објеката и уређење простора, техничким и другим прописима и на основу прибављене енергетске дозволе, која се издаје у складу са овим законом.

(2) Енергетска дозвола се прибавља за изградњу и реконструкцију:

- 1) објеката за производњу електричне енергије;
- 2) објеката за складиштење нафте и резервоарског простора за деривате нафте преко 50 тона;
- 3) објеката за пренос и дистрибуцију природног гаса, објеката за складиштење природног гаса и објеката за складиштење течног природног гаса;
- 4) објеката за производњу топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу и објеката за дистрибуцију топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу.

(3) Енергетску дозволу издаје Министарство.

(4) Енергетске дозволе за изградњу објеката из става 2 тачка 4 овог члана издаје надлежни орган локалне управе.

(5) Поступак за издавање енергетске дозволе из става 2 овог члана покреће се захтјевом домаћег, односно страног привредног друштва, правног или физичког лица или предузетника.

(6) Енергетска дозвола може се прибавити прије стицања права својине, односно права коришћења земљишта на коме се планира изградња енергетског објекта, као и прије издавања акта о урбанистичким условима за изградњу енергетског објекта, односно грађевинске дозволе.

(7) Производни објекти инсталисане снаге до 1 MW могу се градити у складу са законом којим је уређена изградња објеката и уређење простора, техничким и другим прописима, по претходно прибављеној енергетској дозволи и без спровођења поступка јавног надметања.

(8) На основу издате енергетске дозволе из става 7 овог члана, Влада доноси одлуку о давању на коришћење државне имовине, на основу које се закључује уговор.

(9) Енергетска дозвола није потребна за:

- 1) изградњу енергетских објеката на основу концесије, осим у случају из става 7 овог

члана;

2) за реконструкцију објеката који су изграђени на основу концесије, осим у случају из става 7 овог члана;

3) објекте који се граде по јавном огласу из члана 65 овог закона.

Критеријуми за издавање дозволе

Члан 62

(1) Енергетска дозвола може се издати за изградњу енергетског објекта који је по врсти и намјени у складу са Стратегијом развоја енергетике и Акционим планом, односно програмом развоја и коришћења обновљивих извора енергије.

(2) Енергетска дозвола се издаје на начин и по поступку утврђеним овим законом.

(3) Енергетска дозвола за изградњу производних енергетских објеката издаје се на основу процјене испуњавања следећих критеријума:

- 1) услова у погледу безбједног и несметаног функционисања енергетског система;
- 2) услова за одређивање локације и коришћења земљишта;
- 3) услова заштите животне средине;
- 4) мјера заштите здравља људи и безбједности људи и имовине;
- 5) степена енергетске ефикасности;
- 6) услова коришћења примарних извора енергије;
- 7) услова везаних за техничку опремљеност и финансијску способност подносиоца захтјева да реализује изградњу енергетског објекта;
- 8) доприноса смањењу емисије CO₂;
- 9) доприноса испуњењу националног циља коришћења обновљивих извора енергије.

Члан 63

(1) Енергетска дозвола за изградњу гасовода, нафтовода, продуктовода или топловода може се издати субјекту за гас или енергетском субјекту који обавља дјелатност производње електричне енергије или топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу, ради повезивања његових објеката са објектима квалификованог купца, изолованог купца, као и сопствених погона и других објеката произвођача, а у циљу снабдијевања тих објеката енергијом.

(2) Енергетска дозвола из става 1 овог члана може се издати и квалификованом купцу којем је због техничких или других разлога одбијен приступ преносном, транспортном или дистрибутивном систему, а под условима утврђеним правилима која регулишу рад преносног, транспортног или дистрибутивног система.

(3) Енергетска дозвола за изградњу гасовода или топловода неће се издати ако би та изградња, с обзиром на трасу, простор на коме се гради или услове прикључења, угрозила остваривање циљева заштите животне средине или угрозила сигурност снабдијевања тарифних купаца енергијом.

(4) Захтјев за издавање енергетске дозволе садржи нарочито податке о:

- 1) локацији на којој треба да се изгради енергетски објекат;
- 2) року завршетка градње енергетског објекта;
- 3) врсти и капацитету енергетског објекта и о његовој енергетској ефикасности;
- 4) енергентима које ће енергетски објекат користити;
- 5) начину производње и преузимања енергије;
- 6) начину заштите животне средине у току изградње и рада енергетског објекта;

7) условима који се односе на престанак рада енергетског објекта;
8) висини планираних финансијских средстава за изградњу енергетског објекта и начину обезбјеђивања тих средстава;

9) извршеним мјерењима за обновљиви извор енергије за које је потребно мјерење и испитивање његовог потенцијала, уз које се прилаже и доказ о извршеним мјерењима и испитивањима.

(5) Ближи критеријуми за издавање енергетских дозвола за енергетске објекте из члана 61 став 2 овог закона, садржина образаца за подношење захтјева и регистра издатих енергетских дозвола утврђују се прописом Министарства.

Издавање енергетске дозволе

Члан 64

(1) Против рјешења о издавању енергетске дозволе, које се издаје у складу са чланом 61 став 4 овог закона, може се изјавити жалба Министарству, у року од осам дана од дана пријема рјешења.

(2) Енергетска дозвола се издаје на период до двије године.

(3) Период важења енергетске дозволе може се продужити на захтјев имаоца енергетске дозволе, најдуже за годину дана.

(4) Захтјев из става 3 овог члана подноси се најкасније 30 дана прије истека рока важења енергетске дозволе.

Јавни оглас

Члан 65

(1) Влада, на предлог Министарства, може одлучити да објави јавни оглас за изградњу енергетских објеката из члана 61 став 2 овог закона, у случају да се путем издавања енергетских дозвола или давањем концесија не може обезбиједити сигурно и редовно снабдијевање енергијом, односно планирана динамика изградње енергетских објеката предвиђена Стратегијом развоја енергетике, Акционим планом, односно програмом развоја и коришћења обновљивих извора енергије.

(2) Јавни оглас расписује Министарство, односно јединица локалне самоуправе, у складу са одлуком Владе из става 1 овог члана.

VII. ОБАВЉАЊЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Услови за обављање енергетске дјелатности

Члан 66

Енергетску дјелатност може да обавља привредно друштво, правно или физичко лице, односно предузетник, који испуњава услове утврђене овим законом.

Дјелатности од јавног интереса

Члан 67

(1) Енергетске дјелатности од јавног интереса су:

1) производња електричне енергије;

- 2) пренос електричне енергије;
 - 3) дистрибуција електричне енергије;
 - 4) организовање тржишта електричне енергије;
 - 5) транспорт нафте из члана 2 овог закона;
 - 6) складиштење нафте и нафтних деривата;
 - 7) трговина електричном енергијом за снабдијевање електричном енергијом као јавном услугом из члана 68 овог закона;
 - 8) снабдијевање које представља јавну услугу из члана 68 овог закона;
 - 9) транспорт и складиштење ТПГ и ТНГ;
 - 10) трговина на велико ТПГ и ТНГ за снабдијевање гасом као јавном услугом из члана 68 овог закона;
 - 11) производња енергије из обновљивих извора енергије и когенерација.
- (2) Дјелатности из става 1 тач. 7 и 10 овог члана обављају јавни снабдјевачи електричном енергијом, односно природним гасом.
- (3) Енергетски субјекат који у обављању дјелатности из става 1 овог члана врши снабдијевање крајњих купаца енергијом по регулисаним тарифама дужан је да обезбједи редовно и сигурно снабдијевање крајњих купаца, куповином од произвођача, трговаца, на организованом тржишту енергије или из увоза, примјеном најбоље пословне праксе и мјера којима се обезбјеђује најприхватљивија тарифа за крајње купце.
- (4) Енергетски субјекти који врше дјелатности из става 1 овог члана дужни су да, у циљу остваривања јавног интереса, дају приоритет обезбјеђењу довољних количина енергије које су потребне за живот и рад грађана и пословање и развој привредних субјеката и њихово снабдијевање на сигуран, безбједан, поуздан и квалитетан начин.

Јавне услуге

Члан 68

Ради обезбјеђења редовног, сигурног, поузданог и квалитетног снабдијевања енергијом по прихватљивим цијенама, као јавне услуге у области енергетике обављају се:

- 1) пренос електричне енергије;
- 2) дистрибуција електричне енергије;
- 3) снабдијевање електричном енергијом или гасом:
 - које обавља снабдјевач последњег избора или јавни снабдјевач;
 - тарифних купаца док они не стекну статус квалификованих купаца, и
 - угрожених (рањивих) купаца;
- 4) складиштење природног гаса;
- 5) пренос природног гаса;
- 6) дистрибуција природног гаса;
- 7) управљање постројењем за ТПГ и ТНГ;
- 8) производња топлоте за даљинско гријање и/или хлађење;
- 9) дистрибуција топлоте за даљинско гријање и/или хлађење;
- 10) снабдијевање топлотом за даљинско гријање и/или хлађење и
- 11) складиштење и управљање стратешким резервама нафте и нафтних деривата.

Обавеза пружања јавних услуга

Члан 69

(1) Енергетски субјекти који обављају дјелатност која је чланом 68 овог закона утврђена као јавна услуга дужни су да, у складу са условима утврђеним лиценцом, у пружању јавних услуга обезбиједе:

- 1) сигурност у снабдијевању;
 - 2) квалитет услуга и снабдијевања;
 - 3) примјену регулисаних тарифа за снабдијевање или коришћење складишта или постројења за ТПГ или ТНГ или регулисаних цијена за коришћење преносних или дистрибутивних система;
 - 4) употребу примарних извора енергије, гаса и горива;
 - 5) заштиту животне средине;
 - 6) заштиту здравља, живота и имовине грађана;
 - 7) мјере за заштиту купаца и потрошача енергије.
- (2) Пружање јавних услуга мора да буде недискриминаторно, транспарентно и лако провјерљиво.

Тржишне енергетске дјелатности

Члан 70

(1) Енергетске дјелатности које се не обављају као јавне услуге врше се према тржишним принципима.

(2) Обављање дјелатности на тржишту енергије врши се и организује у складу са циљевима развоја енергетских дјелатности и потребама купаца у Црној Гори за обезбјеђивањем квалитетног и сигурног снабдијевања енергијом, уз поштовање принципа конкурентности и једнаког правног положаја свих субјеката на том тржишту у односу на:

- 1) остваривање права на изградњу енергетског објекта;
- 2) прибављање енергетске дозволе за изградњу енергетског објекта;
- 3) приступ системима;
- 4) право на обављање енергетских дјелатности;
- 5) доступност информација, и
- 6) друге случајеве утврђене овим законом.

VIII. ОБАВЉАЊЕ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

1. Производња електричне енергије

Произвођач електричне енергије

Члан 71

(1) Произвођач може, у складу са овим законом, да:

- 1) користи енергетске изворе за производњу електричне енергије;
- 2) уговара куповину и продају електричне енергије;
- 3) користи преносни и дистрибутивни систем електричне енергије под условима утврђеним за приступ и коришћење тих система.

(2) Произвођач који продаје електричну енергију крајњем купцу мора имати и лиценцу за снабдијевање.

(3) Произвођач је дужан да:

- 1) стави производне објекте у погон на захтјев оператора преносног или

дистрибутивног система за потребе помоћних и системских услуга или балансирања;

2) са операторима преносног и дистрибутивног система закључи уговоре којима се утврђују међусобна права и обавезе у пружању и коришћењу помоћних и системских услуга и други услови и рокови везани за те услуге;

3) оператору преносног или дистрибутивног система ставља на располагање податке потребне за рад и функционисање система;

4) у свом постројењу омогући операторима система коришћење опреме која је и у функцији преносног или дистрибутивног система, за потребе остваривања токова електричне енергије, без накнаде;

5) одржава и унапрјеђује опрему из тачке 4 овог става у складу са потребама функционисања и плановима развоја преносног или дистрибутивног система.

(4) Произвођач је дужан да изради програм мјера за побољшање енергетске ефикасности и годишњи извјештај о резултатима његове примјене и објави их на својој интернет страници.

(5) Министарство може прописати минимални степен енергетске ефикасности за поједине технологије, који треба да се обезбиједи приликом изградње или реконструкције производног постројења.

Производња електричне енергије из обновљивих извора енергије

Члан 72

(1) Енергетски субјекти дужни су да предузимају мјере за повећање удјела производње енергије из обновљивих извора енергије у укупној производњи енергије.

(2) Обавезни минимални удио обновљивих извора енергије који је дужан да преузме сваки снабдјевач електричне енергије у укупном снабдијевању електричном енергијом утврђује Влада, на основу програма развоја и коришћења обновљивих извора енергије, односно програма развоја и коришћења високоефикасне когенерације из чл. 17 и 19 овог закона.

(3) Обавезни минимални удио из обновљивих извора енергије доказује се гаранцијом поријекла.

(4) Снабдјевач електричном енергијом је дужан да на рачуну или промотивном материјалу уз рачун крајњем купцу учини доступним најмање једном годишње:

1) податке о удјелу обновљивих и других извора енергије по врстама из којих је вршио снабдијевање крајњих купаца електричном енергијом;

2) изворе информација о утицајима на животну средину извора енергије коришћених за задовољавање његових потреба за електричном енергијом.

Члан 73

(1) Врсте и класификацију по групама постројења за производњу електричне енергије из обновљивих извора и високоефикасне когенерације утврђује Министарство.

(2) Тарифним системом из члана 20 став 2 овог закона, по прибављеном мишљењу Агенције, Влада утврђује откупне цијене енергије које могу бити различите за различите врсте или групе постројења, као и за различите врсте обновљивих извора.

(3) Влада може да ограничи подстицаје или да престане да подстиче изградњу нових капацитета у случају негативних утицаја на економију или цијену електричне енергије.

(4) Министарство ће на основу акта из става 3 овог члана обуставити издавање енергетских дозвола за објекте за производњу електричне енергије из обновљивих извора

енергије или когенерације.

Гаранција поријекла

Члан 74

(1) Гаранција поријекла је исправа у електронској или другој форми, којом произвођач електричне или топлотне енергије за даљинско гријање и/или хлађење потврђује купцу да је одређена количина испоручене енергије произведена из обновљивих извора енергије или високоефикасне когенерације.

(2) Гаранција поријекла се не издаје енергетском субјекту који производи топлотну енергију за даљинско гријање и/или хлађење у постројењу инсталисане снаге мање од 1 MW.

(3) Гаранција поријекла издаје се на захтјев произвођача из става 1 овог члана, након прегледа техничке документације и непосредног увида у рад постројења.

Члан 75

(1) Гаранцију поријекла издаје Агенција.

(2) Оператор преносног или дистрибутивног система на који је прикључено постројење за које се издаје гаранција поријекла дужан је да Агенцији достави податке о количини произведене електричне енергије измјерене на мјесту предаје у преносни, односно дистрибутивни систем.

(3) Гаранција поријекла се издаје по MWh произведене енергије.

(4) Гаранција поријекла важи 12 мјесеци од дана издавања.

(5) Гаранције поријекла су преносиве. Ако снабдјевач електричне енергије пренесе гаранције поријекла на трећу страну, количина електричне енергије за коју су пренесене гаранције поријекла мора се одбити од укупне количине електричне енергије из обновљивих извора која се снабдјевачу признаје за испуњавање обавезног минималног удјела из члана 72 став 2 овог закона.

Члан 76

(1) Гаранција поријекла енергије произведене из обновљивих извора енергије нарочито садржи:

1) податке о енергетском извору из којег је произведена електрична енергија или топлота за гријање и/или хлађење и датуме почетка и краја периода производње за који се гаранција поријекла издаје;

2) назив, локацију, тип и инсталисану снагу постројења у којем се производи енергија;

3) обим инвестиционе подршке за постројење, обим подстицаја за произведену енергију из постројења и податке о начину подстицања;

4) датум пуштања постројења у погон;

5) датум издавања и јединствени идентификациони број гаранције поријекла и државу у којој је издата.

(2) Гаранција поријекла електричне енергије произведене из когенерације нарочито садржи:

1) период важења издате гаранције поријекла;

2) доњу калоријску моћ горива које се користи за производњу електричне енергије за коју се издаје гаранција поријекла;

3) сврху за коју се користи топлота произведена у когенерацијском постројењу у којем

је произведена електрична енергије за коју се издаје гаранција поријекла;

4) уштеду примарне енергије у процесу производње електричне енергије за коју се издаје гаранција поријекла;

5) податке о количини произведене електричне енергије која је произведена у складу с критеријумима и правилима високе ефикасности.

(3) Начин издавања, преношења и повлачења гаранције поријекла, као и начин достављања података из члана 75 став 2 овог закона, ближа садржина гаранције из ст. 1 и 2 овог члана, подаци који се наводе у захтјеву и документација потребна за издавање гаранције поријекла утврђују се прописом Владе.

Члан 77

(1) Регистар издатих гаранција поријекла води Агенција.

(2) Садржај и начин вођења регистра издатих гаранција поријекла утврђује Агенција.

(3) У регистар из става 1 овог члана се уписују и подаци о достављеним иностраним гаранцијама поријекла.

(4) Иностране гаранције поријекла које садрже елементе утврђене овим законом у Црној Гори важе под условом реципроцитета и у складу са потврђеним међународним уговором.

Повлашћени произвођач

Члан 78

(1) Енергетски субјекат може стећи статус повлашћеног произвођача, ако:

1) је прикључен на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије;

2) производи електричну енергију из група постројења утврђених прописом Министарства из члана 73 став 1 овог закона, уз природна и просторна ограничења и услове, као и мјере заштите природе и животне средине;

3) има сопствено мјерно мјесто одвојено од мјерних мјеста на којима се мјери количина електричне енергије произведена у другим технолошким процесима и

4) радом у режиму повлашћеног произвођача не угрожава сигурност рада система.

(2) Статус повлашћеног произвођача утврђује се рјешењем Агенције на период од 12 година.

(3) Сви повлашћени произвођачи су чланови једне балансне групе, којој оператор система не наплаћује одступања.

(4) Повлашћени произвођач може да продаје енергију на тржишту под условима који су прописани за друге произвођаче, с тим да његово учешће на тржишту не може трајати краће од 12 мјесеци.

Члан 79

(1) Повлашћени произвођач има право на:

1) откупну цијену електричне енергије у складу са тарифним системом из члана 20 став 2 овог закона;

2) првенство при преузимању укупне произведене електричне енергије у преносни или дистрибутивни систем.

(2) Оператори преносног и дистрибутивног система електричне енергије дужни су да, у складу са техничким могућностима система у оквиру активности управљања преносним и дистрибутивним системом и диспечирања, дају предност повлашћеним произвођачима.

(3) Уколико оператори преносног и дистрибутивног система, због сигурности рада система, не могу дати предност повлашћеним произвођачима, о томе морају обавијестити Агенцију и одредити корективне мјере за спрјечавање даљих ускраћивања приступа систему.

Члан 80

(1) Повлашћени произвођач дужан је да:

1) Агенцији подноси годишњи извјештај о остварењу плана производње електричне енергије за претходну годину;

2) оператору система и оператору тржишта доставља мјесечне и годишње планове производње, за просјечне метеоролошке услове и очекивања у мјесечним одступањима производње засноване на мјерењима на основу којих је утврђен потенцијал обновљивог извора енергије;

3) одржава техничко-технолошке карактеристике и користи постројења под условима под којима је стекао статус повлашћеног произвођача;

4) без одлагања обавијести Агенцију о свим промјенама техничко-технолошких карактеристика постројења или услова коришћења постројења;

5) гаранције поријекла за произведену енергију за коју је остварио подстицај, до тренутка исплате подстицаја, повуче и преда оператору тржишта.

(2) Садржај извјештаја и обавјештења из става 1 овог члана утврђује Агенција.

Члан 81

(1) Поступак за стицање статуса повлашћеног произвођача покреће се захтјевом енергетског субјекта или физичког лица.

(2) Уз захтјев за стицање статуса повлашћеног произвођача енергетски субјекат прилаже доказе о испуњавању услова из члана 78 овог закона.

(3) Енергетском субјекту престаје статус повлашћеног произвођача у сљедећим случајевима:

1) ако је рјешење о стицању статуса донесено на основу неистинитих података;

2) ако се утврди да су се својства постројења промијенила због неодржавања техничко-технолошких карактеристика;

3) ако не испуњава услове из члана 80 став 1 тач. 1 и 4 овог закона;

4) истеком лиценце у складу са овим законом.

(4) Начин стицања статуса и остваривања права из члана 79 овог закона уређује се прописом Владе.

(5) Регистар повлашћених произвођача води Агенција.

(6) Садржај и начин вођења регистра повлашћених произвођача утврђује Агенција.

Истраживање и утврђивање потенцијала обновљивих извора енергије

Члан 82

(1) Енергетски објекти за производњу енергије из обновљивих извора, мале хидроелектране, вјетроелектране, могу се градити само након извршених претходних мјерења и истраживања потенцијала обновљивих извора енергије.

(2) Претходна мјерења и истраживања потенцијала обновљивог извора енергије врше се на основу дозволе Министарства.

(3) Дозвола из става 2 овог члана издаје се на период до двије године, на основу

захтјева.

(4) Истраживање и мјерење потенцијала обновљивог извора енергије може да врши правно лице које испуњава услове у погледу стручног кадра и опреме.

(5) Испуњеност услова из става 4 овог члана утврђује и дозволу из става 2 овог члана издаје Министарство.

(6) Мјерење и истраживање се врши на основу техничког описа истраживања на који сагласност даје Министарство.

(7) Резултати мјерења и истраживања потенцијала обновљивог извора енергије извршених на основу дозволе достављају се Министарству.

(8) Ближи услови из става 4 овог члана утврђују се прописом Министарства.

2. Пренос електричне енергије

Оператор преносног система електричне енергије

Члан 83

(1) Оператор преносног система електричне енергије дужан је да врши пренос електричне енергије под условима одређеним лиценцом на принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности у складу са овим законом.

(2) Преносни систем електричне енергије, у смислу овог закона, чине постројења 110 kV, трансформатори 110/h kV/kV и водови 110 kV, као и постројења, трансформатори и водови вишег напонског нивоа, до мјеста прикључка корисника система и објекти, телекомуникациона и информациона опрема и друга инфраструктура неопходна за његово функционисање.

(3) Оператор преносног система електричне енергије може да купује електричну енергију само за балансирање система, пружање помоћних и системских услуга и покриће губитака у систему.

(4) Оператор преносног система електричне енергије не смије да обавља дјелатност производње електричне енергије.

Права, обавезе и одговорности оператора преносног система електричне енергије

Члан 84

(1) Оператор преносног система електричне енергије дужан је да:

1) одржава, модернизује, побољшава и развија преносни систем електричне енергије;
2) утврђује техничко-технолошке услове за повезивање електроенергетских објеката, уређаја и постројења у јединствен систем;

3) управља енергетским токовима у свом систему и према осталим системима усклађено са операторима преносних система у интерконекцији;

4) управља преносним системом и у оквиру техничко - технолошких могућности преносног система не ограничава куповину и продају електричне енергије;

5) благовремено извјештава оператора тржишта о билансима система у реалном времену;

6) регулише фреквенцију и снагу размјене;

7) обезбиједи помоћне и системске услуге;

8) планира рад преносног система, у сарадњи са оператором тржишта и операторима других система;

9) врши размјену неопходних података и докумената са оператором тржишта и операторима система у интерконекцији;

10) обезбјеђује сигурност рада електроенергетског система;

11) координира израду планова ремонта преносних објеката и постројења корисника система;

12) рјешава преоптерећења појединих елемената преносног система, водећи рачуна о равноправном положају свих корисника преносног система;

13) врши промјене плана ангажовања електрана у случају угрожене сигурности функционисања електроенергетског система, хаварија, већег одступања потрошње од планираних вриједности, као и у случајевима из чл. 166 и 167 овог закона;

14) утврди правила за примјену транспарентних поступака управљања и додјеливања капацитета за пренос електричне енергије заснованих на тржишним принципима и достави их Агенцији на одобрење, након добијеног мишљења оператора тржишта;

15) утврђује прекогранични капацитет, у сарадњи са операторима система у интерконекцији;

16) врши додјелу прекограничног капацитета у складу са принципима транспарентности и недискриминаторности учесника и објављује информације о додјели прекограничних капацитета на својој интернет страници;

17) обезбиједи мјерење предате и примљене електричне енергије на тачкама раздвајања преносног система са дистрибутивним системима, са корисницима, сусједним системима и другим релевантним тачкама;

18) води евиденцију података неопходних за утврђивање квалитета испоручене електричне енергије који обухватају и податке о прекидима, вриједности напона и друге податке које одреди Агенција;

19) утврди десетогодишњи план развоја преносног система из члана 41 став 1 тачка 1 овог закона, усклађен са Стратегијом развоја енергетике и Акционим планом, односно планом развоја сусједних преносних система, који се ажурира најмање сваке треће године и достави га Агенцији на одобравање;

20) годишње инвестиционе планове из члана 41 став 1 тачка 2 овог закона утврђује према потребама корисника система, у складу са десетогодишњим планом развоја преносног система и просторно-планским документима и достави их Агенцији на одобравање;

21) планове из тач. 19 и 20 овог става објави на својој интернет страници;

22) утврди методологију за прикључење на преносни систем електричне енергије и достави Агенцији на одобравање;

23) одреди цијене прикључења на преносни систем на основу методологије из члана 39 став 1 тачка 1 и достави их Агенцији на одобравање;

24) одобрене методологије и цијене за прикључење на преносни систем, коришћење преносног система и помоћних и системских услуга објави на својој интернет страници најмање 15 дана прије почетка примјене;

25) благовремено објави на својој интернет страници податке од значаја за коришћење преносног система, о капацитетима, загушењима, као и друге податке потребне за функционисање тржишта;

26) квартално извјештава Агенцију о:

- планираним искључењима ради одржавања преносног система;
- захтјевима корисника система за развој преносног система;
- функционисању преносног система;

- закљученим уговорима о помоћним и системским услугама;
- закљученим уговорима о набавци електричне енергије за покривање губитака у преносу.

(2) Подаци из става 1 тачка 17 овог члана морају бити доступни операторима дистрибутивних система, као и операторима интерконектованих преносних система под условом узајамности и Агенцији.

(3) Оператор преносног система електричне енергије најмање једном годишње на својој интернет страници објављује извјештај о квалитету снабдијевања у складу са чланом 38 став 3 тачка 3 овог закона.

(4) Оператор преносног система дужан је да податке и информације до којих дође у обављању дјелатности, а који представљају пословну тајну, односно који су комерцијално повјерљиви, чува у складу са законом.

Члан 85

(1) Произвођачи, оператори дистрибуције и квалификовани купци прикључени на преносни систем дужни су да достављају оператору преносног система електричне енергије податке и информације:

1) о мјерењу и остале информације неопходне за регулисање фреквенције, напона и размјену енергије;

2) које су потребне за остваривање приступа преносном систему и израду инвестиционих планова прикупљене од постојећих и потенцијалних корисника преносног система.

(2) Оператор преносног система податке из става 1 тачка 1 овог члана размјењује са операторима интерконектованих преносних система под условом узајамности.

(3) Оператор преносног система електричне енергије:

1) одговоран је за сигуран и поуздан рад и функционисање преносног система;

2) утврђује услове за прикључење корисника на преносни систем у складу са методологијом из члана 39 став 1 тачка 1 овог закона;

3) обезбјеђује помоћне и системске услуге на ефикасан и економичан начин.

Правила за функционисање преносног система електричне енергије

Члан 86

(1) Рад преносног система електричне енергије уређује се правилима о раду преносног система која утврђује оператор преносног система електричне енергије.

(2) Правилима из става 1 овог члана уређују се:

1) технички и други услови за прикључак корисника на преносни систем;

2) технички и други услови за сигурно функционисање електроенергетског система ради снабдијевања потрошача електричном енергијом прописаног квалитета;

3) општи услови за коришћење преносног система;

4) правила о приступу преносном систему;

5) критеријуми и начин обезбјеђивања помоћних и системских услуга;

6) начин рада у ванредним ситуацијама;

7) технички и други услови за повезивање и функционисање преносног система у интерконекцији;

8) начин планирања развоја преносног система;

9) функционални захтјеви и класа тачности мјерних уређаја, као и начин мјерења

електричне енергије;

10) начин објављивања података потребних за функционисање тржишта и давање података операторима система;

11) начин давања приоритета коришћењу домаћих извора примарне енергије за производњу електричне енергије, који у било којој календарској години не прелазе 15 % укупне примарне енергије неопходне за производњу електричне енергије која се троши у Црној Гори.

(3) Оператор преносног система електричне енергије у поступку утврђивања правила из става 1 овог члана обезбјеђује одговарајуће учешће заинтересованих лица у области електричне енергије и доставља их Агенцији на одобравање.

(4) Правила из става 1 овог члана објављују се у „Службеном листу Црне Горе“ и на интернет страници оператора преносног система електричне енергије.

3. Дистрибуција електричне енергије

Оператор дистрибутивног система електричне енергије

Члан 87

(1) Оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да врши дистрибуцију електричне енергије под условима и на подручју одређеним лиценцом на принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности у складу са овим законом.

(2) Дистрибутивни систем електричне енергије, у смислу овог закона, чине постројења 35 kV, трансформатори 35/h kV/kV и водови 35 kV, као и постројења, трансформатори и водови нижег напонског нивоа, до мјеста прикључка корисника система, као и објекти, телекомуникациона и информациона опрема и друга инфраструктура неопходна за његово функционисање.

(3) Оператори дистрибутивних система дужни су да примјењују исте тарифе за коришћење дистрибутивних система за исте групе корисника система у односу на напонски ниво, количине, начин мјерења и друге критеријуме на територији Црне Горе.

(4) Ако дјелатност дистрибуције електричне енергије обавља више оператора дистрибутивних система, поравнање разлика између оправданих и остварених прихода и трошкова вршиће се у складу са правилима из члана 38 став 2 тачка 8 овог закона.

(5) Оператор дистрибутивног система електричне енергије може да купује електричну енергију само за покриће губитака у систему.

Права, обавезе и одговорности оператора дистрибутивног система електричне енергије

Члан 88

(1) Оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да:

1) управља и одржава, модернизује, побољшава и развија систем за дистрибуцију електричне енергије;

2) обезбјеђује поуздану и ефикасну дистрибуцију електричне енергије;

3) обезбјеђује корисницима дистрибутивног система јасне и прецизне информације о условима пружања услуга, а нарочито у односу на приступ дистрибутивном систему које обухватају техничке, уговорене и расположиве капацитете, уз заштиту информација и

података који се сматрају повјерљивим у складу са законом;

4) утврди десетогодишњи план развоја дистрибутивног система из члана 41 став 1 тачка 4 овог закона, усклађен са Стратегијом развоја енергетике, Акционим планом, односно планом развоја преносног система, који се ажурира најмање сваке треће године и достави га Агенцији на одобравање;

5) годишње инвестиционе планове из члана 41 став 1 тачка 2 овог закона утврђује према потребама корисника система, у складу са десетогодишњим планом развоја дистрибутивног система и просторно-планским документима и достави их Агенцији на одобравање;

6) утврђује услове за прикључење корисника на дистрибутивни систем у складу са методологијом из члана 39 став 1 тачка 1 овог закона;

7) мјери утрошак електричне енергије код крајњих купаца на подручју на којем пружа услуге и одржава бројила у исправном стању ради обезбјеђивања тачног мјерења потрошње електричне енергије;

8) утврди методологију за прикључење на дистрибутивни систем електричне енергије и достави Агенцији на одобравање;

9) одреди цијене прикључења на дистрибутивни систем на основу методологије из члана 39 став 1 тачка 1 и достави их Агенцији на одобравање;

10) одобрене методологије и цијене за прикључење на дистрибутивни систем, односно коришћење дистрибутивног система објави на својој интернет страници најмање 15 дана прије почетка примјене;

11) утврди методологију за обрачунавање и наплату неовлашћено преузете електричне енергије и достави Агенцији на одобравање.

(2) Оператор дистрибутивног система дужан је да на својој интернет страници благовремено објави рокове и услове за коришћење дистрибутивног система.

(3) Оператор дистрибутивног система дужан је да обављање дјелатности врши функционално раздвојено од интегрисаног електроенергетског субјекта у складу са правилима и прописима које утврђује Агенција.

(4) Оператор дистрибутивног система дужан је да:

1) примјењује најбоља искуства стечена у пракси ради обезбјеђења сигурности снабдијевања и поузданости рада дистрибутивног система;

2) обезбиједи непрекидан рад прекограничног вода;

3) у складу са техничким прописима, одржава опрему за повезивање произвођача и купаца која је смјештена на његовом сервисном подручју;

4) податке и информације до којих дође у обављању дјелатности, а који представљају пословну тајну, односно који су комерцијално повјерљиви, чува у складу са законом.

(5) Оператор дистрибутивног система дужан је да квартално извјештава Агенцију о:

1) планираним искључењима ради одржавања дистрибутивног система;

2) захтјевима корисника система за развој дистрибутивног система;

3) функционисању дистрибутивног система;

4) закљученим уговорима о набавци електричне енергије за покривање губитака у дистрибуцији.

(6) Оператор дистрибутивног система, најкасније до краја марта текуће године, објављује на својој интернет страници извјештај о квалитету испоруке електричне енергије из члана 38 став 3 тачка 3 овог закона за претходну годину.

(1) Произвођачи и крајњи купци прикључени на дистрибутивни систем дужни су да, на захтјев оператора дистрибутивног система електричне енергије, достављају податке о мјерењу електричне енергије и информације неопходне за рад оператора преносног система.

(2) Оператор дистрибутивног система дужан је да обезбиједи мјерне уређаје и њихову уградњу код крајњих купаца о свом трошку.

Размјена на мјесту конекције

Члан 90

(1) Произвођач електричне енергије из обновљивих извора енергије у постројењима инсталисане снаге до 20 kW или високоефикасне когенерације у постројењима инсталисане снаге до 50 kW има право на размјену електричне енергије коју у току године предаје у систем или повлачи из дистрибутивног система.

(2) Разлика енергије из става 1 овог члана утврђује се и обрачунава на годишњем нивоу.

(3) Међусобни односи оператора дистрибутивног система и произвођача из става 1 овог члана, који обухватају и накнаду разлике из става 2 овог члана, уређују се уговором који се закључује на период од најмање седам година.

(4) Технички услови, стандарди за прикључак, систем заштите, квалитет енергије као и друга питања од значаја за размјену из става 1 овог члана утврђују се правилима оператора дистрибутивног система.

Правила за функционисање дистрибутивног система електричне енергије

Члан 91

(1) Рад дистрибутивног система електричне енергије уређује се правилима о раду дистрибутивног система која утврђује оператор дистрибутивног система електричне енергије за подручје одређено лиценцом.

(2) Правилима из става 1 овог члана нарочито се уређују:

- 1) начин одржавања и развоја дистрибутивног система;
- 2) начин планирања и технички услови за планирање;
- 3) рад и функционисање дистрибутивног система;
- 4) технички услови за прикључење на дистрибутивни систем и интерконекцију са другим системима;
- 5) начин достављања података и информација оператору преносног система и другим енергетским субјектима који су неопходни за њихов рад;
- 6) начин рада дистрибутивног система у ванредним или хитним ситуацијама;
- 7) општи услови за коришћење дистрибутивног система;
- 8) услови за раскид уговора о коришћењу дистрибутивног система који не отежавају промјену снабдјевача.

(3) Оператор дистрибутивног система електричне енергије у поступку утврђивања правила из става 1 овог члана обезбјеђује одговарајуће учешће заинтересованих лица у области електричне енергије и доставља их Агенцији на одобравање.

(4) Правила из става 1 овог члана објављују се у „Службеном листу Црне Горе“ и на интернет страници оператора дистрибутивног система електричне енергије.

Мјерење електричне енергије у дистрибутивном систему

Члан 92

(1) Потрошња електричне енергије мјери се мјерним уређајима на мјерним мјестима у дистрибутивном систему у складу са правилима мјерења електричне енергије у дистрибутивном систему.

(2) Оператор дистрибутивног система дужан је да одржава и унапрјеђује систем мјерења електричне енергије и врши мјерења из става 1 овог члана.

(3) Правилима мјерења из става 1 овог члана нарочито се утврђује:

- 1) начин инсталације, пријема, испитивања и одржавања мјерне опреме;
- 2) начин прикупљања мјерних и осталих података на мјерном мјесту;
- 3) начин обраде, доступности и преноса мјерних и других података о мјерним мјестима корисницима података, као и начин груписања и архивирања података.

(4) Прикупљени и обрађени подаци са мјерних мјеста достављају се:

- 1) оператору тржишта;
- 2) на захтјев оператору преносног система;
- 3) снабдјевачу са мјерних мјеста крајњих купаца које снабдијева, као и податке потребне за балансирање;
- 4) произвођачу који је прикључен на дистрибутивни систем, са сопственог мјерног мјеста;
- 5) на захтјев квалификованог, односно тарифног купца, са сопственог мјерног мјеста.

(5) Оператор дистрибутивног система израђује динамички план замјене бројила електричне енергије која су у власништву других правних и физичких лица и доставља га Агенцији на одобравање.

(6) Оператор дистрибутивног система и корисник података дужни су да чувају повјерљивост података у складу са законом.

(7) Правила из става 1 овог члана утврђује оператор дистрибутивног система и доставља Агенцији на одобравање.

(8) Правила из става 1 овог члана објављују се у „Службеном листу Црне Горе“ и на интернет страници оператора дистрибутивног система електричне енергије.

4. Тржиште електричне енергије

Члан 93

(1) На тржишту електричне енергије обавља се организована куповина и продаја електричне енергије у свим временским оквирима, на основу уговора или непосредно на организованом тржишту.

(2) Учесник на тржишту електричне енергије може бити:

1) произвођач, као лице које продаје и купује електричну енергију у своје име и за свој рачун и као продавац електричне енергије произведене у сопственим производним јединицама који може закључивати само послове за које је неопходно посједовање сопственог примопредајног мјеста;

2) снабдјевач, као лице које купује, продаје и препродаје електричну енергију у своје име и за свој рачун и има лиценцу за продају електричне енергије тарифним или квалификованим купцима и не мора посједовати сопствено примопредајно мјесто;

3) јавни снабдјевач, као лице које купује и продаје електричну енергију у своје име и

за свој рачун и не мора посједовати сопствено примопредајно мјесто;

4) трговац, као лице које купује и продаје електричну енергију у своје име и за свој рачун и не посједује сопствено примопредајно мјесто и

5) квалификовани купац, као лице које купује електричну енергију у своје име и за свој рачун, посједује сопствено примопредајно мјесто и има балансну одговорност.

(3) На тржишту електричне енергије успоставља се балансна одговорност учесника ради несметаног извршења трансакција, њиховог коректног обрачуна и раздвајања финансијских трансакција од физичке испоруке.

(4) Балансно одговорни субјекат обавезан је да у утврђеном временском периоду послује на начин којим се обезбјеђује да произведена и купљена електрична енергија буде једнака потрошеној и продатој електричној енергији.

(5) Учесници из става 2 овог члана су балансно одговорни субјекти и дужни су да учествују у систему количинског обрачуна одступања предаје и пријема електричне енергије од возних редова, које спроводи оператор тржишта.

(6) Оператор тржишта врши финансијско поравнање на основу утврђених количинских одступања из става 5 овог члана у које су укључени, поред балансно одговорних субјеката, и оператор преносног и дистрибутивног система.

(7) Учесници на тржишту електричне енергије из става 6 овог члана дужни су да изврше плаћања по финансијском поравнању у складу са уговором.

(8) Балансно одговорни субјекти могу се удруживати у балансне групе ради заједничког обрачуна одступања, чиме постају субјекти поравнања дате балансне групе.

(9) Балансно одговорни субјекти удружени у балансну групу одређују носиоца балансне одговорности балансне групе.

(10) Једно примопредајно мјесто може да припада само једној балансној групи или једном балансно одговорном субјекту.

(11) Балансно одговорни субјекат, односно носилац балансне одговорности балансне групе дужан је да оператору преносног система достави листу примопредајних мјеста која припадају балансној групи.

(12) Учесници на тржишту електричне енергије међусобна права и обавезе уређују уговорима у складу са тржишним правилима.

5. Организовање тржишта електричне енергије

Оператор тржишта

Члан 94

(1) Оператор тржишта обавља дјелатност организовања и управљања тржиштем на територији Црне Горе на основу лиценце, у складу са овим законом.

(2) Оператор тржишта утврђује тржишна правила која доставља Агенцији на одобравање.

(3) Оператор тржишта утврђује накнаду за свој рад у складу са годишњим програмом рада и финансијским планом коју доставља Агенцији на одобравање.

(4) Оператора тржишта из става 1 овог члана оснива Влада.

Права, обавезе и одговорности оператора тржишта

Члан 95

- (1) Оператор тржишта врши нарочито следеће послове:
- 1) организује и управља тржиштем електричне енергије;
 - 2) води евиденцију уговора закључених на тржишту електричне енергије у складу са тржишним правилима;
 - 3) врши обрачун количинског одступања предаје и пријема електричне енергије од возних редова, као и финансијски обрачун и контролу финансијског поравнања утврђених одступања;
 - 4) објављује информације које су потребне за несметано дјеловање тржишта и обављање енергетских дјелатности у складу са овим законом на својој интернет страници;
 - 5) води евиденцију о снабдјевачима и квалификованим купцима и њиховим међусобним обавезама;
 - 6) утврђује правила и процедуре за јавно надметање у складу са упутствима Агенције;
 - 7) закључује уговоре са снабдјевачима ради постизања обавезног минималног удјела електричне енергије произведене из обновљивих извора електричне енергије и когенерације;
 - 8) прикупља накнаде за подстицање обновљивих извора енергије и когенерације од снабдјевача тарифних и квалификованих купаца;
 - 9) закључује уговоре са повлашћеним произвођачима који имају право на подстицајну цијену у складу са чланом 79 став 1 тачка 1 и чланом 73 став 2 овог закона;
 - 10) обрачунава, прикупља и врши расподелу средстава прикупљених од накнада за подстицање обновљивих извора енергије и когенерације на произвођаче електричне енергије из обновљивих извора и когенерације на основу закључених уговора;
 - 11) даје мишљење на правила за примјену транспарентних поступака управљања и додјеливања прекограничних капацитета за пренос електричне енергије заснованих на тржишним принципима из члана 39 став 2 тачка 7 овог закона.
- (2) За пружање услуга евидентирања уговора оператор тржишта може да наплаћује накнаду у висини која се утврђује ценовником који одобрава Агенција.
- (3) Енергетски субјекти су дужни да оператору тржишта обезбиједе континуиран и неограничен приступ подацима који су потребни за обављање енергетске дјелатности оператора тржишта у складу са тржишним правилима.

Тржишна правила

Члан 96

- (1) Тржишним правилима регулише се начин организовања и функционисања тржишта електричне енергије.
- (2) Тржишним правилима нарочито се утврђују:
- 1) процедуре, принципи и стандарди за организовање и функционисање тржишта електричне енергије у складу са примијењеним моделом тржишта;
 - 2) начин идентификације и регистрације учесника на тржишту електричне енергије и оператора;
 - 3) врсте уговора који се закључују на тржишту и уговора у вези са функционисањем тржишта;
 - 4) продукти трговања на тржишту електричне енергије;
 - 5) стандарди и процедуре за обављање и евидентирање трансакција на тржишту електричне енергије;
 - 6) стандарди и процедуре за израду, одржавање и ажурирање базе података за потребе

тржишта електричне енергије;

7) стандарди и процедуре за пријаву, израду, провјеру и промјену дневних возних редова;

8) стандарди и процедуре за набавку помоћних и системских услуга и куповину електричне енергије за покривање губитака у преносном систему, ради обезбјеђења непрекидног, сигурног и поузданог снабдијевања крајњих купаца електричном енергијом;

9) критеријуми за тржишну расподелу права на коришћење прекограничних капацитета за пренос електричне енергије, ради обезбјеђења несметаног вршења прекограничних трансакција на тржишту електричне енергије;

10) начин и поступак обрачуна количинских одступања за коначно поравнање носилаца балансне одговорности баланских група, односно балансно одговорних субјеката и њихово финансијско поравнање на тржишту електричне енергије.

(3) Тржишна правила се објављују у „Службеном листу Црне Горе“ након добијања одобрења од стране Агенције.

Правно лице за координисане аукције

Члан 97

(1) Ради додјеле капацитета прекограничних преносних водова, односно имплицитне продаје и куповине електричне енергије заједно са капацитетима, оператор преносног система електричне енергије, у складу са потврђеним међународним уговором, може са операторима преносних система других држава основати правно лице за координисане аукције.

(2) Правила из члана 39 став 2 тачка 8 овог закона доноси оператор преносног система електричне енергије, а одобрава их Агенција усаглашено са другим надлежним органима у региону.

(3) Надзор над додјелом капацитета из става 1 овог члана вршиће се у складу са актом о оснивању правног лица за координисане аукције.

Помоћне и системске услуге у области електричне енергије

Члан 98

(1) Оператор преносног и оператор дистрибутивног система електричне енергије дужни су да обезбиједе пружање помоћних и системских услуга на принципу минималних трошкова.

(2) Енергетски субјекти и крајњи купци који посједују уређаје за пружање помоћних и системских услуга дужни су, на захтјев оператора преносног или оператора дистрибутивног система, без одлагања, пружати помоћне и системске услуге ради обезбјеђивања сигурног и поузданог рада електроенергетског система.

(3) Међусобна права и обавезе у пружању услуга из става 2 овог члана уређују се уговором.

IX. ПРИСТУП ПРЕНОСНОМ И ДИСТРИБУТИВНОМ СИСТЕМУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Пристап преносном систему електричне енергије

Члан 99

(1) Оператор преносног система електричне енергије дужан је да обезбиједи недискриминаторан приступ преносном систему електричне енергије у границама преносних капацитета у складу са техничким правилима.

(2) Оператор преносног система електричне енергије може да одбије приступ систему у недостатку капацитета или ако би одобравање приступа преносном систему могло да доведе у питање пружање јавних услуга из члана 68 овог закона.

(3) Оператор преносног система у поступку одлучивања о приступу систему примјењује закон о општем управном поступку.

Изузеће за нову инфраструктуру преносног система електричне енергије

Члан 100

(1) На новоизграђене интерконекторе једносмјерне струје на захтјев инвеститора не примјењују се правила приступа преносном систему која обухватају тарифе, услове и рокове за приступ, по претходном одобрењу Агенције, ако:

1) се инвестицијом повећава конкуренција у снабдијевању електричном енергијом;
2) је ниво ризика такав да се инвестиција неће реализовати без одобрења изузећа;
3) је интерконектор у власништву правног или физичког лица које је правно одвојено од оператора система на чије системе ће се прикључити;

4) трошкове коришћења интерконектора плаћају његови непосредни корисници;
5) се капитал, односно инвестиција и оперативни трошкови интерконектора не надокнађују из цијене коришћења преносног или дистрибутивног система које интерконектор повезује;

6) се изузећем не нарушава конкуренција и ефикасно функционисање тржишта или ефикасно функционисање система на који је интерконектор повезан.

(2) Изузеће из става 1 овог члана примјењује се и на интерконекторе наизмјеничне струје, ако су трошкови и ризик инвестиције знатно већи од трошкова и ризика који уобичајено прате повезивање са сусједним преносним системима других држава.

(3) Одредба става 1 овог члана примјењује се и у случају реконструкције постојећих интерконектора којом се знатно повећава капацитет.

(4) Приликом одобравања изузећа из ст. 1, 2 и 3 овог члана, Агенција може:

1) изузеће одобрити за цјелокупни или дио капацитета новог интерконектора или за постојећи интерконектор са знатно повећаним капацитетом;

2) утврдити услове у погледу трајања изузећа и недискриминаторног приступа интерконектору;

3) узети у обзир процјену утицаја изградње већ планираних капацитета у Црној Гори у односу на временски оквир за реализацију пројекта интерконектора;

4) одобрити или утврдити правила за управљање и алокацију капацитета којим се не ремети извршавање дугорочних уговора;

5) остварити сарадњу са заинтересованим регулаторним тијелима.

Приступ дистрибутивном систему електричне енергије

Члан 101

(1) Оператор дистрибутивног система електричне енергије дужан је да обезбиједи

недискриминаторан приступ дистрибутивном систему електричне енергије у границама дистрибутивних капацитета у складу са техничким правилима.

(2) Оператор дистрибутивног система електричне енергије може да одбије приступ систему у недостатку капацитета или ако би одобравање приступа дистрибутивном систему могло да доведе у питање пружање јавних услуга из члана 68 овог закона.

(3) Оператор дистрибутивног система у поступку одлучивања о приступу систему примјењује закон о општем управном поступку.

Обавеза чувања повјерљивих података

Члан 102

Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије не смије, приликом набавке или продаје електричне енергије, злоупотребљавати комерцијално осјетљиве информације до којих је дошао у поступку одобравања приступа систему.

Раздвајање оператора

Члан 103

(1) Енергетски субјекти који обављају више енергетских дјелатности или поред енергетске обављају и другу дјелатност, дужни су да те дјелатности обављају функционално раздвојено.

(2) Функционално раздвајање из става 1 овог члана обухвата:

1) раздвајање рачуна:

- вертикално интегрисани субјекат дужан је да пословање у интерном рачуноводству води на одвојеним рачунима за дјелатности производње, преноса, дистрибуције и снабдијевања;

- уколико енергетски субјекат обавља неенергетске дјелатности, дужан је да за те дјелатности пословне књиге води одвојено;

- вертикално интегрисани субјекат дужан је да сачини и објави одвојен биланс стања, биланс успјеха, извјештај о новчаним токовима и друге извјештаје, за сваку енергетску дјелатност у складу са законом којим је уређено рачуноводство и ревизија;

2) раздвајање управљања:

- обезбјеђењем одвојеног управљања различитим енергетским дјелатностима којим се обезбјеђује раздвојено и независно остваривање међусобних комерцијалних интереса;

- лица која управљају једном енергетском дјелатношћу не смију бити чланови одбора директора вертикално интегрисаног енергетског субјекта;

- запослени у једној енергетској дјелатности не смију обављати послове у другој енергетској дјелатности;

3) раздвајање информација:

- комерцијално осјетљиве информације о пословању трећих лица до којих се долази обављањем једне дјелатности не смију се размјењивати са осталим дјеловима вертикално интегрисаног субјекта у складу са општим актом.

Правила о раздвајању оператора преносног и дистрибутивног система електричне енергије

Члан 104

(1) Дјелатност оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије може се обављати само у правном лицу независном од осталих енергетских дјелатности.

(2) Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије може обављати неенергетску дјелатност у оквиру хоризонтално интегрисаног субјекта, под условом да је обављање те дјелатности функционално раздвојено.

Независност оператора

Члан 105

(1) Независност оператора преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије из члана 104 овог закона обезбјеђује се на начин да:

1) чланови управе оператора система у области електричне енергије који је дио вертикално интегрисаног енергетског субјекта не смију учествовати у управљању у другим дјелатностима у области електричне енергије, различитим од дјелатности односног оператора;

2) се предузимају мјере које гарантују да чланови управе оператора дјелују професионално, односно у интересу друштва којим управљају;

3) оператор самостално одлучује о средствима потребним за погон, одржавање и развој система којим управља, независно од других дјелатности које обавља вертикално интегрисани субјекат.

(2) Независност оператора преносног или дистрибутивног система електричне енергије из става 1 овог члана не односи се на право матичног друштва вертикално интегрисаног субјекта да оператору одобрава годишњи финансијски план и поставља границе задужености.

(3) Матично друштво из става 2 овог члана нема право да оператору система даје упутства за текуће пословање и одлучивање о инвестицијама у систем којим управља оператор, ако се та одлука заснива на одобреном финансијском плану.

Независност оператора дистрибутивног система који је дио хоризонтално интегрисаног субјекта

Члан 106

(1) Ради обезбјеђења независности оператора дистрибутивног система електричне енергије из члана 104 став 2 овог закона:

1) чланови управе оператора система у области електричне енергије који је дио хоризонтално интегрисаног субјекта у области електричне енергије не смију учествовати у управљању другим дјелатностима различитим од дјелатности оператора;

2) предузимају се мјере које ће гарантовати да чланови управе мјешовитог оператора врше функцију у интересу друштва са пажњом доброг стручњака, односно привредника;

3) оператор самостално одлучује о средствима потребним за погон, одржавање и развој система којим управља, независно од других дјелатности које обавља хоризонтално интегрисани субјекат.

(2) Независност оператора дистрибутивног система електричне енергије из става 1 овог члана не односи се на право матичног друштва у систему хоризонтално интегрисаног субјекта да оператору одобрава годишњи финансијски план и поставља границе његове задужености.

(3) Матично друштво из става 2 овог члана нема право да оператору система даје упутства за текуће пословање и одлучивање о изградњи или модернизацији дјелова система којима управља оператор, ако се та одлука заснива на одобреном финансијском плану.

Раздвајање и транспарентност рачуна ималаца лиценце

Члан 107

(1) Енергетски субјекат који обавља више дјелатности у области електричне енергије (производња, пренос, дистрибуција или снабдијевање), дужан је да за сваку дјелатност одвојено: води рачуноводство на одвојеним рачунима, саставља финансијске исказе и извјештаје који могу бити консолидовани.

(2) Енергетски субјекат који пружа јавне услуге дужан је да води одвојено рачуноводство на одвојеним рачунима за јавне услуге.

(3) Енергетски субјекат који за тарифне купце обавља енергетску дјелатност производње топлоте за даљинско гријање и/или хлађење, енергетску дјелатност дистрибуције топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или енергетску дјелатност снабдијевања топлотом за даљинско гријање и/или хлађење може водити консолидоване рачуне и састављати финансијске извјештаје за те енергетске дјелатности заједно, а друге дјелатности одвојено.

(4) Енергетски субјекат који не обавља дјелатности из ст. 1, 2 и 3 овог члана, а обавља више енергетских дјелатности или уз енергетску дјелатност обавља и другу дјелатност, дужан је да одвојено води пословне књиге и саставља финансијске извјештаје за сваку енергетску и неенергетску дјелатност.

Програм мјера

Члан 108

(1) Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије дужан је да утврди програм мјера примјене недискриминаторних услова за приступ систему којим управља и достави Агенцији на одобрење.

(2) Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије дужан је да, до 1. марта текуће за претходну годину, достави Агенцији годишњи извјештај о спровођењу програма мјера из става 1 овог члана.

(3) Оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије дужан је да програм мјера и извјештај из ст. 1 и 2 овог члана објави на својој интернет страници.

Више дјелатности енергетског субјекта

Члан 109

(1) Када се више енергетских дјелатности у области електричне енергије обавља у оквиру истог енергетског субјекта, међусобна права и обавезе дјелова тог енергетског субјекта, у односу на поједине дјелатности, могу се уредити интерним актом у складу са овим законом.

(2) Интерни акт из става 1 овог члана доставља се Агенцији и оператору тржишта.

Х. ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ ИЗ ОБЛАСТИ ГАСА

Прикључење произвођача гаса

Члан 110

(1) Прикључење произвођача гаса на преносни или дистрибутивни систем гаса може да се врши у складу са методологијом којом су регулисани услови за прикључење.

(2) Трошкове прикључења на преносни или дистрибутивни систем гаса плаћа произвођач по цијенама које одобри Агенција.

Оператор преносног система гаса

Члан 111

Оператор преносног система гаса дужан је да врши дистрибуцију гаса под условима одређеним лиценцом на принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности у складу са овим законом.

Права, обавезе и одговорности оператора преносног система гаса

Члан 112

(1) Оператор преносног система гаса је дужан да:

1) одржава, модернизује, побољшава и развија систем за пренос природног гаса и осигурава, на основу економских услова, капацитет који је довољан да задовољи разумну тражњу за преносом гаса, уз поштовање заштите животне средине;

2) балансирање система врши у складу са правилима за балансирање преносног система, која утврђује и доставља Агенцији на одобравање;

3) управља капацитетима преносног система;

4) израђује техничке оперативне споразуме у случају када је снабдјевач извозник или корисник транзитног гаса на подручју Црне Горе;

5) обезбјеђује операторима дистрибутивних система, сусједним операторима преносног система или другим субјектима за гас информације које су потребне за обезбјеђење усклађености система и за осигурање безбједног и ефикасног пословања интерконективног система;

6) обезбјеђује корисницима преносног система детаљне информације о понуђеним услугама, условима за пружање услуга и техничке информације, потребне корисницима преносног система за коришћење преносног система, изузимајући повјерљиве информације, на начин одобрен од стране Агенције;

7) одобрене цијене за прикључење на преносни систем, коришћење преносног система и помоћних и системских услуга објави на својој интернет страници најмање 15 дана прије почетка примјене;

8) утврди десетогодишњи план развоја преносног система гаса из члана 41 став 1 тачка 3 овог закона, усклађен са Стратегијом развоја енергетике, Акционим планом и планом развоја сусједних преносних система, који се ажурира најмање сваке треће године и доставља га Агенцији на одобравање;

9) годишње инвестиционе планове из члана 41 став 1 тачка 2 овог закона утврђује према потребама корисника система, у складу са десетогодишњим планом развоја преносног система и просторно-планским документима и достави их Агенцији на одобравање;

10) планове из тач. 8 и 9 овог става објави на својој интернет страници.

(2) Оператор преносног система гаса дужан је да податке и информације до којих дође у обављању дјелатности, а који представљају пословну тајну, односно који су комерцијално повјерљиви, чува у складу са законом.

Транзит гаса

Члан 113

(1) Транзит природног гаса спроводи оператор преносног система гаса у складу са овим законом и потврђеним међународним уговорима.

(2) Оператор преносног система гаса може да изгради транзитне капацитете у складу са енергетском политиком Црне Горе.

(3) Уговори о транзиту гаса и алокација капацитета спроводе се у складу са лиценцом за пренос гаса и овим законом.

Правила за функционисање преносног система гаса

Члан 114

(1) Рад преносног система гаса уређује се правилима о раду преносног система која утврђује оператор преносног система гаса.

(2) Правилима из става 1 овог члана уређују се:

1) технички и други услови за прикључење корисника на преносни систем;

2) процедуре, рокови, услови и ограничења која се односе на продају преносног капацитета или система корисника за складиштење гаса и даље додјелјивање испорученог преносног и складишног капацитета другим корисницима;

3) управљање тачкама улаза гаса у преносни систем;

4) процедуре мјерења и одређивања спецификација квалитета и услова за прихватање испоруке гаса;

5) процедуре за алокацију измјерених количина гаса за кориснике на тачкама улаза у систем и тачкама преузимања;

6) планирање и одржавање преносног система и одговорности оператора преносног система гаса и корисника система;

7) начин планирања развоја преносног система, мониторинга и контроле његове имплементације;

8) правила за управљање загушењима;

9) процедуре за балансирање и трошкови;

10) основни елементи на основу којих ће се уговарати обавезе преноса са елементима за балансирање оптерећења и пружање јавних услуга, ограничење максималног капацитета који може да буде одређен истом кориснику и тачке улаза и услови за ослобађање капацитета који се не користе;

11) критеријуми и услови на основу којих пренос може да буде прекинут, као и приоритети купаца у циљу сигурности снабдијевања;

12) правила за вансудско рјешавање спорова између корисника система и оператора преносног система;

13) правила за управљање трансакцијама оператора преносног система са корисницима система, а посебно рачунима које оператор преносног система мора да чува за те потребе;

14) опис преносног система, спецификација улазних и излазних тачака у систем, расположиви капацитети, врста услуге (краткорочна, дугорочна, са прекидима);

15) друга питања у вези са управљањем, пословањем, одржавањем и развојем преносног система и промјеном снабдјевача.

(3) Оператор преносног система гаса, у поступку утврђивања правила из става 1 овог члана, обезбјеђује одговарајуће учешће заинтересованих лица у области гаса и доставља их Агенцији на одобравање.

(4) Правила из става 1 овог члана објављују се у „Службеном листу Црне Горе“ и на интернет страници оператора преносног система гаса.

Оператор дистрибутивног система гаса

Члан 115

(1) Оператор дистрибутивног система гаса дужан је да врши дистрибуцију гаса под условима и на подручју одређеним лиценцом на принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности у складу са овим законом.

(2) Оператор дистрибутивног система може да буде само енергетски субјекат који је независан у погледу избора облика организовања, унутрашње организације и доношења пословних одлука у вршењу дјелатности које се не односе на дистрибуцију гаса.

Права, обавезе и одговорности оператора дистрибутивног система гаса

Члан 116

(1) Оператор дистрибутивног система гаса дужан је да:

1) управља, одржава, модернизује, побољшава и развија систем за дистрибуцију гаса и осигурава довољно капацитета за подмирење тражње за дистрибуцијом гаса, уз поштовање заштите животне средине;

2) обезбјеђује поуздану и ефикасну дистрибуцију гаса;

3) на захтјев, прикључи купца који се налази у дистрибутивном подручју у оквиру расположивих капацитета и ако су испуњени технички и комерцијални услови;

4) управља капацитетима дистрибутивног система на објективан, транспарентан и недискриминаторан начин;

5) обезбјеђује корисницима дистрибутивног система јасне и прецизне информације о условима за пружање услуга, а нарочито за приступ и коришћење дистрибутивног система, које обухватају техничке, уговорене и расположиве капацитете, уз заштиту информација и података који се сматрају повјерљивим у складу са законом;

6) утврди услове и цијене за прикључење корисника на дистрибутивни систем гаса у складу са методологијом из члана 39 став 1 тачка 1 овог закона и достави Агенцији на одобравање;

7) утврди десетогодишњи план развоја дистрибутивног система гаса из члана 41 став 1 тачка 4 овог закона, у складу са Стратегијом развоја енергетике, Акционим планом и плановима развоја преносног система гаса, који се ажурира најмање сваке треће године и достави Агенцији на одобравање;

8) годишње инвестиционе планове из члана 41 став 1 тачка 2 овог закона утврђује према потребама корисника система, у складу са десетогодишњим планом развоја дистрибутивног система гаса, просторно-планским документима и достави Агенцији на одобравање;

9) одобрене методологије и цијене за прикључење на дистрибутивни систем, коришћење дистрибутивног система и пружање дистрибутивних услуга објави на својој интернет страници најмање 15 дана прије почетка примјене;

10) податке и информације до којих дође у обављању дјелатности, а који представљају пословну тајну, односно који су комерцијално повјерљиви, чува у складу са законом.

(2) Оператор дистрибутивног система дужан је да на својој интернет страници благовремено објави рокове и услове за коришћење дистрибутивног система.

Правила за функционисање дистрибутивног система гаса

Члан 117

(1) Рад дистрибутивног система гаса уређује се правилима о раду дистрибутивног система која утврђује оператор дистрибутивног система гаса за подручје одређено лиценцом.

(2) Правилима из става 1 овог члана нарочито се уређују:

- 1) начин одржавања и развоја дистрибутивних система гаса;
- 2) начин планирања и технички услови за планирање;
- 3) рад и функционисање дистрибутивног система гаса;
- 4) технички услови за прикључење на дистрибутивни систем и интерконекцију са другим системима гаса;
- 5) начин достављања података и информација оператору преносног система гаса и другим енергетским субјектима који су неопходни за њихов рад;
- 6) начин рада дистрибутивног система гаса у ванредним или хитним ситуацијама, укључујући поремећај на тржишту;
- 7) општи услови за коришћење дистрибутивног система гаса;
- 8) услови за раскид уговора о коришћењу дистрибутивног система гаса који не отежавају промјену снабдјевача.

(3) Оператор дистрибутивног система гаса, у поступку утврђивања правила из става 1 овог члана, обезбјеђује одговарајуће учешће заинтересованих лица у области гаса и доставља их Агенцији на одобравање.

(4) Правила из става 1 овог члана објављују се у „Службеном листу Црне Горе“ и на интернет страници оператора дистрибутивног система гаса.

Мјерење испорученог гаса

Члан 118

(1) Оператор преносног система гаса дужан је да мјери испоруку гаса на свим мјерним мјестима у преносном систему и на примопредајним мјестима са:

- 1) дистрибутивним системима гаса;
- 2) системима за складиштење гаса;
- 3) постројењима за ТПГ;
- 4) купцима прикљученим на преносни систем.

(2) Оператор преносног система дужан је да врши инсталацију, одржавање и преглед тачности мјерних уређаја на примопредајним мјестима из става 1 овог члана, у складу са законом и прописима којима је уређено испитивање мјерне опреме.

(3) Оператор дистрибутивног система гаса дужан је да мјери испоруку гаса на примопредајним мјестима на која су прикључени крајњи купци на дистрибутивни систем.

(4) Оператор дистрибутивног система дужан је да врши инсталацију, одржавање и преглед тачности мјерних уређаја и бројила у складу са законом и прописима којим је уређено испитивање мјерне опреме.

(5) Оператори преносног и дистрибутивног система гаса дужни су да утврде правила мјерења на мјерним мјестима и доставе их Агенцији на одобравање.

(6) Правилима из става 5 овог члана нарочито се утврђује:

- 1) начин инсталације, пријема, испитивања и одржавање мјерне опреме;
- 2) начин прикупљања мјерних и осталих података на мјерном мјесту;
- 3) начин обраде, доступности и преноса мјерних и других података о мјерним мјестима корисницима података, као и начин груписања и архивирања података;

(7) Прикупљени и обрађени подаци са мјерних мјеста достављају се:

1) оператору преносног система, о свим мјерним мјестима у преносном систему и на границама дистрибутивног система;

2) оператору дистрибутивног система, о свим мјерним мјестима у дистрибутивном систему којим управља;

3) на захтјев оператора преносног система, о мјерним мјестима на границама дистрибутивног система;

4) снабдјевачу, о мјерним мјестима квалификованих и тарифних купаца које снабдијева, као и подаци потребни за балансирање;

5) произвођачу, о сопственом мјерном мјесту;

6) на захтјев квалификованог или тарифног купца о његовом мјерном мјесту.

(8) Оператори преносног и дистрибутивног система и корисник података дужни су да чувају повјерљивост података у складу са законом.

(9) Правила из става 5 овог члана објављују се у „Службеном листу Црне Горе“ и на интернет страници оператора преносног, односно дистрибутивног система гаса.

Складиштење гаса

Члан 119

(1) Оператор система за складиштење може да врши складиштење гаса само на основу лиценце у складу са овим законом.

(2) Оператор система за складиштење је дужан да одржава систем за складиштење на координисани или интегрисани начин ради оптимизације и сигурности система.

(3) Оператори система за складиштење су дужни да обезбиједе чување залиха корисника система за складиштење у складу са уговором о коришћењу система за складиштење.

Члан 120

Оператор система за складиштење може да изгради, одржава и управља системима за складиштење у циљу осигурања безбједности и ефикасности функционисања преносног система, ако је потребно и дистрибутивних система, хармонизације сезонских, дневних и сатних варијација потрошње, осигурања физичког баланса система, пружања јавних услуга и осигурања капацитета за квалификоване купце.

Оператор постројења за ТПГ и ТНГ

Члан 121

Оператор ТПГ и ТНГ система може да врши дјелатност управљања постројењем за ТПГ и ТНГ под условима одређеним лиценцом на принципима објективности, транспарентности и недискриминаторности у складу са овим законом.

Обавезе оператора постројења за ТПГ и ТНГ

Члан 122

Оператор постројења за ТПГ и ТНГ дужан је да:

- 1) управља, одржава и развија безбједно, поуздано и ефикасно постројење за ТПГ и ТНГ;
- 2) прикључује постројење за ТПГ на преносни систем у складу са техничким правилима за преносни систем и правилима за коришћење постројења за ТПГ;
- 3) успоставља и обезбјеђује систем мјерења улазних и излазних токова и параметара квалитета гаса;
- 4) истаче и регасификује ТПГ и ТНГ на основу склопљених уговора;
- 5) обезбиједи објективне и једнаке услове за приступ постројењу за ТПГ и ТНГ у складу са овим законом;
- 6) утврди петогодишњи план развоја за ТПГ и ТНГ постројења који се ажурира годишње и достави га Агенцији на одобравање;
- 7) годишње инвестиционе планове из члана 41 став 1 тачка 2 овог закона утврђује према потребама корисника система, у складу са развојним планом из тачке 6 овог става и просторно - планским документима и достави их Агенцији на одобравање;
- 8) пружа информације оператору преносног система, у циљу сигурног и ефикасног функционисања и развоја интерконектованих система;
- 9) доставља информације учесницима тржишта гаса о обиму и датуму прекида рада постројења за ТПГ и ТНГ и очекиваном смањењу капацитета ТПГ и ТНГ постројења;
- 10) податке и информације до којих дође у обављању дјелатности, а који представљају пословну тајну, односно који су комерцијално повјерљиви, чува у складу са законом.

Права оператора постројења за ТПГ И ТНГ

Члан 123

- (1) Оператор постројења за ТПГ и ТНГ може да набавља гас за сопствену потрошњу и компензацију губитака гаса у постројењу за ТПГ и ТНГ.
- (2) Оператор постројења за ТПГ и ТНГ има право да ограничава или привремено прекида уговорено истакање и регасификацију ТПГ и ТНГ у случају:
 - 1) непосредне опасности по живот и здравље људи, односно имовину ради отклањања опасности;
 - 2) кризне ситуације и њеног отклањања;
 - 3) планираног одржавања или реконструкције постројења за ТПГ и ТНГ;
 - 4) непоштовања уговорних обавеза купца.

Оператор комбинованог система

Члан 124

(1) Управљање преносним, дистрибутивним системима гаса, постројењима за ТПГ и ТНГ и системом за складиштење може да врши један оператор као оператор комбинованог система.

(2) Оператор комбинованог система може да буде само енергетски субјекат који је независан у погледу избора облика организовања, унутрашње организације и доношења пословних одлука у вршењу дјелатности које се не односе на пренос, дистрибуцију гаса, управљање постројењима за ТПГ и ТНГ и системима за складиштење.

(3) Лице одговорно за управљање оператором комбинованог система не смије бити укључено у структуру интегрисаног субјекта који је директно или индиректно одговоран за дневне операције производње и снабдијевања.

(4) На независност оператора комбинованог система примјењује се члан 133 овог закона.

(5) За вршење дјелатности оператора комбинованог система Агенција издаје посебне лиценце.

(6) Оператор комбинованог система утврђује програм мјера за избегавање дискриминације и његов мониторинг.

Тржиште гаса

Члан 125

(1) На организацију и начин рада тржишта гаса сходно се примјењују одредбе овог закона којима је уређено тржиште електричне енергије.

(2) На тржишна правила гаса која одобрава Агенција сходно се примјењују услови прописани за тржиште електричне енергије, осим организованог тржишта, а послове оператора тржишта врши оператор преносног система гаса.

XI. ПРИСТУП СИСТЕМИМА ГАСА

Приступ преносном и дистрибутивном систему гаса

Члан 126

(1) Оператор преносног, односно дистрибутивног система гаса дужан је да обезбиједи недискриминаторан приступ преносном, односно дистрибутивном систему гаса у границама преносних или дистрибутивних капацитета у складу са техничким правилима.

(2) Оператор преносног, односно дистрибутивног система гаса на својој интернет страници објављује рокове и услове које одобрава Агенција, укључујући правила за коришћење преносног, односно дистрибутивног система, методологије из члана 38 став 1 тачка 1 алинеја 1 овог закона, као и цијене за коришћење преносног или дистрибутивног система гаса из члана 51 став 4 овог закона.

Члан 127

(1) Оператор преносног, односно дистрибутивног система гаса може да одбије приступ систему у недостатку капацитета или ако би одобравање приступа преносном, односно дистрибутивном систему могло да доведе у питање пружање јавних услуга из члана 68 овог закона.

(2) Оператор преносног, односно дистрибутивног система гаса може да одбије приступ преносном, односно дистрибутивном систему због техничке некомпатибилности система и/или економских и финансијских потешкоћа код уговора “узми или плати” који се примјењују код захтјева за приступ систему.

(3) Оператор преносног, односно дистрибутивног система у поступку одлучивања о приступу систему примјењује закон о општем управном поступку.

Приступ системима за складиштење гаса

Члан 128

(1) Оператор система за складиштење гаса је дужан да омогући недискриминаторан приступ системима за складиштење гаса или резерви у систему гаса, као и пратећим услугама.

(2) Став 1 овог члана не примјењује се на помоћне и системске услуге и привремено складиштење које се односи на постројења за ТПГ и ТНГ и која су потребна за процес регасификације и касније утискивање у преносни систем.

(3) Критеријуме за одређивање приоритета за приступ системима за складиштење утврђује Агенција.

(4) Правила за функционисање система за складиштење утврђује оператор система за складиштење гаса и доставља Агенцији на одобравање.

(5) Оператор система за складиштење гаса је дужан да објави цијене, рокове и услове за прикључење и коришћење система за складиштење, као и правила из става 4 овог члана на својој интернет страници.

Приступ мрежама производних гасовода

Члан 129

(1) Произвођач гаса је дужан да обезбиједи приступ мрежама производних гасовода субјектима за гас, осим за дјелове гасовода који се употребљавају у процесу производње на локацији гдје се производи гас.

(2) Приступ мрежама производних гасовода се ограничава или одбија, ако:

1) угрожава сигурност и непрекидност снабдијевања;

2) постоје техничке некомпатибилности које не могу бити отклоњене уз разумне трошкове;

3) ремети ефикасност постојеће и планиране производње на тој локацији или постојеће обавезе према власницима и свим осталим корисницима те мреже.

(3) Произвођач гаса у поступку одлучивања о приступу мрежама производних гасовода примјењује закон о општем управном поступку.

Приступ постројењима за ТПГ и ТНГ

Члан 130

(1) Оператор постројења за ТПГ и ТНГ је дужан да омогући недискриминаторан приступ постројењима за ТПГ и ТНГ свим субјектима за гас на основу објављених тарифа из члана 40 став 2 тачка 3 овог закона, које су урађене на основу методологије из члана 39 став 1 тачка 2 овог закона, које оператори постројења за ТПГ и ТНГ достављају Агенцији на одобравање.

(2) Приступ мрежама производних гасовода ће се ограничити или одбити у случајевима ако постоји техничко ограничење или у случају изузетка у складу са чланом 138 овог закона.

Обавеза чувања повјерљивих података

Члан 131

Оператор преносног система гаса, оператор дистрибутивног система гаса, оператори система за складиштење и оператори постројења за ТПГ и ТНГ не смију приликом набавке или продаје гаса злоупотребљавати комерцијално осјетљиве информације до којих су дошли у поступку одобравања приступа системима.

Правила о раздвајању оператора преносног система гаса

Члан 132

(1) Дјелатност оператора преносног, односно дистрибутивног система гаса, оператора система за складиштење гаса и оператора постројења за ТПГ и ТНГ, укључујући оператора који је дио вертикално интегрисаног субјекта, може се обављати само у правном лицу, независном од других енергетских дјелатности.

(2) Оператор дистрибутивног система гаса може обављати неенергетску дјелатност у оквиру хоризонтално интегрисаног субјекта, под условом да је обављање те дјелатности функционално раздвојено.

(3) Оператори дистрибутивних система гаса могу обављати у истом правном лицу и друге јавне услуге у складу са овим законом.

Независност оператора

Члан 133

(1) Независност оператора преносног система гаса, оператора дистрибутивног система гаса, оператора система за складиштење и оператора постројења за ТПГ и ТНГ, у складу са чланом 132 ст. 1 и 2 овог закона, осигурава се тако да:

1) чланови управе оператора у области гаса који је дио вертикално интегрисаног енергетског субјекта не смију учествовати у управљању другим дјелатностима у области гаса, различитим од дјелатности односног оператора;

2) се предузимају мјере које гарантују да чланови управе оператора дјелују професионално, односно у интересу друштва којим управљају;

3) оператор самостално одлучује о средствима потребним за погон, одржавање и развој система којим управља, независно од других дјелатности које обавља вертикално интегрисани субјекат.

(2) Матични субјекат не смије оператору система давати налоге у вези редовног пословања и одлучивања о инвестицијама у односу на систем којим управља оператор, ако се те одлуке доносе у складу са годишњим финансијским планом оператора система.

Независност оператора дистрибутивног система гаса који је дио хоризонтално интегрисаног субјекта

Члан 134

(1) Ради обезбјеђења независности оператора дистрибутивног система гаса из члана 132 став 2 овог закона:

1) чланови управе оператора система у области гаса који је дио хоризонтално интегрисаног субјекта у области гаса не смију учествовати у управљању другим дјелатностима различитим од дјелатности оператора;

2) предузимају се мјере које ће гарантовати да чланови управе мјешовитог оператора врше функцију у интересу друштва са пажњом доброг стручњака, односно привредника;

3) оператор самостално одлучује о средствима потребним за погон, одржавање и развој система којим управља, независно од других дјелатности које обавља хоризонтално интегрисани субјекат.

(2) Независност оператора дистрибутивног система гаса из става 1 овог члана не примјењује се на право матичног друштва у систему хоризонтално интегрисаног субјекта да оператору одобрава годишњи финансијски план и поставља границе његове задужености.

(3) Матично друштво из става 2 овог члана нема право да оператору система даје упутства за текуће пословање и одлучивање о изградњи или модернизацији дјелова система којима управља оператор.

Раздвајање и транспарентност рачуна ималаца лиценце у области гаса

Члан 135

(1) Енергетски субјекат који обавља више дјелатности у области гаса (производње, преноса, дистрибуције, снабдијевања, управљања постројењем за ТПГ и управљања системом за складиштење) дужан је да за сваку дјелатност одвојено: води рачуноводство на одвојеним рачунима, саставља финансијске исказе и извјештаје који могу бити консолидовани.

(2) На друге дјелатности у области гаса примјењује се одредба члана 107 овог закона.

Програм оператора

Члан 136

(1) Оператор преносног, односно дистрибутивног система гаса, оператор система за складиштење и оператор постројења за ТПГ и ТНГ, дужни су да утврде програме примјене недискриминаторних услова за приступ систему којим управљају и доставе Агенцији на одобравање.

(2) Оператори из става 1 овог члана дужни су да, до 1. марта текуће за претходну годину, доставе Агенцији годишњи извјештај о спровођењу програма из става 1 овог члана.

(3) Оператори из става 1 овог члана дужни су да програме и извјештаје о спровођењу програма из ст. 1 и 2 овог члана објаве на својим интернет страницама.

Више дјелатности у истом правном лицу

Члан 137

(1) Када се више енергетских дјелатности обавља у оквиру истог субјекта за гас, међусобна права и обавезе дјелова тог субјекта за гас, у односу на поједине дјелатности, могу се уредити интерним актом у складу са овим законом.

(2) Интерни акт из става 1 овог члана доставља се Агенцији и оператору тржишта.

ХП. ИЗУЗЕЋА И АЛОКАЦИЈА КАПАЦИТЕТА

Изузеће за нову инфраструктуру гаса

Члан 138

(1) На новоизграђене инфраструктурне објекте као што су: интерконектори између држава, преносни водови гаса, постројења за ТПП и ТНГ и системи за складиштење не примјењују се правила приступа утврђена овим законом у односу на важеће тарифе, услове и рокове за приступ, по претходном одобрењу Агенције, ако:

1) се инвестицијом повећава конкуренција у снабдијевању гасом или повећа сигурност у снабдијевању;

2) је ниво ризика такав да се инвестиција неће реализовати без одобрења изузећа;

3) је нова инфраструктура у својини правног или физичког лица које је правно одвојено од оператора система на чије системе ће се прикључити;

4) трошкове коришћења инфраструктурног објекта плаћају непосредни корисници;

5) се изузећем не нарушава конкуренција и ефикасно функционисање тржишта гаса или ефикасно функционисање система на који је инфраструктура прикључена.

(2) Приликом одлучивања о изузећу из става 1 овог члана, Агенција ће цијенити обим инвестиције и период трајања пројекта и друге околности у складу са законом.

(3) Актом о додјели изузећа, Агенција може да одреди правила за управљање и алокацију којом се не ремети извршавање дугорочних уговора.

(4) Уколико се гради интерконектор, акт о изузећу из става 1 овог члана доноси се након одговарајуће сарадње остварене са надлежним органима других држава.

(5) Акт о изузећу нарочито садржи:

1) разлоге за изузеће;

2) ефекте изузећа на конкуренцију и ефикасно функционисање тржишта гаса;

3) временски период и удио укупног капацитета гасне инфраструктуре за коју се додјељује изузеће;

4) допринос инфраструктуре диверзификацији у снабдијевању гасом.

Изузећа везана за обавезе „узми или плати”

Члан 139

(1) Уколико субјекат за гас има озбиљне економске и финансијске потешкоће због обавеза по уговорима “узми или плати” може Агенцији поднијети захтјев за привремено изузеће од обавезе обезбјеђења приступа.

(2) Захтјев из става 1 овог члана подноси се прије или након одбијања приступа систему у којем се наводе разлози за одбијање приступа и начин превазилажења проблема. Захтјев који се подноси након одбијања приступа, подноси се без одлагања.

(3) Приликом одлучивања о захтјеву из става 1 овог члана Агенција нарочито цијени:

1) потребу обезбјеђења недискриминаторног, транспарентног и конкурентног тржишта за гас;

2) потребу заштите јавног интереса у пружању јавне услуге и сигурности у снабдијевању;

3) процјену озбиљности економских и финансијских тешкоћа са којима се суочавају

субјекти за гас, оператор преносног система или квалификовани купци;

4) датуме потписивања и рокове из уговора;

5) напоре учињене за превазилажење проблема;

6) процјену могућности наступања озбиљних тешкоћа приликом преузимања обавеза из уговора “узми или плати”;

7) ниво конекције и компатибилности система са другим системима;

8) ефекте изузећа на функционисање тржишта гаса.

(4) Субјекти за гас којима није одобрено изузеће из става 1 овог члана не смију одбити приступ систему због обавеза из уговора “узми или плати” о набавци гаса.

(5) Акт о одобрењу изузећа из става 1 овог члана Агенција објављује на својој интернет страници.

Алокација капацитета и управљање загушењем

Члан 140

(1) Оператор система дужан је да капацитет мреже стави на располагање учесницима на тржишту гаса у складу са интегритетом и захтјевима ефикасног пословања система.

(2) Оператор преносног система гаса дужан је да, у складу са правилима Агенције, обавјештава Агенцију о потенцијалним загушењима на улазној или излазној тачки система коју изазива повећана потражња капацитета.

(3) Када оператор преносног система гаса закључи нове уговоре о преносу или поново преговара о постојећим уговорима о преносу, тим уговорима се утврђују права и обавезе:

1) у погледу загушења, када ниво тражње прелази технички капацитет и додјеле уговореног, а неискоришћеног капацитета на примарном тржишту најмање дан унапријед;

2) корисника система у погледу трајне или привремене продаје неискоришћених уговорених капацитета на секундарном тржишту.

(4) Агенција одобрава примјену транспарентне и недискриминаторне накнаде која је дио тарифе за пренос и транзит, како би се отклонила загушења на идентификованим улазним или излазним тачкама.

ХИИ. ПРИКЉУЧЕЊЕ НА ПРЕНОСНИ ИЛИ ДИСТРИБУТИВНИ СИСТЕМ

Члан 141

(1) Прикључење објекта на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса врши се на основу сагласности за прикључење коју издаје оператор преносног или дистрибутивног система.

(2) Оператор преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса дужан је да изда сагласност за прикључење из става 1 овог члана, ако не постоје техничка ограничења у преносном или дистрибутивном систему и ако уређаји и инсталације објекта који се прикључује испуњавају услове прописане законом, техничким и другим прописима.

Члан 142

(1) Сагласност за прикључење објекта на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса издаје се на захтјев привредног друштва, правног лица, предузетника или физичког лица.

(2) Оператор преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса

дужан је да одлучи по захтјеву за прикључење у року од 30 дана од дана пријема уредног захтјева.

(3) Изузетно од става 2 овог члана, за производне и сложеније објекте за које је потребна израда системских анализа и/или израда елабората о прикључењу рок за рјешавање по захтјеву је 120 дана од дана пријема уредног захтјева.

(4) Трошкове израде системских анализа сноси оператор преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије или гаса, а трошкове израде елабората о прикључењу корисник система.

(5) Против рјешења из става 1 овог члана може се поднијети жалба Агенцији у року од 15 дана од дана достављања рјешења.

Члан 143

(1) Сагласност за прикључење објекта на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса нарочито садржи: услове за прикључење, укључујући мјесто и процјену трошкова прикључења, начин, техничке услове и рок прикључења, као и мјесто и начин мјерења испоручене енергије.

(2) Технички и други услови из става 1 овог члана утврђују се у складу са техничким и другим прописима.

(3) Техничке прописе о захтјевима за изградњу, одржавање и коришћење енергетских објеката утврђује Министарство.

Члан 144

(1) Оператор преносног или дистрибутивног система утврђује испуњеност услова из сагласности за прикључење и закључује уговор о прикључењу објекта са корисником система.

(2) Уговор из става 1 овог члана закључује се у писаној форми и нарочито садржи:

1) права и обавезе уговорних страна у односу на прикључење и одржавање прикључног уређаја;

2) техничке и експлоатационе карактеристике објекта;

3) начин и услове рада система;

4) спецификацију негативних повратних утицаја уграђених уређаја;

5) права и обавезе у вези квалитета електричне енергије или гаса;

6) начин мјерења електричне енергије или гаса у тачкама прикључења;

7) спровођење мјера заштите на раду у нормалним условима или условима поремећаја рада система;

8) мјере заштите у одржавању објеката;

9) обавезе међусобног обавјештавања;

10) одговорности у случају непоштовања уговора;

11) трајање уговора и услове за продужење уговора;

12) права и обавезе у случају престанка уговора;

13) по потреби, детаљно упутство о манипулацијама у преносном или дистрибутивном систему и на страни корисника које садржи:

- редосљед потребних манипулација;

- одређивање начина приступа уређајима који су лоцирани на посједу корисника, и

- разграничење надлежности;

14) висину накнаде и начин плаћања за прикључење или за повећање прикључне снаге.

(3) Оператор дистрибутивног система и оператор преносног система електричне енергије закључују у писаној форми уговор о прикључењу на преносни систем из става 2 овог члана.

Члан 145

(1) Оператор преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса дужан је да мјерни уређај, односно мјерно-регулациону станицу за прикључење објекта крајњег купца, односно произвођача енергије на систем угради као своје средство, одржава, обезбјеђује баждарење и врши мјерење испоручене енергије.

(2) Мјесто предаје енергије и мјесто разграничења одговорности за предату енергију између енергетских субјеката међусобно, односно између енергетског субјекта и крајњег купца енергије је мјерни уређај, односно мјерно-регулациона станица из става 1 овог члана.

Члан 146

Трошкове за прикључење из члана 143 став 1 овог закона плаћа корисник система оператору преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса.

Члан 147

(1) Енергетски субјекат који снабдијева енергијом објекат тарифног или квалификованог купца и крајњи купац енергије могу закључити уговор о продаји електричне енергије, гаса или топлоте прије прикључења објекта купца на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса или систем за дистрибуцију топлоте, ако је купац испунио обавезе утврђене сагласношћу за прикључење и ако објекат купца испуњава све техничке и друге прописане услове.

(2) Уговор из става 1 овог члана доставља се оператору преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса или система за дистрибуцију топлоте, који је дужан да прикључи објекат крајњег купца на преносни или дистрибутивни систем у року од 15 дана од дана достављања уговора.

(3) Ако оператор преносног или дистрибутивног система не прикључи објекат крајњег купца на преносни, односно дистрибутивни систем у року из става 2 овог члана, надлежни инспектор, на захтјев крајњег купца, провјерава, у року од 15 дана од дана подношења захтјева, испуњеност услова за прикључење и ако утврди да су испуњени сви услови за прикључење, наложиће енергетском субјекту да, без одлагања, изврши прикључење објекта.

Члан 148

(1) Забрањено је прикључење на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса или на систем за дистрибуцију топлоте објекта за чију изградњу, односно коришћење није прибављена грађевинска дозвола у складу са законом.

(2) Привремено се могу прикључити на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса привремени објекти, градилиште, као и објекти за које је одобрен пробни рад у складу са законом.

(3) Објекти из става 2 овог члана прикључују се на основу сагласности у складу са овим законом.

Члан 149

(1) Ако због техничких ограничења није могуће прикључење објеката корисника система на преносни или дистрибутивни систем и у случају да планом развоја система није предвиђена изградња потребне инфраструктуре или је планирана за каснији период, корисник система-инвеститор може о свом трошку да изгради инфраструктуру за прикључење.

(2) Изградња инфраструктуре из става 1 овог члана може се вршити по прибављеној сагласности за прикључење.

(3) Уз захтјев за добијање сагласности из става 2 овог члана доставља се и предмјер и предрачун радова.

(4) Сагласност из става 2 овог члана, поред елемената из члана 143 став 1 овог закона, уз одобрење Агенције, може да садржи и начин, услове и рокове за преузимање инфраструктуре из става 1 овог члана од стране оператора преносног или дистрибутивног система, ради обезбјеђења техничко-технолошког јединства и сигурности функционисања система, обезбјеђења сигурности снабдијевања и очувања простора у складу са просторно-планским документом.

(5) Инфраструктура из става 1 овог члана, изграђена у складу са условима из сагласности коју издаје оператор преносног или дистрибутивног система, је прикључак или дио преносног или дистрибутивног система.

(6) Инфраструктуру из става 1 овог члана која, у складу са условима из сагласности, постаје дио преносног или дистрибутивног система, корисник система предаје на управљање и коришћење оператору преносног, односно дистрибутивног система уговором.

(7) Оператор преносног, односно дистрибутивног система плаћа накнаду на основу уговора из става 6 овог члана за коришћење инфраструктуре кориснику система - власнику инфраструктуре.

(8) Износ накнаде из става 7 овог члана утврђује се у висини кориговане вриједности инвестиције на дан када постаје дио преносног или дистрибутивног система, по стопи амортизације коју примјењује оператор система и отплаћује у највише 20 једнаких годишњих рата, са договореном каматом која ће уважити стопу поврата на инвестиције и просјечну каматну стопу на кредите, за инвестиције оператора преносног или дистрибутивног система у години у којој се утврђује износ накнаде.

(9) Даном предаје на управљање и коришћење оператору преносног или дистрибутивног система изграђена инфраструктура из става 1 овог члана постаје дио преносног или дистрибутивног система и евидентира се као основно средство оператора система и почиње отплата накнаде из става 7 овог члана.

(10) Накнада из става 7 овог члана, трошкови одржавања, развоја и управљања инфраструктуром из става 1 овог члана, након предаје на управљање и коришћење, урачунавају се у оправдане трошкове дјелатности оператора преносног или дистрибутивног система, а у току периода трајања уговора не обрачунава се поврат на средства.

(11) Инфраструктура из става 1 овог члана прелази у власништво надлежног оператора преносног или дистрибутивног система након отплате посљедње рате у складу са уговором.

(12) Права и обавезе корисника система у погледу прикључка уређују се уговором о прикључењу из члана 144 овог закона.

(1) Инфраструктура која служи за пренос или дистрибуцију електричне енергије, а у власништву је корисника система или других лица, ради обезбјеђења техничко-технолошког јединства и сигурности функционисања система, обезбјеђења сигурности снабдијевања и очувања простора у складу са просторно-планским документом, може се, на захтјев оператора преносног или дистрибутивног система и уз одобрење Агенције, уговором пренијети на управљање и коришћење операторима система у складу са чланом 149 ст. 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 овог закона, у ком случају се може одредити друго мјесто прикључења.

(2) Корисник система који није сагласан да инфраструктура из става 1 овог члана постане дио преносног или дистрибутивног система, дужан је да прибави лиценцу за обављање дјелатности оператора система ако се односна инфраструктура користи за снабдијевање других купаца.

(3) Корисник система из става 2 овог члана дужан је да, до прибављања лиценце, ради обезбјеђења несметаних токова електричне енергије, операторима система омогући коришћење опреме која је потребна за функционисање преносног или дистрибутивног система, као и коришћење слободних капацитета без накнаде и одржава ту инфраструктуру у функционалном стању.

Члан 151

Оператор преносног или дистрибутивног система електричне енергије дужан је да обезбједи приоритет у прикључењу постројења за производњу енергије из обновљивих извора енергије, уколико технички услови то дозвољавају.

XIV. ДИРЕКТНИ ВОДОВИ

Члан 152

(1) Директни вод електричне енергије или гаса, у смислу овог закона, је електрични вод или гасовод који је комплементаран са гасним системом или преносним и дистрибутивним системима електричне енергије којим се остварује директна повезаност купца са произвођачем електричне енергије, мрежом производних гасовода или гасним системом друге државе.

(2) Субјекти за гас могу да снабдијевају квалификоване купце преко директног вода, на основу одобрења издатог у складу са правилима из члана 38 став 2 тачка 6 овог закона.

(3) Произвођачи електричне енергије и снабдјевачи електричне енергије могу да врше снабдијевање за сопствене потребе и квалификоване купце преко директног вода, на основу одобрења издатог у складу са правилима из члана 38 став 2 тачка 6 овог закона.

XV. СНАБДИЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ И ГАСОМ

Снабдјевачи

Члан 153

(1) Снабдијевање електричном енергијом или гасом може да врши енергетски субјект на основу лиценце у складу са овим законом.

(2) Прије почетка снабдијевања снабдјевач је дужан да:

1) закључи уговор о поравнавању одступања у складу са тржишним правилима;
2) закључи уговор о коришћењу преносног и/или дистрибутивног система;
3) закључи уговор о обезбјеђивању енергије и потребних капацитета;
4) утврди опште услове за снабдијевање у складу са чланом 39 став 3 овог закона и објави их на својој интернет страници;

5) закључи уговор о снабдијевању, односно купопродаји електричне енергије или гаса са купцем.

(3) Снабдјевач може снабдијевати тарифног или квалификованог купца само ако оператор преносног или дистрибутивног система на који су прикључена постројења крајњег купца сам, односно на основу одлуке надлежног инспектора утврди да постројења испуњавају услове за сигурно снабдијевање.

(4) Снабдјевач је дужан да плати коришћење система, услуге и накнаде операторима и осталим лицима за које се прикупљају накнаде у складу са овим законом.

(5) Уколико крајњи купац не испуњава обавезе утврђене уговором, односно рачуном за испоручену енергију, снабдјевач је дужан да крајњег купца претходно упозори да, у року који не може бити краћи од осам дана од дана достављања упозорења, измири доспјеле обавезе, односно постигне споразум о испуњењу обавеза.

(6) Уколико крајњи купац не измири обавезе из става 5 овог члана у остављеном року, снабдјевач подноси захтјев оператору преносног или дистрибутивног система за прекид испоруке електричне енергије или гаса.

(7) Оператор преносног или дистрибутивног система дужан је да, на основу захтјева из става 6 овог члана, изврши прекид испоруке који не може почети у петак, суботу или недјељу, на државни празник или дан прије празника.

(8) Снабдјевач је дужан да сачини и на својој интернет страници објави програм мјера:

1) помоћи тарифним и квалификованим купцима у испуњавању доспјелих уговорних обавеза ради спрјечавања обуставе снабдијевања;

2) помоћи снабдијевања тарифних и квалификованих купаца на мјестима удаљеним од урбаних средина;

3) подстицања употребе обновљивих извора енергије и когенерације;

4) подстицања енергетске ефикасности.

(9) Снабдјевач је дужан да сачини и најмање једном годишње објави на својој интернет страници број тарифних и квалификованих купаца којима је било обустављено снабдијевање, разлоге за обуставу снабдијевања и друге податке у складу са општим условима за снабдијевање.

(10) Снабдјевач електричне енергије је дужан да купује електричну енергију од повлашћених произвођача, у обиму пропорционалном удјелу електричне енергије којом снабдијева своје купце у укупној количини електричне енергије испоручене крајњим купцима у Црној Гори.

Јавни снабдјевач

Члан 154

(1) Снабдијевање електричном енергијом или гасом по регулисаним тарифама домаћинства и квалификованих купаца који изаберу тај начин снабдијевања као јавну услугу врши енергетски субјекат који овласти Влада у складу са овим законом.

(2) Јавни снабдјевач из става 1 овог члана дужан је да:

1) снабдијева домаћинства и квалификоване купце прикључене на дистрибутивне

системе електричне енергије или гаса који изаберу тај начин снабдијевања;

2) утврди опште услове за снабдијевање и достави Агенцији на одобравање;

3) снабдијевање електричном енергијом и гасом врши по тарифама које одобри Агенција;

4) предузима мјере ради постизања сигурног и квалитетног снабдијевања домаћинстава и квалификованих купаца који су изабрали тај начин снабдијевања;

5) предузима мјере за постизање најповољније цијене енергије које су саставни дио регулисаних тарифа.

(3) Вршење функције јавног снабдјевача регулише се правилима из члана 38 став 2 тачка 5 овог закона.

(4) На пословање јавног снабдјевача примјењују се одредбе члана 153 овог закона.

(5) Послове јавног снабдјевача електричном енергијом, односно јавног снабдјевача за гас обавља енергетски субјекат кога одреди Влада.

(6) Послове јавног снабдјевача може да врши само енергетски субјекат који има сједиште у Црној Гори, на основу лиценце за снабдијевање.

(7) Начин преношења послова на изабраног јавног снабдјевача електричне енергије и гаса који је дужан да преузме и снабдијевање тарифних купаца утврђује се прописом Владе.

Снабдјевач посљедњег избора

Члан 155

(1) Снабдјевач посљедњег избора снабдијева крајњег купца електричном енергијом или гасом без захтјева купца, у случају када:

1) снабдјевач који је снабдијевао крајњег купца није више у могућности да врши уговорено снабдијевање усљед банкрота, односно инсолвентности или озбиљног поремећаја на тржишту;

2) је купац без могућности да утиче на настале околности и без заштите губи снабдијевање.

(2) Снабдијевање из става 1 овог члана може да траје најдуже три мјесеца.

(3) Методологију из члана 39 став 1 тачка 4 овог закона и тарифе за снабдијевање из става 1 овог члана утврђује јавни снабдјевач и доставља их Агенцији на одобравање.

(4) Тарифе из става 3 овог члана могу бити више од просјечне цијене или тарифе за снабдијевање сличних купаца снабдијеваних на тржишту.

(5) Снабдјевач посљедњег избора без одлагања обавјештава купца о условима снабдијевања и тарифи, уз упознавање купца да има право избора снабдјевача.

(6) У случају из става 1 овог члана сваки купац има право избора снабдјевача.

(7) На снабдјевача посљедњег избора не примјењују се одредбе члана 153 ст. 5 и 7 овог закона.

(8) Снабдјевач посљедњег избора је дужан да сачини и најмање једном годишње објави на својој интернет страници број снабдијеваних купаца, укупну количину испоручене електричне енергије или гаса и просјечни период те врсте снабдијевања, одвојено за домаћинства и остале купце.

(9) За све купце снабдјевач посљедњег избора је јавни снабдјевач.

(10) Купци прикључени на преносни систем дужни су да прибаве банкарску гаранцију у износу тромјесечне фактуре за планирану потрошњу обрачунату по важећим тарифним ставовима и предају је снабдјевачу посљедњег избора који може отпочети вршити

функцију снабдјевача последњег избора за те купце након пријема банкарске гаранције.

Снабдјевач угрожених (рањивих) купаца

Члан 156

(1) Угрожени (рањиви) купци су домаћинства прикључена на дистрибутивни систем електричне енергије или гаса у којима живе лица:

- 1) која су у стању социјалне потребе утврђене од надлежног органа, и
- 2) инвалиди, лица са посебним потребама и лица лошег здравственог стања код којих може наступити угроженост живота или здравља због ограничења или обуставе снабдијевања енергијом.

(2) Ближи начин остваривања права из става 1 овог члана, као и мјере заштите угрожених (рањивих) купаца утврђују се прописом органа државне управе надлежног за послове социјалног старања.

(3) Снабдјевач је дужан да закључи уговор о снабдијевању и отпочне снабдијевање купца без одлагања, након подношења захтјева купца уз који су приложени докази о кумулативном испуњавању услова из става 1 овог члана.

(4) Тарифе за снабдијевање угрожених (рањивих) купаца којима се не обуставља снабдијевање одређује Агенција.

(5) Угрожени (рањиви) купци имају право на снабдијевање из овог члана док испуњавају услове из става 1 овог члана, који се провјеравају полугодишње.

(6) Разлику између трошкова и прихода из дјелатности снабдјевача угрожених (рањивих) купаца електричне енергије или гаса обезбјеђује Влада.

(7) Снабдјевач угрожених (рањивих) купаца је јавни снабдјевач електричне енергије или гаса.

Правила о промјени снабдјевача

Члан 157

(1) Правилима о промјени снабдјевача из члана 38 став 2 тачка 7 овог закона уређују се услови и начин промјене снабдјевача електричне енергије или гаса.

(2) Поступак промјене снабдјевача у складу са правилима из става 1 спроводи се бесплатно, по захтјеву крајњег купца:

1) стављањем на располагање потребних података од стране старог снабдјевача оператору система и новом снабдјевачу, укључујући и стање дуга крајњег купца;

2) потписивањем уговора о снабдијевању са новим снабдјевачем;

3) евидентирањем промјене снабдјевача код оператора преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса по захтјеву новог снабдјевача или крајњег купца;

4) преузимањем балансне одговорности од стране новог снабдјевача;

5) обезбјеђењем довољног капацитета новом снабдјевачу од стране оператора преносног и дистрибутивног система;

6) окончањем поступка када нови снабдјевач почне са снабдијевањем, односно када стари снабдјевач буде обавијештен од стране оператора преносног или дистрибутивног система да му је престала обавеза снабдијевања.

(3) Снабдјевач чији је уговор у поступку раскидања не може постављати услове за раскидање уговора, укључујући неплаћене обавезе и дужан је да снабдијева купца до окончања поступка промјене снабдјевача, осим у случају из члана 153 став 6 овог закона.

(4) Спорове настале поводом жалбе крајњих купаца или снабдјевача у вези овог поступка рјешава Агенција.

(5) Жалба не одлаже спровођење поступка промјене снабдјевача и ступање на снагу новог уговора о снабдијевању.

Права и обавезе купаца

Члан 158

(1) Крајњи купци електричне енергије или гаса су квалификовани купци, осим домаћинства која су тарифни купци електричне енергије или гаса.

(2) Квалификовани купци имају право на избор снабдјевача и промјену снабдјевача електричне енергије и гаса.

Члан 159

(1) Крајњи купац има право да у случају техничких или других сметњи у испоруци енергије, чији узрок није на објекту купца, захтијева да се те сметње отклоне у најкраћем року.

(2) Енергетски субјекат је дужан да сметње из става 1 овог члана отклони у року у коме се најбрже може отклонити сметња, у складу са нормама о извођењу одговарајућих радова, а најдуже у року од 24 сата од пријема обавјештења, осим у случајевима када то објективно није могуће.

(3) Сметњама у испоруци енергије из става 1 овог члана не сматрају се прекиди у испоруци енергије настали због примјене мјера ограничења испоруке из члана 171 овог закона.

(4) Крајњи купац је дужан да енергију користи под условима утврђеним уговором о снабдијевању енергијом и у складу са законом.

(5) Крајњи купац је дужан да енергију користи за сопствене потребе, под условима за категорију и групу потрошње утврђеним у сагласности за прикључење.

(6) Крајњи купац је дужан да омогући овлашћеним лицима енергетских субјеката приступ мјерним уређајима и инсталацијама, као и мјесту прикључка ради читавања, провјере исправности, отклањања кварова, замјене и одржавања уређаја и измјештање мјерних мјеста ван објекта тј. на границу власништва, или обуставе испоруке енергије у случајевима када власник или станар неовлашћено користи електричну енергију или не плати рачун за испоручену електричну енергију у складу са утврђеним роковима и условима.

Заштита купаца

Члан 160

(1) Снабдјевач је дужан да са крајњим купцем у писаној форми закључи уговор о снабдијевању.

(2) Уговор из става 1 нарочито садржи:

1) услуге које пружа снабдјевач, укључујући вријеме почетка и квалитет снабдијевања;

2) начин добијања информација о важећим тарифама и накнадама за одржавање;

3) трајање уговора, услове за обнављање и раскид уговора или престанак пружања услуга;

4) начин утврђивања накнаде у случају непоштовања уговорених услуга;

5) начин рјешавања спорова у складу са чланом 49 овог закона.

(3) Снабдјевач је дужан да снабдијевање крајњих купаца врши у складу са општим условима за снабдијевање, који морају бити објављени најмање 15 дана прије почетка снабдијевања и нарочито садрже:

1) начин промјене уговорених услова снабдијевања и право крајњег купца на повлачење;

2) начин обавјештавања о повећању накнада прије примјене повећања;

3) начин информисања о важећим цијенама, тарифама и стандардним роковима и условима, посебно у погледу приступа и услуга;

(4) Снабдјевач је дужан да на својој интернет страници објави цијене и тарифе за домаћинства - квалификоване купце.

(5) Снабдјевач је дужан да свим крајњим купцима под истим условима као јавни снабдјевач обрачуна и наплати:

1) коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије или гаса;

2) накнаду за рад оператора тржишта;

3) накнаду за помоћне и системске услуге;

4) накнаду за подстицање обновљивих извора енергије;

5) друге накнаде у складу са законом.

(6) Снабдјевач је дужан да плати коришћење система, услуге и накнаде операторима и осталим лицима за које се прикупљају накнаде у складу са овим законом.

(7) Снабдјевач је дужан да наплаћује енергију и услуге на основу рачуна који морају бити прегледни и разумљиви.

XVI. ОБАВЉАЊЕ ДЈЕЛАТНОСТИ У ОБЛАСТИ ТОПЛОТЕ

Производња топлоте за даљинско гријање

Члан 161

(1) Производња топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу намијењена је за снабдијевање крајњих купаца топлотом.

(2) Произвођач топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу дужан је да произведену топлоту испоручује снабдјевачу топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу.

(3) Произвођач топлоте из става 2 овог члана дужан је да при избору технологије за производњу топлоте предност даје технологијама које у потпуности или дјелимично користе обновљиве изворе енергије или високоефикасну когенерацију.

(4) Орган локалне управе припрема годишњи биланс потреба количина произведене и испоручене топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу на основу потреба крајњих купаца.

(5) Произвођач топлоте из става 2 овог члана дужан је да производне капацитете, подстанице и друге инсталације одржава у исправном стању, да обезбиједи њихову сталну погонску, функционалну способност и безбједно коришћење у складу са техничким и другим прописима и стандардима који се односе на услове експлоатације те врсте објеката и инсталација и услове заштите животне средине утврђене законом.

Члан 162

Орган јединице локалне управе води регистар произвођача топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу, који садржи нарочито податке о: постројењима за производњу топлоте, локацији на којој се налазе, инсталисаној снази топлане, времену предвиђеном за експлоатацију, условима изградње и експлоатације за то постројење, врсти примарног извора који користи и субјектима који обављају енергетску дјелатност производње топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу у тим објектима.

Дистрибуција топлоте и снабдијевање

Члан 163

(1) Дистрибутер топлоте управља дистрибутивним системом за топлоту и снабдијева топлотом за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу тарифне купце под условима утврђеним овим законом и прописима које доноси надлежни орган јединице локалне управе.

(2) Дистрибутер топлоте из става 1 овог члана дужан је да:

1) врши дистрибуцију топлоте свим купцима топлоте на подручју на којем обавља ту дјелатност и да управља дистрибутивним системом на принципима јавности и недискриминаторности;

2) обезбиједи одржавање, функционисање и развој дистрибутивног система усклађен са потребама купаца којима испоручује топлоту на одређеном подручју;

3) изradi план развоја, којим утврђује начин и динамику изградње новог и реконструкцију постојећег дистрибутивног система и других дистрибутивних капацитета за период од пет година, као и да спроведе његову реализацију;

4) омогући прикључак нових постројења која користе обновљиве изворе енергије или високоефикасну когенерацију.

Члан 164

(1) Дистрибутер топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу дужан је да донесе правила о раду дистрибутивног система, уз сагласност надлежног органа јединице локалне управе.

(2) Правилима о раду дистрибутивног система из става 1 овог члана нарочито се уређују:

1) технички услови за прикључење корисника на систем;

2) технички услови за повезивање са произвођачем;

3) технички и други услови за безбједан погон дистрибутивног система и обезбјеђивање поузданог и континуираног снабдијевања купаца топлотом;

4) поступци у кризним ситуацијама;

5) функционални захтјеви и класа тачности мјерних уређаја, као и начин мјерења топлоте.

(3) Правилима из става 1 овог члана у вези са мјерењем испоручене топлоте утврђује се:

1) да се мјерење обезбиједи на улазу у објекат код сваког купца;

2) да се предвиде подстицаји и тарифне олакшице за купце који уграде мјерне уређаје на улазу у објекат.

(4) Дистрибутер топлоте из става 1 овог члана у обављању дјелатности снабдијевања топлоте дужан је да објави:

- 1) опште услове за снабдијевање топлотом;
- 2) тарифни систем за снабдијевање топлотом.

(5) Дистрибутер топлоте из става 1 овог члана дужан је да правила из става 1 и опште услове из става 4 тачка 1 овог члана, након одобравања, објави у средствима јавног информисања јединице локалне управе и „Службеном листу Црне Горе - Општински прописи“.

(6) Орган јединице локалне управе својим прописом, у складу са законом, у вези са снабдијевањем топлоте за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу утврђује:

- 1) услове и начин обезбјеђивања континуитета у снабдијевању топлотом купаца на одређеном подручју;
- 2) права и обавезе произвођача и дистрибутера топлоте;
- 3) права и обавезе купаца топлоте;
- 4) тарифне системе и даје сагласност на цијене топлоте и
- 5) друге услове којима се обезбјеђује редовно и сигурно снабдијевање купаца топлотом.

(7) Орган јединице локалне управе дужан је да, прописом из става 6 овог члана, при избору рјешења за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу даје предност рјешењима која предвиђају производњу топлоте у постројењима која користе обновљиве изворе енергије и когенерацију.

XVII. СИГУРНОСТ СНАБДИЈЕВАЊА И МЈЕРЕ У СЛУЧАЈУ ПОРЕМЕЋАЈА НА ТРЖИШТУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ И ГАСА

Сигурност снабдијевања

Члан 165

(1) Годишњи извјештај о стању сигурности снабдијевања енергијом и очекиваним потребама за енергијом сачињава Министарство и доставља Влади до 30. јуна текуће за претходну годину.

(2) Извјештај из става 1 овог члана садржи:

- 1) погонску сигурност преносних и дистрибутивних система електричне енергије и гаса;
- 2) предвиђање биланса производње и потрошње за наредни петогодишњи период;
- 3) очекивано стање сигурности снабдијевања за наредних пет до 15 година;
- 4) инвестиционе намјере оператора преносног система и корисника преносног система електричне енергије или гаса за наредних пет или више година, укључујући изградњу прекограничних водова;
- 5) начела управљања загушењима у преносним и дистрибутивним системима у складу с међународним правилима;
- 6) постојеће и планиране водове преносног система електричне енергије или гаса;
- 7) очекивани развој производње, снабдијевања, прекограничних размјена и потрошње, узимајући у обзир мјере за управљање потрошњом;
- 8) подручне, националне и европске циљеве одрживости развоја, укључујући међународне пројекте.

(3) Извјештај из става 1 овог члана објављује се на интернет страници Министарства, уз претходно прибављено мишљење Агенције.

Члан 166

(1) У случају поремећаја на тржишту проузрокованог неочекиваним недостатком енергије, непосредне угрожености, независности и цјеловитости државе, природних непогода и технолошких катастрофа (кризне ситуације) Влада може прописати:

- 1) мјере ограничења трговине појединим врстама енергије;
- 2) посебне услове трговине;
- 3) мјере ограничења извоза или увоза енергије;
- 4) посебне услове за извоз или увоз енергије;
- 5) мјере обавезне производње енергије;
- 6) приоритете испоруке енергије купцима.

(2) Оператори преносних и дистрибутивних система дужни су да, у складу са овим законом, обезбиједи одговарајуће капацитете за прекогранични пренос енергије, сигурност снабдијевања енергијом и размјену података у случају угрожене сигурности снабдијевања или мјера из члана 170 став 1 или члана 171 став 1 овог закона.

(3) Оператори система дужни су да обезбиједи примјену мјера из става 1 овог члана на транспарентан и недискриминаторан начин који не нарушава правила тржишта.

(4) Мјере из става 1 овог члана су привремене и могу се примјењивати до отклањања поремећаја из става 1 овог члана.

Мјере у случају поремећаја на тржишту и опште несташице електричне енергије и надлежност за спровођење мјера

Члан 167

(1) Правилима о функционисању преносног и дистрибутивних система електричне енергије уређује се функционисање система у нормалним и кризним ситуацијама поремећаја на тржишту, односно опште несташице електричне енергије.

(2) Плановима развоја, инвестиционим плановима који се доносе у складу са овим законом и подстицајним мјерама за инвестиције нарочито се утврђују мјере за спрјечавање несташице електричне енергије.

Мјере у случају поремећаја на тржишту и опште несташице гаса и надлежност за спровођење мјера

Члан 168

(1) Снабдјевач гаса који је у претходној години снабдијевао 20 % или више укупно продате количине гаса у Црној Гори дужан је да, у случају сметњи на извору или на транспортном путу, осигура најмање 30 % количина од уговорених за нормално снабдијевање у текућој години, обезбјеђујући их из других извора или складишта или другим транспортним путем.

(2) Снабдјевач је дужан да, до 31. јануара текуће за претходну годину, достави Министарству и Агенцији извјештај о обезбјеђивању сигурности снабдијевања, који нарочито садржи:

- 1) мјере за обезбјеђивање сигурности снабдијевања, критеријуме и начин њихове примјене;
- 2) обим употребе складишних капацитета и информације о закљученим дугорочним уговорима;

3) индикативне циљеве сигурности снабдијевања за наредних пет година и предвиђене мјере, укључујући складиштење.

(3) Мјере обезбјеђивања сигурности снабдијевања и ближи садржај извјештаја из става 2 овог члана утврђују се прописом Владе.

Члан 169

(1) За снабдијевање у случајевима поремећаја или несташице приоритет у снабдијевању имају посебни купци:

1) домаћинства;

2) купци који обављају дјелатност здравства, рехабилитације, образовања и социјалног старања;

3) купци који употребљавају гас за гријање потрошача из тач. 1 и 2 овог става или производе топлоту за даљинско гријање и/или хлађење из тач. 1 и 2 овог става, у обиму који је потребан за ове купце;

4) операторе система гаса за потребе функционисања система.

(2) Посебни купци из става 1 овог члана, осим домаћинстава, су дужни да обавијесте своје снабдјеваче о врсти потрошње и потребним количинама на својим примопредајним мјестима за одређени период, у складу са захтјевом снабдјевача, у року од два мјесеца од пријема захтјева.

(3) Могуће спорове који произилазе из разврставања или неразврставања купаца у статус посебног купца, по ставу 1 овог члана, рјешава Агенција.

Члан 170

(1) Снабдјевач који снабдијева гасом посебне купце из члана 169 овог закона дужан је да снабдијева гасом и у условима:

1) дјелимичног ограничења снабдијевања за 20% количина у односу на количине из претходне године, на нивоу државе, у периоду који прописује Влада, не дужем од 30 дана;

2) изузетно ниске просјечне температуре у периоду од пет дана, који статистички наступају сваких 20 година у периоду између првог децембра и задњег дана фебруара.

(2) Обавеза снабдјевача је да осигура довољне количине гаса:

1) за омогућавање несмањене потрошње као прије ограничења, узимајући у обзир температуре у односном периоду;

2) за омогућавање довољног гријања просторија код изузетно ниских спољашњих температура.

(3) Снабдјевач који снабдијева посебне купце из члана 169 овог закона дужан је да у извјештају из члана 168 став 2 овог закона наведе:

1) количине гаса утрошеног за снабдијевање посебних купаца у претходној години;

2) мјере и начин обезбјеђивања сигурности снабдијевања у случајевима из става 1 овог члана, начин обезбјеђења додатне количине гаса и обавезе снабдијевања купаца из става 2 овог члана.

(4) Ближе обавезе из става 1 овог члана и период њихове примјене, начин одређивања потребних количина за обезбјеђивање сигурности снабдијевања, као и начин доказивања спровођења мјера, утврђују се прописом Министарства.

Члан 171

(1) У случају изузетних услова из члана 170 став 1 овог закона или других околности због којих је снабдијевање у Црној Гори озбиљно поремећено у дужем периоду, оператори

преносног и дистрибутивних система су дужни да предузму мјере за обезбјеђење снабдијевања посебних купаца гасом, којима се не нарушава сигурно функционисање система.

(2) Оператори система дужни су да на својој интернет страници објаве план хитних мјера за обезбјеђење снабдијевања посебних купаца.

(3) Ако због обима или трајања изузетних услова из члана 170 став 1 овог закона планиране мјере нијесу довољне за обезбјеђење снабдијевања посебних купаца, оператори преносног и дистрибутивних система дужни су да ограниче или обуставе испоруку гаса на примопредајним мјестима купаца.

(4) Сви купци, осим домаћинства, дужни су да операторима система на које су прикључени њихови уређаји дају податке о тим уређајима. Оператори система су дужни да објаве захтјев за достављање података и обрасце на својој интернет страници.

(5) Групе купаца и врсте уређаја и редосљед ограничења и прекида снабдијевања, узимајући у обзир начин употребе гаса код појединих врста купаца, неопходност гаса за живот и здравље људи и врсту и обим штете проузроковане ограничењем или прекидом снабдијевања утврђују се прописом Владе.

Члан 172

(1) Оператор преносног и дистрибутивног система дужан је о примјени мјера из члана 171 овог закона редовно и без одлагања обавјештавати Министарство и Агенцију.

(2) У случајевима ограничења или прекида снабдијевања из члана 171 овог закона, оператор преносног или дистрибутивног система, снабдјевач и купац сnose трошкове тих мјера.

XVIII. РЕЗЕРВЕ ГОРИВА

Оперативне резерве

Члан 173

(1) Енергетски субјекти који производе електричну енергију или топлоту за даљинско гријање или производе или увозе нафту и нафтне деривате (осим транзита) дужни су да формирају и обнављају стратешке и оперативне резерве.

(2) Оперативне резерве нафте и нафтних деривата из става 1 овог члана обезбјеђују енергетски субјекти који производе или увозе нафту и нафтне деривате у обиму који обезбјеђује несметано снабдијевање тржишта тим производима у условима непоремећеног функционисања тржишта.

(3) Потребне оперативне резерве енергије, начин обезбјеђивања простора за њихов смјештај, начин и услове њиховог коришћења и обнављања и начин управљања оперативним резервама утврђују се прописом Владе.

(4) Оперативне резерве нафте и нафтних деривата морају се чувати одвојено од стратешких резерви.

Стратешке резерве

Члан 174

(1) За потребе сигурности снабдијевања, енергетски субјекти који снабдијевају купце нафтом и нафтним дериватима и купци нафтних деривата које не снабдијевају ти

енергетски субјекти дужни су да обезбиједи стратешке резерве нафте и нафтних деривата у укупној количини која је једнака деведесетодневној просјечној потрошњи у претходној години у Црној Гори.

(2) Стратешке резерве нафте и нафтних деривата из става 1 овог члана дужна су да обезбиједи правна лица која су у претходној години продала купцима најмање 25 тона сирове нафте или нафтних деривата и нови учесници на тржишту, за које се обавеза рачуна проценом продаје у првој години пословања, најмање 50 тона сирове нафте или нафтних деривата.

(3) Управљање стратешким резервама врши као јавну услугу правно лице које оснује Влада у складу са законом, с тим што су нафта и нафтни деривати у власништву лица из ст. 1 и 2 овог члана.

(4) Лица из ст. 1 и 2 овог члана су дужна да плаћају накнаду за формирање, одржавање и управљање стратешким резервама у складу са прописом Владе.

(5) За складиштење стратешких резерви нафте и нафтних деривата из става 1 овог члана могу се користити складишни капацитети у Црној Гори и другим државама.

(6) Влада утврђује:

1) рокове и услове за почетак и динамику формирања стратешких резерви нафте и нафтних деривата и са тим усклађену методологију којом се уређује формирање највише малопродајне цијене деривата;

2) рокове и услове укључујући и финансијске који се односе на управљање и одржавање стратешких резерви у складу са обавезама преузетим потврђеним међународним уговором;

3) рокове и услове складиштења, укључујући и захтјеве и услове који се односе на локације складишних капацитета;

4) рокове и услове провјеравања квалитета и обнављања резерви;

5) накнаду и начин наплаћивања накнаде за формирање, складиштење и управљање стратешким резервама.

(7) Увозници и извозници нафте и нафтних деривата дужни су да пријаве сваки увоз и извоз нафтних деривата Министарству.

(8) Начин пријављивања увоза и извоза нафте и нафтних деривата, врста података и рокови утврђују се прописом Министарства.

ХИХ. ОДРЕЂИВАЊЕ ЦИЈЕНЕ УГЉА ЗА ПОТРЕБЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Члан 175

(1) Испорука угља за производњу електричне енергије у Црној Гори врши се на основу уговора између произвођача угља и произвођача електричне енергије.

(2) Уговор за испоруку угља из става 1 овог члана нарочито садржи:

1) цијену, квалитет и количину угља који се испоручује;

2) захтјеве утврђене енергетским билансом;

3) обавезу одржавања количина угља на депонијама довољних за несметан рад термоелектрана и топлана у трајању од најмање петнаест дана.

XX. ЗАШТИТА ЕНЕРГЕТСКИХ ОБЈЕКАТА

Члан 176

(1) Власници, односно држаоци непокретности дужни су да омогуће енергетским субјектима несметан приступ до непокретности и на непокретности на којима се налазе или граде енергетски објекти, ради извођења радова на изградњи, одржавању, контроли исправности објекта, уређаја, постројења или опреме и извођења других неопходних радова.

(2) Енергетски субјекат из става 1 овог члана дужан је да плати власнику непокретности накнаду за евентуално причињену штету извођењем радова, чију висину утврђују споразумно.

(3) Уколико власник непокретности и енергетски субјекат не постигну споразум из става 2 овог члана, висину накнаде штете одређује надлежни суд.

Члан 177

(1) Надлежни државни орган може наложити измјештање енергетског објекта само у случају изградње објеката саобраћајне, енергетске и комуналне инфраструктуре, објеката за потребе одбране земље, водопривредних објеката и објеката за заштиту од елементарних непогода и других објеката који се, у складу са законом о експропријацији, сматрају објектима од општег интереса, а који се, због природних или других карактеристика, не могу градити на другој локацији, као и у случају изградње објеката и извођења радова на експлоатацији рудног богатства.

(2) У случају из става 1 овог члана трошкове измјештања енергетског објекта, подразумијевајући и трошкове градње, односно постављања тог енергетског објекта на другој локацији, сноси инвеститор објекта због чије изградње се измјешта енергетски објекат.

Члан 178

(1) Забрањена је изградња објеката који нијесу у функцији обављања енергетских дјелатности, као и извођење других радова испод, изнад или поред енергетских објеката, супротно закону, као и техничким и другим прописима.

(2) Забрањено је засађивање дрвећа и другог растиња на земљишту изнад, испод или на удаљености са које се може угрозити сигурност енергетског објекта.

(3) Оператор система на чијем подручју се налази енергетски објекат дужан је да редовно уклања дрвеће и друго растиње које угрожава рад енергетског објекта.

(4) Власници и носиоци других права над непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта не смију вршити радове или друге радње којима се онемогућава или угрожава рад и функционисање енергетског објекта, без претходног одобрења енергетског субјекта који је власник, односно корисник енергетског објекта.

(5) Енергетски субјекат на захтјев власника или носиоца других права над непокретностима које се налазе испод, изнад или поред енергетског објекта може издати одобрење за извођење радова из става 4 овог члана у року од 15 дана од дана подношења захтјева.

XXI. НЕОВЛАШЋЕНО КОРИШЋЕЊЕ ЕНЕРГИЈЕ

Члан 179

(1) Забрањено је самовољно прикључивање објеката, уређаја или инсталација на преносни или дистрибутивни систем електричне енергије или гаса или инсталацију другог купца, као и на систем за дистрибуцију топлоте за даљинско гријање и/или хлађење.

(2) Забрањено је коришћење енергије без или мимо мјерних уређаја или супротно прописима или условима утврђеним уговором који регулише снабдијевање енергијом.

(3) Правно или физичко лице које неовлашћено користи електричну енергију или гас дужно је да оператору преносног или дистрибутивног система на који су прикључени његови уређаји плати штету по цијени важећој код јавног снабдјевача за исту категорију купаца на дан наплате.

(4) Висина штете одређује се у износу годишње потрошње тог купца или, ако је то повољније за снабдјевача, у износу просјечне годишње потрошње за исту категорију купаца, ако методологијом из става 6 овог члана није друкчије утврђено.

(5) Када оператор преносног или дистрибутивног система електричне енергије или гаса утврди да правно или физичко лице неовлашћено користи енергију, у смислу ст. 1 и 2 овог члана, дужан је да:

- 1) без одлагања искључи такав објекат са преносног или дистрибутивног система;
- 2) обрачуна и наплати неовлашћену преузету електричну енергију или гас, у складу са ст. 4 и 6 овог члана.

(6) Утврђивање висине штете због неовлашћеног коришћења енергије врши се на основу методологије из члана 39 став 1 тачка 3 овог закона.

Члан 180

(1) Оператор дистрибутивног система сачињава програм мјера за откривање, утврђивање, доказивање и спрјечавање неовлашћеног коришћења електричне енергије.

(2) Програм мјера из става 1 овог члана нарочито садржи:

- 1) начин и поступак откривања, утврђивања и доказивања неовлашћеног коришћења електричне енергије;
- 2) план сталних, привремених и додатних мјерења;
- 3) начин обрађивања прикупљених података;
- 4) начин чувања повјерљивости података;
- 5) унутрашње мјере у енергетским субјектима за спрјечавање неправилности везаних за неовлашћено коришћење електричне енергије;
- 6) начин едукације јавности;
- 7) друге мјере и радње потребне за ефикасно спрјечавање неовлашћеног коришћења електричне енергије;
- 8) оцјену потребних финансијских средстава и оцјену ефеката предложених мјера.

XXII. НАБАВКА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Члан 181

(1) На набавку електричне енергије или гаса за балансирање система, системске услуге, покриће губитака у систему, за снабдијевање које је овим законом одређено као јавна услуга, као и набавку електричне енергије на организованом тржишту и набавку нафте и нафтних деривата на берзанском тржишту, не примјењује се закон којим се уређују јавне набавке.

(2) У случају хаварија и хитних ремонтних радова на уређајима и постројењима које енергетски субјекат није могао предвидјети, а неопходно је извршити хитну набавку резервних дјелова или услуга, не примјењује се закон којим се уређују јавне набавке.

(3) Енергетски субјекти дужни су да поднесу извјештај органу управе надлежном за јавне набавке о набавкама извршеним у складу са ст. 1 и 2 овог члана, у року од 15 дана од дана извршене набавке.

(4) Орган управе надлежан за јавне набавке дужан је да извјештај из става 3 овог члана одмах објави на својој интернет страници.

XXIII. ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Члан 182

(1) Надзор над примјеном закона и других прописа при пројектовању, производњи, изградњи и техничкој исправности, техничкој сигурности, стандардима, техничким нормативима и нормама квалитета производа и услуга, употреби и погонској спремности објеката, постројења и уређаја, као и других прописа из области енергетике врши Министарство.

(2) Послове инспекцијског надзора у оквиру надлежности Министарства врше енергетски инспектори, и то: електроенергетски и термоенергетски инспектори.

Члан 183

(1) Послове електроенергетског инспектора може да обавља дипломирани инжењер електротехнике енергетског смјера, који има најмање пет година радног искуства у струци, положен стручни испит и који испуњава и друге услове прописане законом.

(2) Послове термоенергетског инспектора може да обавља дипломирани инжењер машинства термоенергетског смјера, који има најмање пет година радног искуства у струци, положен стручни испит из одговарајуће области и који испуњава и друге услове прописане законом.

(3) Инспектор је самосталан у свом раду у границама овлашћења утврђених законом и другим прописима и за свој рад је лично одговоран.

(4) Министарство ближе прописује образац и садржину легитимације инспектора.

Права и дужности електроенергетског инспектора

Члан 184

(1) Електроенергетски инспектор врши инспекцијски надзор над пројектовањем, производњом, изградњом, експлоатацијом и одржавањем објеката за производњу, пренос, дистрибуцију електричне енергије и других електроенергетских постројења и инсталација, у складу са овлашћењима утврђеним овим законом.

(2) Електроенергетски инспектор има право и дужност да надзире примјену закона, норматива, стандарда и техничких прописа:

1) у поступку прибављања енергетске дозволе и одобрења за изградњу и реконструкцију електроенергетских објеката, односно извођења радова на монтажи и уградњи инсталација, уређаја и опреме;

2) у току израде техничке документације за изградњу и реконструкцију електроенергетских објеката;

3) при производњи електроенергетских уређаја и опреме и изградњи, односно

производњи електроенергетских објеката, односно извођењу радова на монтажи и уградњи инсталација, уређаја и опреме;

4) при обављању дјелатности производње, преноса и дистрибуције електричне енергије и снабдијевања у оквиру надлежности инспекције;

5) при одржавању и експлоатацији електроенергетских објеката, уређаја, мјерних склопова, постројења и инсталација;

6) по основу стручне и радне оспособљености лица која руководе и рукују електроенергетским објектима и опремом, као и лица која раде на одржавању и изградњи електроенергетских објеката, уређаја, постројења и инсталација;

7) по основу квалитета испоручене електричне енергије, поузданости и сигурности погона електроенергетских објеката и испоруке електричне енергије.

(3) Електроенергетски инспектор врши и друге послове утврђене законом или прописом донијетим на основу закона.

Права и дужности термоенергетског инспектора

Члан 185

(1) Термоенергетски инспектор врши инспекцијски надзор над:

1) пројектовањем, производњом, изградњом, експлоатацијом и одржавањем објеката за: производњу, прераду, складиштење и дистрибуцију природног и течног нафтног гаса, производњу, транспорт и дистрибуцију топлоте за даљинско гријање или индустрију у складу са овлашћењима утврђеним овим законом;

2) пројектовањем, производњом, изградњом, експлоатацијом и одржавањем: котловских постројења (парних, вреловодних, термоуљних и топоводних), стабилних и мобилних посуда под притиском, расхладних и других термоенергетских постројења, уређаја и опреме;

3) стручном оспособљеношћу особа које обављају послове пројектовања, производње, надзора, руковођења, руковања и одржавања термоенергетских постројења, уређаја и опреме под притиском;

4) рационалним и економичним коришћењем топлоте.

(2) Термоенергетски инспектор има право и дужност да провјерава:

1) да ли је прибављено одобрење надлежног органа за постављање, изградњу и реконструкцију термоенергетских постројења, инсталација, уређаја и опреме под притиском;

2) да ли је техничка документација за изградњу, постављање и реконструкцију термоенергетских постројења, инсталација, уређаја и опреме под притиском израђена у складу са законом, техничким прописима и стандардима;

3) да ли се израда, уградња и испитивање и одржавање опреме под притиском врши у складу са законом, техничким прописима и стандардима;

4) да ли енергетски субјекти који обављају дјелатности производње, транспорта, дистрибуције и испоруке топлоте за даљинско гријање или индустријску употребу, транспорта, дистрибуције и испоруке природног гаса и ТНГ испуњавају услове прописане законом за обављање тих дјелатности;

5) да ли се опрема под притиском редовно одржава и да ли се врши њена редовна контрола и испитивање у току експлоатације у складу са техничким прописима и стандардима;

6) уредност испоруке и квалитет енергената и топлоте која се испоручује купцима.

(3) Термоенергетски инспектор врши и друге послове утврђене законом или прописом донијетим на основу овог закона.

Овлашћења инспектора

Члан 186

(1) У вршењу инспекцијског надзора електроенергетски инспектор и термоенергетски инспектор су овлашћени да:

1) наложе да се утврђене неправилности и недостаци отклоне у року који одреде;
2) обуставе изградњу енергетског објекта, односно постављање уређаја, постројења и инсталација или опреме под притиском, ако:

- у одређеном року нијесу отклоњене утврђене неправилности и недостаци;
- се изградња енергетског објекта, уређаја, постројења и инсталација врши без одобрења надлежног органа или супротно техничкој документацији на основу које је издато одобрење;

3) забране обављање енергетске дјелатности или градњу енергетског објекта, ако није прибављена дозвола за обављање дјелатности или акт на основу којег се може градити објекат;

4) нареде обуставу даљње градње или коришћења енергетског објекта, односно обуставу снабдијевања енергијом или коришћење енергије, ако се ти објекти не граде, не користе или не одржавају по одобреној или потврђеној документацији према посебним техничким или другим прописима и ако због тога постоји непосредна опасност за стабилност и сигурност енергетских објеката, здравље или живот људи или сигурност саобраћаја или сусједних грађевина;

5) забране употребу енергетског објекта, односно коришћење уређаја, постројења, инсталација и опреме под притиском, ако:

- рад енергетског објекта, уређаја, постројења или инсталације доводи у опасност живот или здравље људи и имовину;

- по истеку рока утврђеног рјешењем о обустави употребе, односно коришћења објекта нијесу отклоњене утврђене неправилности и недостаци;

- се енергетском субјекту одузме лиценца за обављање дјелатности у енергетском објекту због неиспуњавања прописаних услова, осим у случају из члана 59 овог закона.

(2) Енергетски субјекат, правно лице или предузетник коме је рјешењем инспектора наложено отклањање недостатака и неправилности дужан је да у писаној форми обавијести инспектора о отклањању недостатака и неправилности у року који је одређен рјешењем.

(3) Надлежна инспекција ће, у складу са законом, наложити обуставу градње или рушење грађевинских објеката који се граде без одобрења из члана 178 став 5 овог закона.

Члан 187

(1) Инспектор не може да израђује или да учествује у изради техничке документације и вршењу техничке контроле техничке документације за објекте над којима врши инспекцијски надзор и да врши стручни надзор над изградњом, односно извођењем радова на објектима над којима врши инспекцијски надзор.

(2) Енергетски субјекат, привредно друштво и други власник енергетског објекта, уређаја или постројења дужан је да омогући инспектору несметано извршавање инспекцијског надзора, да му дозволи улазак у објекте, да му стави на располагање све

захтијеване податке, документа и извјештаје потребне за вршење инспекцијског надзора.

(3) Инспекцијски надзор се обавља у складу са законом који уређује инспекцијски надзор.

(4) Записник о инспекцијској контроли објеката из надлежности Агенције доставља се на њен захтјев.

XXIV. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 188

(1) Новчаном казном од педесетоструког до тристоструког износа минималне зараде у Црној Гори казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице и предузетник, ако:

1) не припреми и не достави Министарству податке за израду енергетског биланса у прописаном року или ако свој биланс не усагласи са енергетским билансом Црне Горе (члан 15 став 4);

2) обавља енергетску дјелатност без издате лиценце (члан 55 став 1);

3) обавља енергетску дјелатност након истека рока важења лиценце (члан 55 став 6);

4) обавља енергетску дјелатност након одузимања лиценце (члан 58 став 3 и члан 59 став 1);

5) обавља енергетску дјелатност супротно правилима о функционисању преносног, односно дистрибутивног система електричне енергије (члан 86 став 1 и члан 91 став 1);

6) обавља енергетску дјелатност супротно тржишним правилима (члан 96);

7) не чува тајност повјерљивих, комерцијалних, пословних и других података до којих дође обављањем енергетске дјелатности (члан 102);

8) обавља енергетску дјелатност супротно правилима о функционисању преносног односно дистрибутивног система гаса (члан 114 став 1 и члан 117 став 1);

9) корисника система коме је издата сагласност за прикључење не прикључи на преносни, односно дистрибутивни систем или то не учини у одређеном року (члан 142 ст. 2 и 3 и члан 147 ст. 2 и 3);

10) операторима система не омогући коришћење опреме која је потребна за функционисање преносног или дистрибутивног система, као и коришћење слободних капацитета без накнаде и не одржава ту инфраструктуру у функционалном стању (члан 150 став 3);

11) изврши прекид испоруке електричне енергије купцу супротно члану 153 став 7 и члану 179 став 5 тачка 1;

12) не поступи по захтјеву оператора преносног или дистрибутивног система из члана 98 став 2 или одбије да склопи уговор из члана 98 став 3 овог закона.

(2) За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу новчаном казном од троструког до двадесетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

(3) За прекршај из става 1 овог члана казниће се и физичко лице новчаном казном од десетоструког до двадесетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

Члан 189

(1) Новчаном казном од десетоструког до стопедесетоструког износа минималне

зараде у Црној Гори казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице и предузетник, ако:

1) прикључи објект на преносни или дистрибутивни систем без претходно прибављене сагласности за прикључење оператора преносног или дистрибутивног система (члан 141 став 1);

2) не користи енергију под условима утврђеним у сагласности за прикључење (члан 159 став 5).

(2) За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву, односно другом правном лицу новчаном казном од троструког до двадесетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

(3) За прекршај из става 1 овог члана казниће се и физичко лице новчаном казном од троструког до десетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

Члан 190

(1) Новчаном казном од десетоструког до стоструког износа минималне зараде у Црној Гори казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице и предузетник, ако:

1) не омогући овлашћеним лицима енергетског субјекта приступ мјерним уређајима и инсталацијама, као и мјесту прикључка ради контроле, одржавања, измјештања или прекида испоруке енергије (члан 159 став 6);

2) онемогући овлашћеним лицима енергетског субјекта приступ до непокретности и на непокретности на којима се налазе или граде енергетски објекти (члан 176 став 1);

3) гради објекте и изводи радове испод, изнад или поред енергетског објекта без одобрења енергетског субјекта или ако сади дрвеће и друго растиње на земљишту изнад, испод или у непосредној близини енергетског објекта, који ометају производњу, пренос, дистрибуцију или испоруку енергије (члан 178 ст. 1, 2 и 4).

(2) За прекршај из става 1 овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву, односно другом правном лицу новчаном казном од троструког до двадесетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

(3) За прекршај из става 1 овог члана казниће се и физичко лице новчаном казном од троструког до десетоструког износа минималне зараде у Црној Гори.

XXV. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 191

(1) Енергетски субјекти који на дан ступања на снагу овог закона обављају енергетску дјелатност ускладиће своје пословање са овим законом у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Правно раздвајање оператора дистрибутивног система из члана 104 овог закона извршиће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

(3) До оснивања оператора тржишта у складу са чланом 94 овог закона, дјелатност оператора тржишта обављаће оператор преноса у оквиру функционално раздвојене цјелине, односно правног лица у складу са правилима из члана 38 став 2 тачка 4 овог закона.

(4) Накнада за рад оператора тржишта је саставни дио накнаде за коришћење преносног система до оснивања оператора тржишта из става 3 овог члана.

(5) Даном оснивања оператора тржишта из става 3 овог члана престаје да важи

лиценца оператору преноса за обављање дјелатности оператора тржишта.

Члан 192

(1) Јавни снабдјевач електричне енергије ће се одредити у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Јавни снабдјевач електричне енергије ће предложити Агенцији опште услове из члана 153 став 2 овог закона у року од 90 дана од дана одређивања јавног снабдјевача.

(3) Влада може одредити да се у периоду до 31. децембра 2012. године одредба члана 154 став 2 овог закона примјењује и на крајње купце прикључене на преносни систем, уколико за то постоје економски, социјални и други оправдани разлози.

(4) Јавни снабдјевач природног гаса ће предложити Агенцији опште услове из члана 153 став 2 овог закона у року од 90 дана од дана његовог одређивања.

Члан 193

(1) Оператори за област гаса и јавни снабдјевач природног гаса одредиће се у року од три године од дана ступања на снагу овог закона или најкасније у року од 90 дана од дана издавања грађевинске дозволе за градњу преносног гасовода.

(2) Оператори за област гаса припремиће акта из своје надлежности и поднијети их на одобравање Агенцији у року од шест мјесеци од дана одређивања.

(3) Правно раздвајање оператора дистрибутивног система гаса и снабдјевача извршиће се у року од једне године од истека календарске године у којој број купаца које снабдјевач гаса снабдијева пређе 100.000.

(4) Пропис из члана 171 став 5 овог закона донијеће се у року од шест мјесеци од дана одређивања оператора за област гаса и јавног снабдјевача природног гаса.

(5) Методологије из члана 38 став 1 тачка 1 алинеје 2 и 3 овог закона које се односе на гас утврдиће се у року од 90 дана од дана истека рока из става 1 овог члана.

Члан 194

(1) До утврђивања методологија на основу овлашћења из овог закона примјењиваће се методологије утврђене на основу Закона о енергетици („Службени лист РЦГ“, бр. 39/03).

(2) Методологије за утврђивање тарифа и цијена из чл. 51 и 52 овог закона утврдиће се до краја 2011. године.

(3) Привремене методологије за одређивање цијена и тарифа за коришћење преносних и дистрибутивних система електричне енергије утврдиће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(4) Привремена методологија за одређивање тарифа за снабдијевање електричном енергијом тарифних купаца или купаца које снабдијева јавни снабдјевач електричне енергије утврдиће се у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона.

(5) Приликом утврђивања методологија из ст. 3 и 4 овог члана не примјењују се одредбе члана 53 став 1 тач. 3,4,5,6,7 и 8 овог закона, као ни подстицајне мјере за квалитет снабдијевања.

(6) Минимални стандарди квалитета снабдијевања електричном енергијом из члана 38 став 3 тачка 2 алинеје 1 и 3 овог закона утврдиће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, а из члана 38 став 3 тачка 2 алинеја 2, у року од двије године од дана ступања на снагу овог закона. До утврђивања тих стандарда оператори преносног и дистрибутивног система дужни су да успоставе системе за прикупљање података о квалитету снабдијевања и достављање тих података Агенцији.

(7) Методологије за утврђивање тарифа и цијена из чл. 51 и 52 овог закона које се односе на гас утврдиће се најкасније у року од шест мјесеци од одређивања оператора преносног и дистрибутивног система гаса.

(8) Правила за поравнање разлике између оправданих и стварних прихода и трошкова између појединих оператора из члана 38 став 2 тачка 8 овог закона донијеће се у року од шест мјесеци од дана одређивања подручја на којем ће нови оператор дистрибутивног система пружати услуге.

Члан 195

Цијена угља за производњу електричне енергије утврдиће се за период до једне године од дана ступања на снагу овог закона, у складу са правилима која утврђује Агенција у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 196

(1) Програм развоја и коришћења обновљивих извора енергије из члана 17 став 1 овог закона и програм развоја и коришћења високоефикасне когенерације из члана 19 став 1 овог закона донијеће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Национални оквирни циљ удјела енергије из обновљивих извора у укупној потрошњи енергије утврдиће се најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

(3) Тарифни систем за производњу електричне енергије из обновљивих извора енергије и когенерације из члана 20 став 2 овог закона утврдиће се у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 197

(1) Први извјештај из члана 18 став 1 овог закона доставиће се у року од двије године од дана доношења програма из члана 17 став 1 овог закона.

(2) Први извјештај који се подноси у складу са ставом 1 овог члана, поред података из члана 18 став 2 овог закона, садржи и:

1) називе органа, односно институција надлежних за пријем захтјева и издавање енергетских дозвола, грађевинских и употребних дозвола за постројења која користе обновљиве изворе енергије и за пружање помоћи инвеститорима пројеката;

2) податке о правилима успостављања аутоматизма у случају непоступања органа у предвиђеном року;

3) податке о локацијама за коришћење обновљивих извора енергије предвиђеним просторно - планском документацијом и локацијама за изградњу постројења за даљинско гријање и хлађење.

Члан 198

(1) Регулаторна агенција за енергетику основана у складу са Законом о енергетици („Службени лист РЦГ“, бр. 39/03) наставља са радом у складу са овим законом.

(2) Чланови Одбора Агенције, директор и замјеник директора Агенције настављају са вршењем функција до истека мандата на које су изабрани.

(3) Агенција ће ускладити статут са овим законом у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 199

(1) Правила за издавање лиценци из члана 38 став 2 тачка 3 овог закона донијеће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) До доношења правила из става 1 овог члана примјењиваће се правила донесена на основу Закона о енергетици („Службени лист РЦГ“, бр. 39/03).

(3) Лиценце издате до дана ступања на снагу овог закона важе до истека рока на који су издате.

Члан 200

Општи акти за пружање услуга оператора преносног и дистрибутивног система и оператора тржишта ускладиће се са овим законом најкасније у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 201

Послове из члана 84 став 1 тачка 16 овог закона вршиће оператор преносног система до успостављања вршења тих послова у складу са потврђеним међународним уговором.

Члан 202

Јединице локалне самоуправе дужне су да ускладе развојна документа са овим законом и донесу локалне енергетске планове најкасније у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 203

(1) Тарифне купце, до избора јавног снабдјевача у складу са чланом 154 став 5 овог закона, наставља да снабдијева снабдјевач који их је снабдијевао до ступања на снагу овог закона, на начин и под условима утврђеним овим законом.

(2) Купце који на дан ступања на снагу овог закона имају статус квалификованог купца наставља да снабдијева снабдјевач који их је снабдијевао до ступања на снагу овог закона, ако купац не промијени снабдјевача.

(3) Снабдјевач који је вршио дјелатност јавног снабдијевања до ступања на снагу овог закона наставља обављање дјелатности јавног снабдијевања до дана преузимања послова јавног снабдјевача електричне енергије кога одреди Влада.

Члан 204

Одредба члана 149 овог закона примјењује се на енергетске објекте који нијесу саставни дио планова развоја преносних или дистрибутивних система најдуже пет година од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 205

(1) Тарифни купци - домаћинства постају квалификовани купци од 1. јануара 2015. године.

(2) Квалификоване купце из става 1 овог члана дужан је да снабдијева енергетски субјекат који их је снабдијевао електричном енергијом до 1. јануара 2015. године под истим условима, осим цијена, до промјене снабдјевача.

(3) Оператори преносног система и корисници преносног система, осим снабдјевача, закључиће уговор о прикључењу у складу са овим законом у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(4) Оператор дистрибутивног система електричне енергије закључиће уговоре о

прикључењу са крајњим купцима у складу са овим законом најкасније до 1. јануара 2015. године.

(5) Корисници система из члана 150 став 2 овог закона дужни су да прибаве лиценцу у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 206

(1) Јединица локалне самоуправе донијеће пропис о условима и начину снабдијевања топлотом за даљинско гријање и/или хлађење или индустријску употребу у року од три године од дана ступања на снагу овог закона.

(2) Дистрибутери топлоте донијеће акте из своје надлежности у року од шест мјесеци од истека рока из става 1 овог члана.

Члан 207

На поступке започете прије ступања на снагу овог закона примјењиваће се прописи донесени до ступања на снагу овог закона.

Члан 208

Плански документи који обухватају електроенергетске и гасне преносне и дистрибутивне системе, који се доносе у складу са законом којим је уређена изградња објеката и уређење простора, прије доношења, морају се ускладити са плановима из члана 41 став 1 овог закона.

Члан 209

(1) Прописи на основу овлашћења из овог закона донијеће се у року од шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

(2) До доношења прописа из става 1 овог члана примјењиваће се прописи који су важили до ступања на снагу овог закона.

(3) Технички прописи донесени до ступања на снагу овог закона примјењују се до доношења техничких прописа на основу овлашћења утврђених овим законом.

Члан 210

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о енергетици („Службени лист РЦГ“ бр. 39/03).

Члан 211

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Црне Горе“.

СУ-СК Број 01-70/25

Подгорица, 22. априла 2010. године

Скупштина Црне Горе 24. сазива

Председник,
Ранко Кривокапић, с.р.